

ကျေးလက်ရိုးရာ မြန်မာမှုစလေ့များ ဆင်ဖြူကျွန်းအောင်သိန်း

mgyoe.com

ကျေးလက်ရိုးရာမြန်မာမှုစလေ့များ

ဆင်ဖြူကျွန်းအောင်သိန်း

SPK0003

4,000.00 KS

ကျေးလက်ရိုးရာပြန်မဟုတ်လေ့များ၊ ဆင်ဖြူကျွန်းအောင်သိန်း
ပျက်နာထုံးပန်းချီ - တော်တိသွ
စာမျက်နှာ ၃၇၇+ မျက်နှာ၊ ၁၂•၈၈၈တီ× ၁၈•၅၈၈တီ

ထုတ်ဝေသူ - ဦးဆန်းဦး၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ(၀၀၅၃၈)၊ ကျ၊ ၁၆၄လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကင်း၊
ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်(၀၀၄၁၂)၊ သာဂုဏ်၊ မစိုးရိမ်လမ်း၊ ရန်ကင်း၊
၂၀၁၉၊ ဇွန်လ၊ တတိယအကြိမ်၊ အုပ်ရေ ၅၀၀၊
၂၀၁၂ စိတ်ကူးချိုချို၏ ဒုတိယအကြိမ်နှစ်တွဲပေါင်းမှု၊
ရောင်းစျေး ၄၀၀၀ ကျပ်

email: skccph@gmail.com ; P.O.Box: 705
www.facebook.com/SKCCmyanmarbook
www.skccmyanmarbook.com

စိတ်ကူးချိုချိုစာအုပ်

ကျေးလက်ရိုးရာ
မြန်မာမှုစလေ့များ
ဆင်ဖြူကျွန်းအောင်သိန်း

စာစိယာကြံ့ခိုင်စွဲပေါင်း ၂၀၁၉

မာတိကာ

အမှာ
ကျေးဇူးတင်စကား

၁။ ဘဝနိဒါန်း

(က) ရက်ချုပ် ၁
(ခ) ဇာတာ ၄

၂။ အရေးအသား၊ စာပေပညာ

(က) ပေ ၈
(စာပေ၊ ပေအရေးအသား၊ ပေလုပ်မျဉ်းကိုင်ခြင်း၊ အရေးလေးမျိုးကွဲပုံ၊ စာမျက်နှာဖွဲ့စည်းပုံ၊ ပေထူးပေဆန်းများ၊ သိမ်းဆည်းသိုမှီးပုံ)

(ခ) ပုရပိုက် ၂၅
(ဂ) သင်ပုန်း ၂၆
(ဃ) ဘုန်းကြီးကျောင်းသား ၃၆
(ကျောင်းအပ်ခြင်း၊ စာတက်ပုံ၊ စာအံပုံ၊ မင်္ဂလသုတ် ဆွမ်းတစ်အုပ်၊ ဟင်းလေးအိုးနှင့်ဒက်ရောဂါ၊ တုံး သို့မဟုတ် အုန်းမောင်း၊ ဆွမ်းစားခေါင်းလောင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာရေး)

၃။ အာရလေ့ သောလိဝလေ့

- (က) မြန်မာ့ထမင်းပွဲ ၆၂
(ဦးချသောအလေ့၊ ထမင်းဦးပေါင်း)
- (ခ) ကွမ်းဆေးလက်ဖက်ခလေ့ ၆၆
(ကွမ်းအစ်တည်ခြင်း၊ ဆေးအစ်တည်ခင်းခြင်း၊ လက်ဖက်ဖြင့် ဧည့်ခံခြင်း)
- (ဂ) ချဉ်ဖတ်ထည့်ခလေ့ ၈၅
(ခံတက်ရွက်၊ တမာချဉ်၊ သရက်သီးချဉ်၊ တညင်းသီး၊ နှမ်းဖတ်ချဉ်၊ အခြားချဉ်ဖတ်များ)
- (ဃ) ပုန်းရည်ကြီးပြုလုပ်ခြင်း ၉၀
- (င) တိမ်မြုပ်သရေစာများ ၉၃
(နာနတ်ယိုနှင့်အဆုပ်၊ ပိစပ်ဆုပ်၊ နာရီဆုပ်)

၄။ ပျော်ရွှင်ပန်းဖြေ

- (က) ဂျင် ၁၀၀
(မြေကွင်းဆွဲ၊ ဆမ၊ သွားဖြီး၊ ရေအိုးရွက်၊ သမင်လည်ပြန်၊ အပေါ်ဆလဲ၊ ပေါင်ခွင်၊ တစ်ဖက်လက်ခုပ်၊ နှစ်ဖက်လက်ခုပ်၊ ဆောက်ဆလဲ၊ ခါးပြေ)
- (ခ) ကျား ၁၀၆
(ရှစ်ကွက်ကျားကစားနည်း၊ လေးကွက်ကျားကစားနည်း၊ သုံးထပ်ကျားကစားပုံ)
- (ဂ) ရှပ် သို့မဟုတ် ထွေ ၁၁၁
(ဗွေဆော်ရွေးချယ်ခြင်း၊ ရှပ်ခုန်ရှပ်ပစ်တမ်း၊ ရှပ်ခုန်ရှပ်စပ်)

- (ဃ) ကလေးတို့ပျော်စရာ (ပုစွန်ဆိတ်၊ မုန်ညင်းတိုင်၊ ကြက်ပျံငှက်ပျံ) ၁၂၁
- (င) ရသေ့စိတ်ဖြေ (ကြိုးကွင်းရသေ့စိတ်ဖြေ၊ သံကွင်းရသေ့စိတ်ဖြေ၊ ပေသီးရသေ့စိတ်ဖြေ၊ ကြက်ခြေခတ်ရသေ့စိတ်ဖြေ) ၁၂၆
- (စ) အပျင်းပြေပညာရ (အိမ်မြှောင်ရေည-ဥ၊ ဘုတ်တေဆီဆမ်း၊ စကားထာ၊ ရှေးစကားပြောခြင်း) ၁၄၃

၅။ ယုံကြည်မှုနှင့်လူမှုရေး

- (က) ရှင်ပြုမင်္ဂလာ (သာသနာ့ဒါယကာအစ၊ လက်ဖက်ထုပ်နှင့် ကွမ်းတောင်၊ ပရိတ်အိုး) ၁၅၆
- (ခ) စာဟောဆရာ ၁၆၉
- (ဂ) အုန်းဆွဲခြင်းခလေ့ ၁၇၃
- (ဃ) ရေငန်ပိုင်ဦးရှင်ကြီး ၁၈၃
- (င) ဝါပခြင်းနတ် ၁၈၇
- (စ) လယ်သမားတို့၏ပုန်းမကြည် ၁၉၃

၆။ သုမင်္ဂလာနှင့် ဒုမင်္ဂလာ

- (က) နာဖျား မကျန်းမာမှု (ခေါစာပစ်ခလေ့၊ ရွာချခြင်းခလေ့၊ ရှစ်မျက်နှာစေတီ၊ ခြင်္သေ့ပူဇော်ခြင်း၊ တံခွန်လှူဒါန်းခြင်း၊ တံတားခင်း၊ ညောင်ထောက်) ၁၉၉

(ခ) တုံးလုံးပွဲ သို့မဟုတ် ဒုမင်္ဂလာ ၂၂၆
 (ရေချိုးပေးခြင်း၊ အလောင်းတင်ခုံ၊
 အသုဘချခြင်း၊ ဆွမ်းသွတ်အခမ်းအနားများ)

၇။ လူမှုစလေ့

(က) ရေချမ်းစင်စလေ့ ၂၃၅
 (ခ) ဗလီကစားခြင်း ၂၄၀

၈။ နေအိမ်ဝန်းကျင်

(က) ကြိတ်ဆုံ ၂၄၅
 (ကြိတ်အမျိုးမျိုး၊ စပါးကြိတ်ဆုံ၊ ကြိတ်သွားရိုက်ပုံ၊
 အဖိုတည်ပုံတည်နည်း၊ ကြိတ်၏အလုပ်လုပ်ပုံ)

(ခ) မောင်းဆုံ ၂၆၁
 (မောင်းဆုံလေးမျိုး၊ အတိုင်းအထွာများ၊
 လည်ညှပ်နှင့် ကန့်လန့်များ၊ လူမပါသော
 မောင်းဆုံများ၊ မောင်းဆုံအသုံးပြုပုံ၊
 အခြားနည်းထောင်းပုံများ၊ အခေါ်အဝေါ်များ)

(ဂ) ဆီဆုံ ၂၇၉
 (အစိတ်အပိုင်းများ၊ အတိုင်းအထွာများ)

(ဃ) ဆိုင်း ၂၈၉

(င) နန်းတိုင် ၂၉၅

(စ) ခြေနင်းစား ၃၀၂

(ဆ) ထိုးလားမီးစာ ၃၀၇

(ဇ) မီးခတ် ၃၀၉

- (ဈ) တောင်းပလုံးခလေ့ ၃၁၁
- (ည) အိမ်တွင်းသုံးပစ္စည်းများ ၃၁၆
(ကန်တော့ပွဲ၊ ဗျပ်ခွက်၊ အုပ်ဆောင်း၊ ဆွမ်းအုပ်၊ ဆီမီးခွက်များ၊ ရေနံမီးခွက်)

၉။ အိမ်ထောင်သားမွေးနှင့် လူမှုကိစ္စများ

- (က) တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ၃၂၈
(သုံးနှစ်သုံးမိုးခလေ့၊ လင်နှင့်မယား၊ မီးနေခြင်းခလေ့၊ ချွေးအောင်းခလေ့)
- (ခ) မြန်မာ့ မုန့်ဆန်းခလေ့ ၃၄၀
- (ဂ) အယူအစွဲနှင့် ဆေးမြီးတိုခလေ့ ၃၄၁
- (ဃ) ဦးစွန်းဖုတ်နှင့် ဆံတောက် ၃၄၄
- (င) အိမ်တွင်းလက်မှုလုပ်ငန်းမှ သစ်ခေါက်ဆိုးဆေး ၃၄၇
- (စ) ဦးခေါင်းကို ဂုဏ်ပြုခလေ့ ၃၅၀

၁၀။ အိုးအိမ်တည်ထောင်ခြင်း

၃၅၂

(သစ်ကြိုခလေ့၊ အိမ်ဆောက်သည့်သစ်၊ နဂါးလှည့်ရွေးခြင်း၊ မြေခံရက်ရွေးနည်း၊ ပန္နက်တင်အခမ်းအနား၊ တိုင်သိပ်၊ ပရိတ်ရွတ်၊ တိုင်ထူ၊ အိမ်စည်းကမ်းနှင့် လှေကားထူဆုတောင်း)

- အကိုးအထောက်စာရင်း ၃၇၃
- မေးမြန်းဆွေးနွေးချက်နှင့် ပေးစာများ ၃၇၆

အမှာ

“ကျေးလက်ရိုးရာ မြန်မာမှုဓလေ့များ” အမည်ရှိသော ဤ စာအုပ်ကို ပြုစုရာတွင် ဘိုးဘွားဘီဘင်တို့၏ အမွေအနှစ်များကို သိရှိ ပြီး အတုနှင့်အစစ်ကို ခွဲခြားသိမြင်စေရန် ခွဲခြားသိမှ အစစ်ကိုမြတ်နိုး ရန် ထိန်းသိမ်းရန် အားထုတ်စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။

ဘိုးဘွားဘီဘင်တို့၏ အမွေအနှစ်ဟူရာ၌ မျက်စိဖြင့် မြင်ရ သော အရာဝတ္ထုများသာမက မျက်စိဖြင့်မမြင်နိုင်သော စိတ်နေစိတ် ထားများ၊ အမူအကျင့်များနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများ ပါဝင်ပါသည်။

ဤစာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားသော အရာများမှာမူ မျက်စိဖြင့်မြင် သာသောအရာများသာ များပေသည်။ မျက်စိဖြင့်မြင်ရသော အရာဝတ္ထု များတွင်လည်း မျက်စိဖြင့်မမြင်ရသော အမူအကျင့်များနှင့် စိတ်နေ စိတ်ထားများလည်း တစ်စွန်းတစ်စကပ်ငြိလျက် ပါနေသည်ကို မြင်နိုင် ကောင်းတန်ရာသည်ဟု ယူဆပါသည်။

ဥပမာတစ်ခု တင်ပြပါရစေ။

ရှေးမြန်မာကြီးများတွင် ထန်းစေ့အုန်းစေ့များကို အဆန်း တကြယ် ဖန်တီးကြ၏။ အခွံပါးကလေးမျှသာဖြစ်သော ထိုအစေ့များ

ကို အံကျပါသော အဖုံးအပိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ ကိုယ်ထည်တွင် ပန်းခက်ပန်းပြောက်များထုလုပ်၍ အဖုံးတွင် ခြင်္သေ့ရုပ်များ၊ နဂါးရုပ်များ၊ ဖန်တီးကာ ချောမွေ့နေအောင် မွမ်းမံကြသည်။ ထိုထန်းစေ့ဘူးထန်းစေ့ခွက်၊ အုန်းစေ့ဘူး၊ အုန်းစေ့ခွက်များကို နှာဘူးဆေးဘူးလက်ဖက်ဘူးများအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြဖူးပေ၏။

ဤကဲ့သို့သော မိမိတို့ဘိုးဘေးများ၏ လက်စွမ်းလက်စ၊ ရှေးဟောင်းလက်ရာများကို မြင်ဖူးကြားဖူးမှသာ အခြားတစ်ပါးမှ အဆန်းတကြယ်များကို မြင်တိုင်းကြားတိုင်း ငါတို့လည်း လုပ်တတ်သားပဲလုပ်ခဲ့ဖူးသားပဲဟု ဆင်ခြင်ကာ အမျိုးမာန် တက်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဤသို့ဆိုသဖြင့် ဤစာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားသော အကြောင်းအရာများမှာ ထိုကဲ့သို့သော မာန်တက်စရာ ဂုဏ်ယူစရာများ ပါဝင်နေသည်ဟု ဆိုလိုရင်းမဟုတ်ပါ။ ပါကောင်းမှ ပါပါလိမ့်မည်။ ခေတ်နောက်ကျလေ့ကျထရှိသော ကျေးလက်တောရွာများမှာပင် ပျောက်ကွယ်စပြုနေပြီဖြစ်သော အသုံးအဆောင်ကလေးများ၊ ကစားခုန်စားမှုကလေးများနှင့် အနည်းငယ်သော ထုံးစံလေ့များသာ ပါပါသည်။

ရက်ချုပ်၊ ဇာတာ၊ ပေ၊ ပုရပိုက်၊ သစ်သားသင်ပုန်း၊ ကြိတ်ဆုံ၊ မောင်းဆုံ၊ ထွပ်စံကစားခြင်း၊ မြန်မာကလပ်ဂျင်၊ ထိုးလားမီးစာ၊ ရသေ့စိတ်ဖြေနှင့် ဆိုင်းစသည်တို့၏ အကြောင်းများ၊ ကွက်စိပ်ဆရာ၊ ဦးချသောခလေ့၊ ထမင်းဦးပေါင်း၊ ဆေးအစ်တည်ခြင်း၊ ဗျပ်ခွက်၊ ဆီမီးခွက်၊ နှမ်းဖတ်ချဉ်၊ နာရီဆုပ်၊ ခေါစာပစ်၊ ညောင်ထောက်၊ တံတားခင်း၊ ရေချမ်းစင်ခလေ့၊ ဗလီကစားခြင်းနှင့် တုံးလုံးပွဲ စသည့်တို့ သဘောသဘာဝများသာ ဖြစ်ပေ၏။

ဤအဟောင်းများကို ထုတ်ဖော်တင်ပြနေခြင်းမှာ ယင်းတို့ကို ပြန်လည်အသုံးပြုစေလို၍ တင်ပြခြင်းမဟုတ်ပါ။ မိမိတို့သည် မည်ကဲ့

သို့သောသူတွေဖြစ်သည်။ မည်ကဲ့သို့ တီထွင်ကြိုးပမ်းခဲ့ရာမှ မည်သို့ တိုးတက်နေပြီကို သတိမူနိုင်ကြစေဖို့ ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့အချိန်တွင် ရက်ချုပ်သုံးစွဲမှု အလွန်နည်းနေပါပြီ။ ဇာတာ မှာလည်း အသုံးပြုသူ ရှိသင့်သလောက်ရှိသေးငြား မများတော့ပါ။ ပေ၊ ပုရပိုက်နှင့် သစ်သားသင်ပုန်းကား ကွယ်ခဲ့ချေပြီ။

ကြိတ်ဆုံ မောင်းဆုံနှင့်ဆီဆုံကို ရှာဖွေတွေ့ရှိရန် မခက်ခဲသေး ပါ။ သို့သော် အသုံးမတွင်ကျယ်တော့ပါ။ မောင်းဆုံ ကြိတ်ဆုံအသုံး ပြုသူများ ရှိနေသေးငြား စနစ်မကျနတော့ပေ။ ယနေ့ ကြိတ်ဆုံ (စပါး ကြိတ်) ဝယ်ယူသုံးစွဲသူများမှာ ကြိတ်တစ်လုံးကို တစ်နှစ်ကျော်အောင် အသုံးမချရခြင်းက သက်သေခံနေပေသည်။

ကျားကစားခြင်း၊ ထွေပစ်ကစားခြင်းနှင့် မြန်မာကလပ်ဂျင် ပေါက်ကစားခြင်းတို့မှာလည်း တိမ်မြုပ်သလောက် ရှိနေပါသည်။ ထိုး လားမီးစာ၊ မီးခတ်၊ ရသေ့စိတ်ဖြေနှင့် ဆိုင်းထမ်းတို့သည်လည်း ရှေး ဟောင်းပစ္စည်းအဆင့်သို့ သက်လျှော့ခဲ့ရပေပြီ။

ကွက်စိပ်ဟောခြင်း၊ လက်ဖက်ထုပ်နှင့် ဖိတ်ကြားခြင်း၊ ဆေး အစ်တည်ခြင်း၊ ဗျပ်ခွက်ဒေါင်းပေါင်၊ ရေနံချေးမီးခွက်သုံးစွဲခြင်း၊ ဗလီ ကစားခြင်း စသည့်တို့မှာလည်း တိမ်မြုပ်ပစ္စည်းစာရင်းဝင်ခဲ့ပြီ။

ထိုအရာများ ထိုအကြောင်းများကို ဖော်ပြရာ၌ အသုံးအနှုန်းများ သည် တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ ကွဲပြားနေတတ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စုဆောင်းရရှိသမျှကို အများနားလည်စေရန် ကြားချပြီး တင်ပြထား ပါသည်။ အချို့သော ကစားနည်းများ ချန်လှပ်ခဲ့ပါသည်။ ဥပမာ- ကုလု၊ ဆပ်ပျာ၊ မော်ချက်စသော “ထွေ” ကစားနည်း။

ဤစာအုပ်ကိုပြုစုရာတွင် သရုပ်ပြပုံကြမ်းများကို မောင်မင်းသူ (ရွာသစ်ကလေး ဆင်ဖြူကျွန်း) နှင့် ကိုအောင်မိုး (ပန်းချီအောင်မိုး)

တို့က ကူညီရေးဆွဲပေးပါကြောင်း ဖော်ပြလျက် ချွတ်ယွင်းမှုများ ကွဲလွဲမှု
များတွေ့ရှိပါက ဝေဖန်ထောက်မညွှန်ပြကြပါရန် မေတ္တာရပ်ခံအပ်
ပါသည်။

ဆင်ဖြူကျွန်းအောင်သိန်း

ကျေးဇူးစကား

ဤစာအုပ်ပါ အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များကို လိုက်လံစုဆောင်းရာတွင် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ကူညီခဲ့ကြသော အောက်ဖော်ပြပါ ပုဂ္ဂိုလ်များအား ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။

ကိုကြက်ပေါင် မလှစိန်	(ငသန်ခေါင်းရွာ၊ စလင်းမြို့)
စာရေးဆရာ မောင်နေဦး	(ဆင်ဖြူကျွန်း)
စာရေးဆရာ မောင်မိုးနှောင်း	(ဆင်ဖြူကျွန်း)
စာရေးဆရာ ကိုမြိုင်ဉာဏီ	(ဆင်ဖြူကျွန်း)
စာရေးဆရာ မင်းနွယ်	(ဦးသန်းမောင် မင်းဘူး)
ဦးကြည်ဝင်း၊ ဒေါ်ခင်ထွေးရီ	(ကုန်းရွာ ဆိပ်ဖြူမြို့)
ဦးအေးသောင်း	(ကိုးတောင်ရွာ ဆိပ်ဖြူမြို့)
ဦးဘုန်းလှိုင်၊ ဦးလှမောင်၊	(ဖျိုက်ကြီးရွာ ကျောင်းကုန်း
ဒေါ်သန်းယဉ်	မြို့)
ဦးကျော်ညွန့်	(မြေစာရင်း အင်စပက်တော်
	ရေကြည်မြို့)

ဦးကျော်ကျော်	(ချစ်သံစာပေ) နှင့်
ဦးအုန်းကြွယ်	(နေဖြူမြို့)
ဦးအေးကြူ	(ဆကာကြီးမြို့)
ဦးမင်းသူ	(တက္ကသိုလ်မင်းသူ ပုသိမ်မြို့)
ဦးဘုန်းခင်	(ကျောက်ရဲတုံး စလင်းမြို့)
ဦးခင်မောင်ရည်၊ ဦးစန်းမြင့်	(ပြောင်းခင်းမြောက်ရွာ ဆင်ဖြူ ကျွန်း)
ဦးသိန်းမောင်။ ဦးပေါစံ ဒေါ်သန်းနွဲ့	(အိုးထိန်းရွာ ဆင်ဖြူကျွန်း)

အခန်း (၁)

ဘဝနိဒါန်း

(က) ရက်ချုပ်

ရက်ချုပ်ဟူသည် လူတစ်ယောက် မွေးဖွားသည့် ခုနှစ်၊ လ၊ ရက်၊ နေ့နှင့်အချိန်နာရီများကို အတိုချုပ်ရေးမှတ်ထားသော အရာဖြစ်၏။ ထိုရက်ချုပ်ကို အများအားဖြင့် “ ကျီးမနား ” ထန်းရွက်ပေါ်တွင် ရေးမှတ်လေ့ရှိကြသည်။

ထိုခလေ့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စက္ကူသုံးစွဲမှု မတွင်ကျယ်မပျံ့ နှံ့သေးမီက များစွာတွင်ကျယ်ခဲ့ပေသည်။ ကလေးအဖေသည် မိမိ၏ သားသမီးတစ်ယောက် မွေးဖွားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် နာရီရှိသော ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ဖြစ်စေ၊ နာရီရှိသော သူကြီးအိမ်၊ မြေပိုင်ရှင် အိမ်သို့ဖြစ်စေ အပြေးအလွှားသွားကာ အချိန်နာရီကို မေးမြန်းမှတ်သား ထားသည်။

ထို့နောက် စာရေးသားမှု၌ ကျွမ်းကျင်သူထံသို့ ချဉ်းကပ်ကာ မိမိမှတ်သားထားသော အချိန်နာရီနှင့် နေ့ရက်တို့ကို ပေးအပ်ပြီး ရက်ချုပ်ကလေးပြုလုပ်ပေးပါရန် တောင်းပန်လေသည်။

ရက်ချုပ်ရေးတတ်သူသည် တစ်စုံတစ်ရာသော အခကြေးငွေကိုမျှမတောင်းခံဘဲ အသင့်ထားရှိသော ထန်းရွက်ပေါ်တွင် ကညစ်ဖြင့် ရေးသားပေးလေ့ရှိသည်။ ထန်းပင်တွင်ရှိသော အလက်များသည် ဘေးသို့ပြန့်ကားနေသောကြောင့် ကျီးနားနိုင်သည်။ ထောင်မတ်နေသော အညွန့်ပေါ်တွင်မူ ကျီးမနားနိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့် ကျီးမနားထန်းရွက်သည် အမြင့်အမြတ်သဘောသက်ဝင်သည်ဟု ယူဆကြ၏။ လူတစ်ယောက်၏ ထူးခြားသောမွေးနေ့အချိန်အခါကိုလည်း မြင့်မြတ်သောအရာပေါ်တွင်သာ ရေးမှတ်ခြင်းဖြင့် သက်ဆိုင်သူတွင် မင်္ဂလာကျက်သရေတိုးလိမ့်မည်ဟု အယူရှိကာ ကျီးမနားထန်းရွက်ပေါ်တွင် ရေးမှတ်ခြင်းဖြစ်ပေ၏။

ရက်ချုပ်

မောင်သိး
၁၃၁၆ - ၃ ဝါဆိုလွှဲနေ့ - ၂.၁၇ ရက် - ဆော့လာနေ့
နံနက် - ၁၀ - နာရီ တိတိတွင် ရေးသည်။

ထန်းလက်ကြီးမှ ဖြာထွက်နေသော ထန်းရွက်တွင် အကြောများ ပါရှိသည်။ အကြောများ၏ ဝဲယာတွင် ထန်းရွက်အသားများရှိသည်။

ထန်းရွက်ထန်းဖူးကို ခူးယူပြီး၊ ပိပြားအောင်ဖိခြင်း၊ နေလှန်းခြင်းပြုလုပ်သောအခါ ပုရပိုက်ကို ချထားသကဲ့သို့ အထပ်လိုက် ပိပြားသွားတော့သည်။ ထန်းရွက်ကြောတစ်ခုကို ထန်းရွက်အသားနှစ်ဖက်မှာ ပူးတွဲလျက်နေလေ့ရှိသည်။

ရက်ချုပ်ရေးသူသည် ရက်ချုပ်ရေးသားရန် ထန်းရွက်တစ်ထွာခန့်ကို ဓားဖြင့်လှီးယူလိုက်သည်။ ထန်းရွက်အသား နှစ်ချပ်သည် အကြောနှင့်တွဲလျက် ပါလာသည်။ ရက်ချုပ်ထန်းရွက်၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ သားလှီးဓားငယ်နှင့် ဆင်တူသည်။ အရိုး၏ နေရာသည် ထန်းရွက်ကြောဖြစ်ပေသည်။

ရက်ချုပ်ထန်းရွက်ပေါ်တွင် အများအားဖြင့် ရေးမှတ်ထားပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ရှိတတ်လေသည်။

“ဇေယျတု။ ။ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၀ ပြည့်နှစ် နှောင်းတန်ခူးလဆန်း ၃ ရက်နေ့ ၃ဂါးနေ့ည စက်နာရီ ၁၁ နာရီ မိနစ် ၃၀၊ ၁၅ စက္ကန့်တွင် မာတာမိခင် သတို့သားကို ဖွားသန့်စင်သည်။ အမည်သညာ ခေါ်စရာကား မောင်စံအေး။ အသက် ၁၂၀၅၂၂ စေသော်ဝ်”

ထန်းရွက်အသား နှစ်ရွက်ပူးနေသော ထိုရက်ချုပ်ကို အရိုးမှ ကိုင်ပြီး အိမ်ခေါင်းရင်း ထရံ သို့မဟုတ် အိမ်အမိုးတွင် ထိုးထားကာ ငွေကြေးအဆင်ပြေချိန်တွင် ဇာတာဖွဲ့ခိုင်းကြလေသည်။ ထိုသို့ သူတစ်ပါးအား အရေးအမှတ်ခိုင်းရခြင်းမှာ ထန်းရွက်ပေါ်တွင် ကညစ်ဖြင့် မရေးတတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပေ၏။ စက္ကူ၊ ခဲတံ၊ ဖောင်တိန်နှင့်ဘောပင် အသုံးတွင်ကျယ်သည့်အခါတွင် ထိုဓလေ့မှာ ကွယ်ပျောက်လုနီးပါးရှိနေပေပြီ။ ။

(ခ) ဇာတာ

အင်းဝခေတ်စာဆို သျှင်မဟာရဋ္ဌသာရ (၈၃၀-၈၉၂) သည် ဗေဒင်ကိုလည်းကောင်း၊ လက္ခဏာပညာကိုလည်းကောင်း ယုံကြည်တော်မမူချေ။ ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့ပုံကို ...

“လိုက်လေလိုက်လေ ငတ်မပြေသည်၊ ပန်းခြံလက်ချထောက်ချင်တသို့၊ မွေးဘချီးမွမ်း တိတ္ထိကျမ်းကို စွဲလမ်းအယူ သင်သောသူသည် ထို့တူလည်းကောင်း ဖြစ်ရာရှောင်း၏။ လမ်းကြောင်းမတွင် ထိုဗေဒင်ကား ပါယ်ခွင်လည်းလား ခြောက်ပါးနတ်ရွာ ဗြဟ္မာနှစ်ဆယ် မဂ်လေးသွယ်သို့ ရောက်ဖွယ်အကြောင်း ကင်းစွာရှောင်း၏။ တွင်းခေါင်းလွှာလွှာ အကာပြုပြု အနှစ်မဲ့တည်း။” (စတုဓမ္မသာရ ကိုးခန်း ပျို့ပိုဒ်ရေ (၃၃) တွင် ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။)

ဤသို့ဖြင့် အလေးအနက်ရှုတ်ချတော်မူခဲ့၏။

ထိုပျို့ အပိုဒ် ၁၁၇တွင်လည်း

“သည်ကားငယ်က သည်ကြီးမှဟု နှစ်လပေါင်းခြံ နေ့ရက်ပုံဖြင့် တစ်စုံတစ်ရာ လက်ခြေမှာ၌ သေစာသေဟိတ် နိမိတ်ထင်လင်း မရှိလျှင်းခဲ့။ သက်ကြွင်းနောင်လာ မျှစဉ်ခါဝယ်” ဟူ၍ လက္ခဏာပညာခါတွက်တော်မူပြန်၏။

သို့ရာတွင် ရှေးမြန်မာများအနက် အများစုသည်

“သာမ၊ ယဇ၊ ဣရဗေဒင် သုံးပုံမြင်၍ ငလျင်တော်လည်း စနည်း တဘောင် တိမ်တောင်နီပြောက် စို့ရောက်တမ်းခွန်၊ လှည့်ဖန်နက်သတ် နေကြတ်စဉ်းနာ ဥက္ကာပျံသန်း၊ လဝန်းတာရာ ချဉ်းနင်းလာ သား၊ သုဘာသုဘ ဖတ်ထနိမိတ်၊ ရှစ်စိတ်ကာလ ပဉ္စစေခါ နမန္တာနှင့် စူဠာမဏိ ခိုင်ညှိအဋ္ဌ ဒွါဒသဟု သွယ်ချနှစ်ကွဲ ပြည်ထဲ ပြည်လာ သာမသာက တံထွာဟိန်းခန်း ဓာတ်ဆန်း ဓာတ်ပျက် နရစက်သူယုတ်

ပေါ်ငုပ်နံ့စံ မြေခံတိထိ ယာယီနဂိုရ် နှင်ဖြူရန်ဘေး ဦးဆေးမင်္ဂလာ ရာမရာက စသည်လေ့ကျက် တွက်ချက်ပြုစု ဇာတာမူလည်း မိတ္တူဆည်-တိုင် ခိုင်မခိုင်ကို စွဲကိုင်ပညာ ရှုပြီးစွာမှ၊ ဂေါဇာဂေါဝိန် ဂြိုလ်သွားချိန်လျက် ဆတ္တိ တြင်းနဝင်းကိုးဆစ်တစ်ရာရှစ်တွင် စိစစ်ဖွေဖော် လျော်မလျော်ကို ကြည့်မြော်နှိုးချက် နှစ်-လရက်ဖြင့် ဖြစ်ပျက်ပိုင်းခြား စည်းနှယ်သား၏။ စကားရှေးစဉ် စီလျဉ်မှတ်မိ ဣတ္ထိပုရိသ ကာလကဏ္ဍိ လက္ခိလက္ခဏာ ဆမာဒေသ သဒ္ဒနိကာယံ နံ့ကျယ်မန္တန်” ဟု ကိုးခန်းပျို့ပိုဒ်ရေ (၆) တွင် တွေ့ရပေရာ အယုံအကြည်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

မင်းတရားရွှေထီး၏ ယောက်ဖတော်လောင်းသည် ဘုရင့်အစ်မတော်နှင့်ရည်ငံမိ၏။ မင်းပြစ်သင့်မည်စိုး၍ တိမ်းရှောင်နေရာမှ နန်းတော်သို့ဝင်ပြီး သူ့ဇာတာကို ဆက်၏။ မင်းဖြစ်မည့် ဇာတာပါသော ကြောင့် ရာဇဝတ်ဘေးမှကင်းလွတ်ကာ သခင်ကြီးနှင့်လက်ဆက်ခွင့် ရသည်ဟု ကြားနာ မှတ်သားဖူးပါသည်။

ဇာတာဟူသည် လူတစ်ယောက်၏ မွေးဖွားချိန်မှ သေချိန်အထိ ကြားကာလတွင် ဖြစ်ပျက်မည့်အကြောင်းအရာတို့ကို ဖော်ပြထားသည့် အရာဟု သတ်မှတ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် မြန်မာများသည် ဇာတာဖွဲ့ရန်လိုလားကြ၏။ အလျင်အမြန်ရေးမှတ်ထားခဲ့သော ရက်ချုပ်ကလေးကို ငွေကြေးအဆင်ပြေချိန်၌ ဇာတာဖွဲ့တတ်သူထံ သွားရောက်အပ်နှံကြ၏။

ဗေဒင်ဆရာသည် ရှေးဦးစွာ အသင့်စုဆောင်း ပြင်ဆင်ထားသော ထန်းရွက်များကို ထပ်ပြီး ကြိုးဖြင့်ချုပ်၏။ လှပသောပုံပန်းရရန် လှီးဖြတ်၏။ ထန်းရွက်များကို အထပ်ထပ်ပြုရခြင်းမှာ ပေကဲ့သို့ မခိုင်ခံ့သောကြောင့်ဖြစ်၏။ နောင်အခါတွင်ကား အထပ်များထပ်၍

အဖုံးအပိတ်များဖြင့် မွမ်းမံသည့် ကြေးကြီးသော ဇာတာများကို လုပ်ဆောင်လာကြ၏။

ဇာတာချုပ် တစ်ဖက်မျက်နှာတွင် ဇာတာရှင်၏ မွေးချိန်ကာလကို ဖော်ပြထား၏။ ဖော်ပြပုံမှာ ရက်ချုပ်မှာထက် တိကျပြည့်စုံ၏။ “ခု၊ လ၊ ရက်၊ နာရီသာမက ဖဝါးဗိဇနာများအထိပါဝင်ပြီး အသက် ၁၂၀ ရှည်စေသော်” ဖြင့် အဆုံးသတ်ထား၏။

ဇာတာ

ကျန်သော မျက်နှာဘက်တွင် လက်ဝဲဘက်၌ စက်ဝိုင်းတစ်ခု လက်ယာဘက်၌ ပြာသာဒ်ပုံ ပန်းဆိုင်းပုံကဲ့သို့သောအရာများ ရေးခြစ်ထားပေသည်။ စက်ဝိုင်းပုံကို အစိတ်များစိတ်ထားပြီး ၁၂ ရာသီခွင် ဂြိုဟ်နေဂြိုဟ်ထားများကို ဖော်ပြထားသည်။ လက်ယာဘက်ရှိ ပုံများတွင်မူ “စင်နက္ခတ်” ခေါ်သောအရာများကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပေ၏။

မြန်မာတို့သည် ဇာတာကို “ဇာတာခြင်း” တွင်ထည့်ကာ မြင့်သော မြတ်သောနေရာ၌ ထားတတ်၏။ လူတစ်ယောက် မကျန်းမာလျှင် လူနာ၏ဇာတာကို ဗေဒင်ဆရာထံ ယူဆောင်သွားကာ ဗေဒင်မေးတတ်၏။ ဗေဒင်ဆရာညွှန်ကြားသော ယတြာများပြုတတ်သည်။

အချို့ကမူ ကျန်းမာပါလျက်နှင့် စီးပွားလာဘ်လာဘကို လိုသောကြောင့် ဇာတာစစ်ဆေးသည် အမည်ခံကာ ဗေဒင်မေးတတ်ကြသေး၏။

ချစ်သူနှစ်ဦးသည် မည်မျှချစ်ကြင်နာငြား လက်ထပ်ရသေးပါ။ လူကြီးချင်း အဘယ်မျှသဘောတူနေစေကာမူ အတည်မဖြစ်သေးပါ။ ချစ်သူနှစ်ဦး၏ ဇာတာကို ဗေဒင်ဆရာအားပြသ၏။ ဗေဒင်ဆရာက ဇာတာကိုကြည့်ရှုတွက်ချက်ပြီး မသင့်မြတ်မလျော်ကန်ဟု ဆိုလိုက်ပါက ချစ်သူနှစ်ဦးမှာ ရှင်ကွဲကွဲရတော့သည်။

ဇာတာဟူသောအရာသည် မြန်မာတို့၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးတွင် များစွာခြယ်လှယ်ခဲ့ငြား၊ ယနေ့အချိန်တွင် ဇာတာထားရှိသူနည်းပါးသွားပေပြီ။ သားဖွားခန်းများ သားဖွားဆေးရုံများက ရေးပေးလိုက်သော မွေးနေ့မှတ်တမ်းကိုသာ ဇာတာချပ်၏ နေရာတွင် အစားထိုး အသုံးပြုနေကြပေပြီ။ ။

အခန်း (၂)

အရေးအသား စာပေပညာ

(က) ပေ

စာပေ

စာနှင့်စပ်လျဉ်းသော စကားကို ပြောဆိုပါက စာအကြောင်းကို ရေးသားမည်ရှိသော် “စာ” ဟု တစ်လုံးတည်းမရေးဘဲ “စာပေ” ဟူ၍သာ ပေနှင့်တွဲ၍ ပြောလေ့ပြောထ ရေးလေ့ရေးထ ရှိကြ၏။ စာပေ ဟုခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲရမှ စာပေဟုရေးသားရမှ ပြည့်စုံသည်ဟူ၍ ထင်မှတ်ကြ၏။

စာမအံ စာမကျက်ဘဲမနေရန် ဆုံးမသည်ကိုပင်၊

“မိခင်ကိုလွမ်း ဘကိုတမ်းလျက်၊ ယောင်ယမ်းထွေထွေ ညှိုးငယ်ခွေလျက် စာပေမအံ အကြိယွင်းကွက် နှလုံးပျက်၍ စိတ်စက်မသာ အိမ်သို့လာမှ စာပေမမှတ် အတတ်မသင် လွန်လေးဖင်လျက်”

...ဟူ၍ သားရွှေည ဆုံးမစာ၌ တွေ့ရပေ၏။ ထိုနည်းတူစွာပင် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ လက်သစ်တောင်သာ ဆုံးမစာ၌လည်း “သား မယားပင်၊ သိမြင်ကင်းကွာ၊ မလိမ္မာလည်း စာပေစကား နေ့စဉ် ကြားက” စသည့်ဖြင့် ဖွဲ့ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပြန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး လည်း “စာပေ” ဟူသော အသုံးအနှုန်းများ များစွာရှိပေသည်။

သို့ဖြစ်လျှင် “ပေ” ဟူသည်မှာ မည်သည့်အရာနည်း။ မည်ကဲ့ သို့သော အရာပါနည်း။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ သုစိပုဘာ ဆုံးမစာ၌ “မကြံမမေး ဆွေးနွေးရောနှော ပြောဟောမဲ့ထွေ ပေချပ်ရေဖြင့် ကုန်စေ ဆန်းသာ သင်ချေပါလည်း” ဟု ပါရှိသည်ကို ထောက်ရှု၍ ပေသည် အချပ်ဖြစ်ကြောင်း သိရပေ၏။

ထိုသို့သောပေချပ်တွင် ရေးထားသောစာကို သင်အံကျက်မှတ် ကြရခြင်းကို အစွဲပြု၍ စာပေဟု အခေါ်အပြောအရေးအသား တွင်လာ ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ပေသည် သစ်ရွက်ဖြစ်၏။ ပေပင်မှဖြစ်သော သစ်ရွက်ဖြစ် သောကြောင့် ပေရွက် သို့မဟုတ် ပေဟုခေါ်၏။ ပေပင်သည် ပဒေသာ မျိုးနွယ်ဖြစ်ကာ ထန်းပင် အုန်းပင်တို့ကဲ့သို့ပင် ပင်စည်ပတ်ပတ်လည် တွင် အလက်များဝန်းရံထွက်၍ ရင့်မှည့်ချိန်၌ ကြွေကျသွားသည်။ ပေပင်သည် အလက်ထိပ်၌ အရွက်များဖြာထွက်ပုံမှာ ထန်းပင်နှင့် နီးစပ်၏။

သို့ရာတွင် ထန်းပင်သည် တစ်နှစ်ပြီးတစ်နှစ် ဆက်ကာဆက် ကာ အသီး သီးသော်လည်း ပေပင်ကား တစ်ကြိမ်သာသီးပြီး သေသွား လေ့ရှိသည့်အတွက် “ပေတစ်သီး ကျီးတစ်သား” ဟု ဆိုရိုးစကားရှိ၏။

ရေကြောင်းမှ ခရီးသွားသည်ဖြစ်စေ၊ ကုန်းကြောင်းမှသွားသည် ဖြစ်စေ၊ စိမ်းစိမ်းမှောင်မှောင်ရွာရိပ်ရိပ်များထဲမှ ထူးထူးခြားခြားထိုး

ထွက်ပြီး ရှည်လျားသော လက်တံကြီးများကို အရပ်ရစ်မျက်နှာသို့
ဖြန့်ကားထားသည့်အပင်များကို မြင်ဖူးကြပေလိမ့်မည်။ ဤအရာများ
ကား ပေပင်ဖြစ်ပေသည်။

ပေပင်သည် ထန်းပင်ထက် ပင်လုံးတုတ်သည်။ အသီးထွက်
ချိန်နှေးသည်။ ထန်းလက်စောင်း (စောင်း) တွင် လွှသဖွယ် ဆူးပါသည့်
နည်းတူ ပေလက်တွင်လည်းဆူးပါသည်။ ထန်းရွက်သည် ပေရွက်နှင့်
များစွာဆင်တူသော်လည်း ပေရွက်က သိသာစွာကြီး၏။ ထန်းရွက်
ကိုကြိုးကျစ်၍သုံးစွဲနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ ပေရွက်သော်ကား ကြိုးကျစ်ပြီး
သုံးစွဲနိုင်သည်။

ထန်းရွက်ကို အလျားလိုက် ဆွဲခွဲလိုက်ပါက အလွယ်တကူ
ကွဲကွာသွားသည်။ ပေရွက်ကို ထိုနည်းတူပြုပါက အမျှင်များဖွာထွက်
နေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပေရွက်က ထန်းရွက်ထက်
ပိုမိုပြီးခိုင်ခံ့ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုကဲ့သို့ ခိုင်ခံ့မှုအရာတွင် ထန်းရွက်ထက်
သာလွန်သည့်အတွက် စာရေးသားစရာပုံစည်းအဖြစ် ပေရွက်ကို အသုံး
ပြုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ပေအရေးအသား

ပေရွက်ပေါ်တွင် စာရေးသားသော ဓလေ့သည် သရေခေတ္တရာ
ခေတ်ကတည်းက ရှိခဲ့သည်ဟု သိရပေသည်။ ထိုဓလေ့နည်းနာကို
ပုဂံခေတ် မြန်မာတို့သည် သရေခေတ္တရာ ပျူတို့ထံမှ ရရှိသည်။ ထို့
နောက်တွင်ကား ပေပေါ်တွင် စာရေးသားခြင်းသည် ပင်းယခေတ်၊
အင်းဝခေတ်၊ တောင်ငူခေတ်၊ ညောင်ရမ်းခေတ်နှင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်
တို့တွင် တိုးတက်ထွန်းကားခဲ့၏။

ခေတ်အဆက်ဆက် စာဆိုတော်များ၊ ရဟန်းပညာရှိ လူပညာ

ရှိများသည် အတတ်ပညာများ၊ လူမှုရေးကိစ္စ ဆောင်ရွက်မှုများကို ပေပေါ်တွင်သာ အရေးအဖွဲ့များခွဲကြ၏။ သတ်ပုံသတ်ညွှန်းကျမ်းများ၊ ရာဇဝင်သမိုင်းများ၊ အဋ္ဌကထာပါဠိစာပေစသော ပိဋကတ်သုံးပုံများ၊ ပျို့၊ ရတု၊ မော်ကွန်း၊ ရဲတင်း၊ ဧချင်း၊ လူးတား၊ ကာချင်း၊ အဲချင်း၊ ရကန်များ စသည့်အနုပညာ အပွင့်အဖူးများကိုလည်း ပေပေါ်တွင်ပင် ပွင့်ဖူးခဲ့ကြပေသည်။

မြန်မာစာပေသည် ပုဂံခေတ်တွင် စတင်ခဲ့သည်ဆိုပါက မြန်မာ စာပေ၏ ဖွံ့ထွားစည်ပင်ရာ အမှီတံကဲသည် ပေဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေ လိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ပေသည် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုများ ခိုမှီးရာဖြစ်၏။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်ကို ထိန်းသိမ်းကာ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ကို မြှင့်တင်ပေးခဲ့သော “ပေ” ဟုဆိုသင့်သည်ထင်ပါသည်။

ပေလုပ်မျဉ်းကိုင်ခြင်း

စာရေးသားရာတွင် ပေကို အသုံးပြုရာ၌ သာမန်စာပေကျမ်း ဂန်မှတ်တမ်းမှတ်ရာ ကဗျာလင်္ကာနှင့် အရောင်းအဝယ်စာချုပ်စာတမ်း များတွင်သာ သုံးစွဲခြင်း မဟုတ်ပေ။ လွှတ်တော်ရုံးတော်များမှ ထုတ်ပြန် သော အမိန့်များ၊ စာချွန်များကိုလည်း ပေရွက်ရှည်ကြီးများတွင် တစ် ကြောင်းရေးစာချွန်၊ နှစ်ကြောင်းရေး သုံးကြောင်းရေးစာချွန်စသည့်ဖြင့် ရေးသားသုံးစွဲခဲ့ကြ၏။

စာချွန်တော် ပေရွက်ရှည်ကြီးများမှအပ စာပေကျမ်းဂန်များ ရေးသားပြုစုထားသောပေတွင် လေးမျိုးရှိပါသည်။ ယင်းတို့မှာ “ကြံဆစ်၊ ရွှေမျဉ်း၊ မျဉ်းနီနှင့်မျဉ်းနက်” တို့ဖြစ်ကြပေသည်။ ဤကဲ့သို့ ပြုပြင်မွမ်းမံမှု အဆောင်အယောင်ကြောင့် အမည်ကွဲပြားစေကာမူ ပင်ရင်းမှာ ပေရွက်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုပေရွက်ကို ပေပင်မှ ခူးယူရပါသည်။

မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ်များသည် ဘုရားကျောင်းကန် ရေတွင်း
 ရေကန်များတည်ဆောက်ကာ လှူဒါန်းသောအခါ ထန်းပင်များပါ
 တစ်ပါတည်း စိုက်ပျိုးလှူဒါန်းလေ့ ရှိကြ၏။ လူတို့အတွက် အဘက်
 ဘက်မှ အသုံးဝင်သောထန်းပင်ကို ဂရုတစိုက် စိုက်ပျိုးသည့်နည်းတူ
 အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုအတွက် မရှိလျှင်မဖြစ်သော ပေပင်စိုက်ပျိုးမှု
 ကိုလည်း ဦးစားပေးသောအားဖြင့် မျိုးကောင်းသော ပေသီးကို ကတ္တီပါ
 အိတ်ဖြင့် ယူဆောင်လာကာ ရွှေရည်ငွေရည်သွန်းလောင်း၍ ဘုရင်
 ကိုယ်တော်တိုင် စိုက်ပျိုးခဲ့ပေသည်။

ပေအဖြစ်အသုံးပြုရန် ထိုကဲ့သို့ သတ်မှတ်ထားသော ပေပင်ကို
 ပေဖူးများ ဖွဲ့သန်ထွားကျိုင်းစေရန်အတွက် ဂရုတစိုက်ချိုင်ပေးရသည်။
 ထိုသို့ဆောင်ရွက်ပေးသည်ကို “ပေကျင့်သည်” ဟုခေါ်ပေ၏။

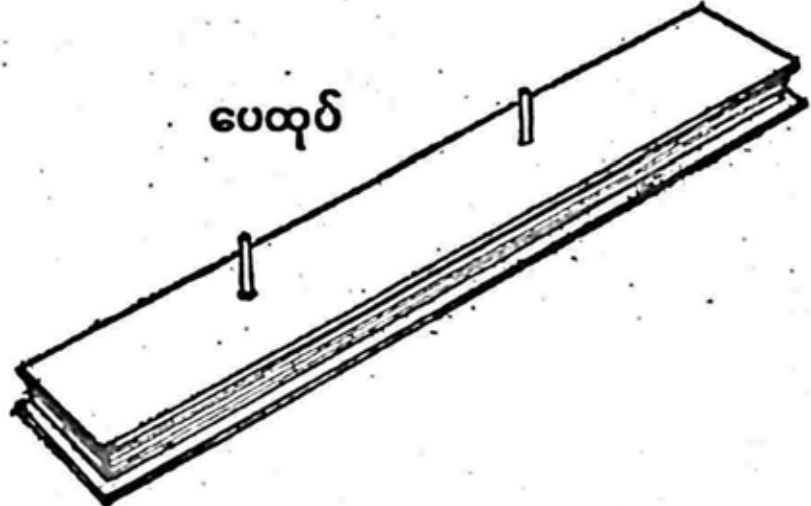
“ဟိုရှေ့က ပေပင် ခြောက်တိုင်ခွဲရယ်က မှိုင်းသဲသဲမြင် အောက်
 လက်ကိုချိုင် ဖူးတိုင်အောင် မောင်ရင်လောင်းရယ် ရေးကောင်းရဲ့လေး”
 ဆိုသော မောင်းထောင်းတေးသည် ပေကျင့်ခြင်းကို ဖော်ပြသောတေး
 ဖြစ်၏။ ကျင့်သားရပြီးသောပေပင်မှ အသုံးပြုနိုင်သော ပေရွက်ကို
 ရရှိနိုင်ချိန်မှာ ပေပင်၏အသက် ရှစ်နှစ် ကိုးနှစ်အရွယ် ဖြစ်လေသည်။

ပေရွက်ဟုခေါ်သော်လည်း အလက်ဖျားတွင် ပြန့်ကားနေသော
 အရွက်များကို ခူးခြင်းမဟုတ်ပေ။ ထိုအလက်အဆိုင်များထဲမှ နောက်
 ဆုံးထွက်သောအညွန့် သို့မဟုတ် အဖူးကို အထပ်မပြေမီလှီးယူရ
 သည်။ ပေညွန့် သို့မဟုတ် ပေဖူးကို အဖြူရောင်သမ်းနေစဉ် အနုဘဝ
 ၌ မခူးရပေ။ နုလျှင် မခိုင်မည်စိုး၍ဖြစ်ပါသည်။ ပေကြောကို ဘေးမှ
 ထားလျက် ပူးနေသော ပေရွက်နှစ်ချပ် အချင်းချင်းကွဲကွာကာ ပြန့်
 ထွက်သည်အထိ ရင့်နေပြန်လျှင်လည်း ရေးရာတွင် ကညစ်မတိုးဘဲ
 ရှိတတ်၊ ကွဲလွယ်စုတ်လွယ်တတ်သည်။

ပေဖူးသည် တစ်ကြိမ်ခုလျှင် တစ်ပင်မှ တစ်ဖူးသာရသည်။ ခူး၍ရသောပေဖူးမှ ရိုးတံ (အကြော)ကို ထက်သော ဓားပါးဖြင့် သင်ပစ်ပြီးနောက် စမ်းရေတွင် တစ်ရက်နှစ်ရက်စိမ်ရသည်။ ထို့နောက်ခြောက်သွေ့သည်အထိ နေပြရသည်။ သို့ရာတွင် အလွန်တရာကြွပ်ရွလာသည်အထိကား မလှန်းမရပေ။

ထို့နောက် ပေရွက်သားချောမွေ့စေရန် ရေစိမ်ရပြန်သည်။ ပထမနည်းမှာ ဆန်ဆေးရည်တွင် စိမ်လျက် နေလှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ နောက်တစ်နည်းမှာ ရိုးရိုးရေထဲတွင် ပေဖူးများကို မြုပ်အောင်နှစ်ထားပြီး ထမင်းအနည်းငယ်ထည့်ကာ နေလှန်းခြင်းဖြစ်၏။ မည်သည့် နည်းဖြင့်ရေစိမ်သည် ဖြစ်စေ၊ ရေတွင် အမြှုပ်များထလာသည်အထိ လှန်းရသည်။ သို့မှသာ ပေရွက်များနပ်ပေမည်။

နူးနပ်ပြီးသော ပေရွက်များကို ချောမွတ်သော သစ်သားတန်းဖြစ်စေ၊ ကွမ်းသီးသားတန်းပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ ပေရွက်တစ်ရွက်စီတင်ကာ “လျှောတိုက်” ရ၏။ ကျောရော ဝမ်းပါ ချောမွတ်အောင် အကြိမ်ကြိမ် ပွတ်ဆွဲရ၏။ ထို့နောက် ရေစင်အောင်ဆေး၍ အစိုဓာတ်ကုန်ရုံမျှ နေပြရသေးသည်။ ပြီးလျှင် အရင်းအဖျားညီအောင် တိဖြတ်ကာ သစ်သားကျမ်းနှစ်ခုဖြင့် ဖုံးညှပ်ရပေသည်။

သစ်သားကျမ်း၏အရွယ်မှာ ပေရွက်၏ အလိုရှိရာအရွယ် ဖြစ်ပေ၏။ ကျမ်းဖုံးဖြင့် ကျနစွာညှပ်ထားသော ပေရွက်များကို ပေလုပ် မျဉ်းကိုင် ရပေဦးမည်။ ပေလုပ်မျဉ်းကိုင်ပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်ပါသည်။

ပေလုပ်မျဉ်းကိုင်ရာတွင် ဦးစွာပထမ “ပလ္လင်ပေါက်” ဖောက်ရ ပေသည်။ ပေချပ်များကို ထိန်းထားမည့် “ပလ္လင်တိုင်” ဝင်စရာနေရာ ဖြစ်သည်။ ပလ္လင်ပေါက်သည် ပေချပ်အလျား၏ သုံးပုံတစ်ပုံနေရာ များတွင်ရှိသည်။ လက်ဝဲဘက်မှလာသော သုံးပုံတစ်ပုံတွင် တစ်ပေါက်၊ လက်ယာဘက်မှလာသော သုံးပုံတစ်ပုံနေရာတွင် တစ်ပေါက်။ သို့ဖြစ် ၍ ပေတစ်ချပ်တွင် ပလ္လင်ပေါက် နှစ်ပေါက်ပါဝင်၏။ ပလ္လင်ပေါက် ကို သံစူးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ သံချောင်းမီးဖုတ်၍ဖြစ်စေ ဖောက်ပေးရပါသည်။

ပလ္လင်ပေါက် ဖောက်ပြီးသောအခါ ကျမ်းဖုံး၏ အပြင်သို့ ပိုထွက်နေသော ပေရွက်များကို “ပေထိုးဆောက်” ဖြင့် ထိုးပြီးချော သည်။ ပြီးလျှင် ပေရွက်၏ ကျောဘက်နှင့်ဝမ်းဘက် မျက်နှာပြင်များ ကို မျဉ်းပစ်ရသည်။ မျဉ်းပစ်ပုံမှာ နန်းသုတ်ထားသော ကြိုးကို ပေချပ် ပေါ်တွင် ဘင်းအောင်တင်ပြီး “ထောက်” ပေးခြင်းဖြစ်၏။

ပေချပ်၏ ခွက်ယောင်ယောင်ရှိသော ဘက်ကိုဝမ်း၊ ခုံးယောင် ယောင်ရှိသောဘက်ကို ကျောဟုခေါ်ကြ၏။ ကျောနှင့်ဝမ်းတွင် မျဉ်း ကြောင်းများ ပစ်ပြီးလျှင် ပလ္လင်ပေါက်၌ ဝါးကိုချောမွေ့စွာ သပ်ထား သော တိုင်ကလေးများ စိုက်ထားသည်။ ထိုအခါ စာရေးရန်အသင့် ဖြစ်ပေပြီ။

အရေးလေးမျိုးကွဲပုံ

စာရေးသားမှုအတွက် သုံးစွဲရန် အသင့်ဖြစ်သွားသော ပေရွက် ပေါ်တွင် အကွရာစာလုံးများ ရေးသားပုံ လေးမျိုးရှိပါသည်။ ယင်းတို့

မှာ ဆေးဒန်းဖြင့်ရေးပြီး ရွှေချခြင်း၊ ရွှေမင်ဖြင့် ရေးသော ရွှေဇဝါရေးခြင်း၊ မင်ဖြင့်ရေးခြင်းနှင့် ကညစ်သံချွန်ဖြင့် ရေးခြင်းတို့ဖြစ်ကြ၏။

ဆေးဒန်း ရွှေချပေမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။

အသုံးပြုမည့် ပေရွက်များကို သ၊ ခွားသားရိုးကိုင်ကာ “တိုက်” သွင်းရ၏။ တိုက်ထဲတွင် “အိပ်” သွားသော ပေချပ်များကို ထုတ်ယူပြီး ရေးလိုသောစာကို ဆေးဒန်းဖြင့်ရေးကာ စာလုံးများပေါ်တွင် ရွှေချသည်။ သို့အတွက် ဆေးဒန်းရွှေချပေဟုခေါ်သည်။

ဤကဲ့သို့သော ဆေးဒန်းရွှေချပေများကို မန်ကျည်းစေ့ကွက် စာလုံးများဖြင့် ရေးသားထားသည့် ရှေးသုံးကမ္မဝါများတွင် တွေ့နိုင်ပေသည်။ ကမ္မဝါ အချပ်များသည် တန်ဖိုးကိုလိုက်၍သော်လည်းကောင်း၊ အလှူရှင်၏ အင်အားကိုလိုက်၍သော်လည်းကောင်း ဆေးဒန်းရွှေချ အမွမ်းအမံများ ပါဝင်လေ့ ဆင်ယင်လေ့ရှိသည်။

ရွှေမင်ရေး ပေစာသည် မင်ဖြင့် ရေးခြင်းဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် မင်မှာ အနက်မဟုတ်မူ၍ ရွှေမင်ဖြစ်သောကြောင့် ရွှေမင်ရေးပေဟု ခေါ်သည်။ ယင်းကိုပင် ရွှေဇဝါပေ ဟူ၍လည်း ခေါ်ပြန်သေးသည်။ ပြည့်ရှင်မင်း အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် တန်ခိုးကြီးသော မှူးမတ်များ၏ ကောင်းမှု ကျမ်းစာအဖြစ် တွေ့ရတတ်ပေသည်။

မင်ရေးပေမှာ နှစ်မျိုးရှိသည်။ သစ်စေးဖြင့် ရေးသောပေနှင့် ဖျော်မင် စပ်မင်တို့ဖြင့် ရေးသောပေတို့ဖြစ်ကြ၏။ သာမန်ကြည့်သော် တူသည်ထင်ရငြား သေချာစွာကြည့်မှ ကွဲပြားကြောင်း သိနိုင်ပေ၏။

ရှေးမြန်မာတို့၏ မင်ဖော်စပ်နည်းမှာ ထန်းရည်တွင် သဲခတ်၍ ၁၉ ရက်စိမ်ပြီးနောက် သစ်ဆိမ့်ကို သုံးခွက်တစ်ခွက်တင် ကျို၍ ရောစပ်သောနည်းရှိ၏။ နောက်တစ်နည်းမှာ မင်ကြောင်ထိုးရန် ဖော်စပ်သောမင် ပြုလုပ်နည်းဖြစ်၏။ ၎င်းမှာ ရေနံချေးမှိုင်း ဆီမှိုင်းတို့ကို

သည်းခြေတစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ချုပ်ရသည်။

မင်ရေးပေတွင် မင်ဖြင့်ရေးရာ၌ စုတ်ကိုအသုံးပြုရသည်။ စုတ်ကို ရှေးအခါက နွား၏ နားတွင်းမွေးဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ ယင်းမင်ရေးစာလုံးများမှာ မန်ကျည်းစေ့ စာလုံးများ အရေးများ၍ ကမ္မဝါစာများတွင်သာ တွေ့ရလေ့ရှိပေသည်။

ပေစာကျမ်းစာများတွင် အများဆုံးတွေ့ရ၍ လူသုံးများသော ပေတစ်မျိုးကား ကညစ်ရေးပေ ပေတည်း။ ကညစ်သည် ဝမ်းပူ၍ အဖျားနှစ်ဖက် ချွန်နေသော တစ်ပဲလုံးသာသာ တစ်မူးလုံးအရွယ်ခန့် ရှိသည့် သံချောင်းဖြစ်၍ တစ်မိုက်ခန့်ရှည်သည်။

ပေရွက်တွင် စာရေးသောအခါ စာစင်ခုံဖြင့် ရေးပေသည်။ ထိုခုံ၏ လက်ဝဲဘက်အတွင်းပိုင်း ကြက်ခြေတိုင်အစွန်းတွင် အဝတ်ဖုလုံး ရှိသည်။ ပေရွက်ကို ထိုအဖုပေါ်တွင် တင်ပြီးရေးရာ၌ ကညစ်ကိုင်သော လက်ညှိုးတွင် လက်စွပ်သဖွယ် ကွင်းကလေးစွပ်လျက် ထိန်းပြီးရေးသည်။

စာမျက်နှာဖွဲ့စည်းပုံ

ကျမ်းပြုသူ သို့မဟုတ် သူတစ်ပါးပြုစုပြီးသားကျမ်းကို ပေရွက်တွင် ကညစ်ဖြင့် ရေးကူးသူသည် ပေရွက်၏ ရှေ့ရော့နောက်ပါ ရေးလေ့ရှိပါသည်။ စာမျက်နှာနံပါတ်ကို တစ်မျက်နှာလျှင် တစ်ခုကျ မထိုးပါ။ ပေရွက်၏ ကျောဘက်မျက်နှာ လက်ဝဲဘက်ခြမ်းအစွန်ရှိ ကွက်လပ်တွင်သာ အက္ခရာစဉ်ဖြင့် ထိုးလေ့ရှိပေသည်။

ပေတစ်ချပ်၏ မျက်နှာပြင်ပေါ်ရှိ စာလုံးများသည် လက်ဝဲအစွန်မှ လက်ယာအစွန်ထိ ပြည့်ကျပ်မနေပါ။ အစွန်းနှစ်ဖက်တွင် လက်သုံးလုံးလေးလုံးခန့်စီ နေရာလွတ်ကျန်နေသည့်အတွက် စာမျက်နှာ

အမှတ်စဉ်ကို လွယ်သင့်အကူ ရှာဖွေမြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ စာမျက်နှာ အမှတ်စဉ်သည် “က ခ ဂ ဃ င” မဟုတ်ပါ “၁ ၂ ၃ ၄” လည်း မဟုတ်ပါ။ “က ကာ ကိ ကီ ကု ကူ ကေ ကဲ ကော ကော် ကံ ကား” ဖြစ်ပေသည်။

၂၄ မျက်နှာ ၁၂ ချပ်ရှိသော ပေချပ်များကို “တစ်အင်္ဂါ” ဟု ခေါ်ပါသည်။ ကျမ်းစာမှာ တစ်အင်္ဂါဖြင့် မပြီးစီးပါက ခ အက္ခရာ သို့ ကူးရသည်။ အ သို့ရောက်၍ အားချပ်ကို ရေးသားပြီးစီးသည့် တိုင်အောင် မပြီးဆုံးသေးပါမူ ကျ ကျာ ကျားစသည့်ဖြင့် ရေးထိုးလေ့ ရှိပေ၏။

ပေတစ်မျက်နှာတွင် စာကြောင်းရေမည်မျှပါသည်ဟု အသေ သတ်မှတ်မထားချေ။ ပေ၏အရွယ်အစားကိုလိုက်၍ ခုနှစ်ကြောင်းမှ ၁၂ ကြောင်းအထိ ရှိ၏။ ထိုသို့ပါဝင်သော စာကြောင်းရေကိုလိုက်၍ “ခုနှစ်ကြောင်းပေ” “ရှစ်ကြောင်းပေ” “ကိုးကြောင်းပေ” စသည့်ဖြင့် ခေါ်ကြလေ၏။

စာရေးရာ သို့မဟုတ် စာကူးရာ၌ အကျအပေါက်ရှိတတ် သည်မှာ ဓမ္မတာဖြစ်၏။ ထိုအခါတွင် စာကျကို ဖြည့်ရစေမြဲဖြစ်၏။ ပေစာတွင် ကျပေါက်သောစာကို စာကြောင်းနှစ်ကြောင်းကြား၌ ဖြည့် ရန်မလွယ်ကူပေ။ သို့အတွက် စာကျသောနေရာတွင် အမြောက် လက္ခဏာကြက်ခြေခတ်ပြထားပြီး အစွန်ကွက်လပ် တစ်နေရာရာ၌ စာကျကို ရေးသားထားလေ့ရှိ၏။

နေရာမူသေမထားခြင်းမှာ စာကျသောနေရာနှင့် အနီးဆုံးကွက် လပ်တွင် ရေးနိုင်ရန်ဖြစ်ပေ၏။

ထိုမှတစ်ဖန် စာအရေးအကူး မှားယွင်းသွားသည့်အခါများ လည်း ရှိတတ်သေးသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် မှားသောစာလုံးထဲ၌ “ဗိန္ဒူ”

အစက်အပြောက်ကလေး ထိုးပြကာအမှန်ကို ဆက်လက်ရေးထား၏။ ဥပမာ-ငှက်ဟုရေးရမည့်စာ၌ “ငှတ်” ဟု ရေးမိပါက တသတ်ထဲတွင် ဗိန္ဒုထည့်ပြပြီး ကသတ်ကို ဆက်လက်ရေးသားထားခြင်းမျိုးဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ကွန်ဟု ရေးရမည်ကို “ထွန်” ဟု ရေးမိသောအခါများ၌မူ ထွရောနသတ်ပါ ဗိန္ဒုထိုးပြပြီး အသစ်ရေးရပေ၏။

ရံဖန်ရံခါ၌ ခေါင်းစဉ်ငယ်များ ထိုးထားသည်လည်း ရှိသေး၏။ မူရင်းကျမ်းကြီး၏ အမည်မှာ မဟာသရသူမဉ္ဇူ ကိုးစောင်တွဲကျမ်းဆို ကြပါစို့။ ကျမ်းကြီးထဲ၌ အကြောင်းအရာ ခေါင်းစဉ်များအဖြစ် ဂမုန်း မျိုးအကြောင်း၊ ဆေးရိုးကြီးအကြောင်း၊ ပန်းပေါင်းအကြောင်း၊ ကြိတ် ပေါင်းအကြောင်းများဟူ၍ ပါရှိရာ ထိုခေါင်းစဉ်များကို ပေချပ်စာ မျက်နှာ၏ လွတ်နေသော လက်ဝဲဘက်၌ ရေးထိုးထားပေ၏။ သို့သော် လက်ယာဘက်၌လည်း တွေ့ရတတ်၏။

ပေပေါ်တွင် စနစ်တကျရေးသူ ကူးသူများသည် မိမိတို့ရေးဆဲ ကူးဆဲကျမ်းအမည်ကို ပေ၏ကျောဘက် လက်ယာခြမ်းအထက်ပိုင်း တွင် လေးရွက်ခြား ငါးရွက်ခြားတစ်ကြိမ် ရေးထိုးလေ့ရှိကြ၏။ ပေ၏ ကျောဘက်လက်ယာခြမ်းတွင် ကျမ်း၏အမည်ကို မတွေ့လျှင် နိဒါန်း နှင့် နိဂုံးတွင် ရှာရတော့မည်ဖြစ်သည့်အတွက် ကြန့်ကြာရပေတော့ သည်။

ပေစာတွင်တွေ့နိုင်သော မြန်မာစာရေးနည်းတစ်မျိုးမှာ အတို ကောက် ရေးနည်းဖြစ်၏။ ပေစာရေးကူးရာတွင် ညီညာသပ်ရပ်မှုကို အလေးပေးရသည်။ ထို့ကြောင့် “ကြောက်” ဟူသော စာလုံးသည် “ကြော” အရောက်တွင် နေရာကုန်သွားပါက ကွက်လပ်ရှိသေးသည် ဟု “က်” ကို အစွန်းထွက်၍ မရေးရပေ။ ကသတ်ကို အောက်စာ ကြောင်းတွင် ဆက်လက်ရေးရ၏။

သို့ရာတွင် “ကြောင့်” ကဲ့သို့သော စာလုံးမျိုးကိုကား ဆန့်သော နေရာနှင့် လိုက်လျောညီထွေ “ငွေ” သဝေထိုး ငသတ်နှင့် အောက်မြစ် သာ ရေး၏။ ဖတ်သူကလည်း “ကြောင့်” ဟု ဖတ်၏။ ကောင်းကို “ငေး” ။ သောကို “သဝ်” ။ ဘောကို “ဘော်” ။ သည်ကို “သ့်” ဟူ၍ လည်း ရေးတတ်ကြ၏။

ထို့ပြင် ဆရာကို ‘ဆြာ’ ။ ခရီးကို ‘ခြီး’ ဟု ချို့သော စာလုံး များအပြင် လွှက်၊ လွှက်စသော လုံးထပ်များကိုလည်း ရေးတတ်ကြ ပေသေး၏။

စာများ ရေးသားကူးယူပြီးသွားသော ပေချပ်များကို စုပေါင်း လိုက်သောအခါ ပေတစ်ဆူ၊ ကျမ်းတစ်စောင် ဖြစ်လာပါပြီ။ ထိုကညစ် ရေး ပေချပ်များ ကြာရှည်လေးမြင့် ခိုင်ခံ့စေရန် ရေနံသုတ်ပေး၏။ ၎င်းကို “ရေနံကိုင်သည်” ဟုခေါ်၏။ အချို့လည်း နနွင်းမှုန့်၊ မြေနီ မှုန့်၊ မီးသွေးမှုန့်များ လိမ်းကျံပေးသည်လည်း ရှိသေး၏။

ထိုကဲ့သို့ နှစ်သက်ရာ သုတ်လိမ်းပေးပြီးလျှင် နေလှန်းရသည်။ ဤသို့ စနစ်တကျဆောင်ရွက်သည့်အတွက် “ပေသက်တစ်ထောင်” ဟူသော ဆိုရိုးစကားနှင့်ညီစွာ ခိုင်ခံ့သည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။ ကောင်း စွာနေလှန်းပြီးသော ပေစာများကို တိကျညီညာစွာ စီထပ်ပြီးလျှင် ပလ္လင် တိုင်များစိုက်သည်။ စာမရေးရသေးသော ပေချပ်အလွတ်များလည်း “ပလ္လင်ခံ” သည့်အနေဖြင့် ထည့်သည်။

ပလ္လင်ခံရသည်မှာ စာထုပ် “ပလ္လင်” အတွင်းရှိ ပေချပ်တစ်ချပ် ချပ် ကျိုးပဲ့သွားပါက အလွယ်တကူ ကူးရေးဖြည့်သွင်းစရာ ရဖို့ဖြစ် ပါသည်။ အတွင်းရှိစာသားများကို “ပလ္လင်” ဟု ခေါ်သည့်အတွက် ခံထားသောပေလွတ်ကို ပလ္လင်ခံခေါ်ခြင်းဖြစ်၏။

ပလ္လင်ခံပြီးသော် စာပလ္လင်နှင့် ပလ္လင်ခံကြား၌ “ပလ္လင်ချပ်”

ကို ထည့်သည်။ ပလ္လင်ချပ်မှာ အပေါ်ဆုံးတွင် နီဒါန်းနှင့် နောက်ဆုံးတွင် နီဂုံးပါသော အချပ်များဖြစ်ပေသည်။ ထို့နောက် ပလ္လင်တိုင်စိုက်ကာ ရွယ်တူသစ်သား ပျဉ်ပြားနှစ်ချပ်ဖြင့် အထက်အောက်ဖုံးအုပ်ပေးသည်။ ထိုပျဉ်ပြားများကို “ကျမ်း” ဟုခေါ်၏။

ထိုကျမ်း၏ အဆင်အပြင်ကိုလိုက်၍ ဤသို့ ခေါ်တွင်ကြ၏။ ကျမ်းများကို ဟင်္သာပြဒါး သုတ်လိမ်းထားပါက “ဟင်္သာပြဒါးကျမ်း”။ မှန်စီပြီး ရွှေချထားပါက “မှန်စီရွှေချကျမ်း” ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။

ပေချပ်များကို မွမ်းမံမှုအပေါ်၌ မူတည်၍ ခွဲခြားခေါ်သော အခေါ်အဝေါ်များလည်း ရှိပါသေးသည်။ ပလ္လင်တိုင်စိုက်ပြီး ကျမ်းဖုံးပြီးသွားသော ပေချပ်များ၏ ဘေးသားကို အလယ်ချန်ပြီး ရွှေချ၏။ ထိပ်နှစ်ဖက် ပေချပ်စောင်းများကိုမူ ရွှေအပြည့်ချသည်။ အလျားလိုက်ဘက်မှ စောင်းများတွင်မူ ပလ္လင်တိုင်နှစ်တိုင်၏ အပြင်နေရာများအထိသာ ရွှေချခြင်းဖြစ်၏။

ထိုသို့အလယ်ချန်ပြီး ရွှေချသောပေကို “ကြံဆစ်ပေ” ဟုခေါ်၏။ ထိုသို့မဟုတ်မူ၍ အလျား၊ အနံ စောင်းများအားလုံးကို ရွှေပြည့်ရွှေပိန်း ချထားပါက ထိုပေကို “ရွှေမျဉ်းပေ” ဟုခေါ်လေ၏။

မည်သည့် အမွမ်းအမံ အသုတ်အလိမ်းမျှ မရှိသောပေကို “ပေဖြူ” ဟုခေါ်သည်။ ဘေးသား (စောင်းသား) အားလုံးကို သစ်စေးအပြည့် သုတ်ထားပါက “မျဉ်းနက်ပေ” ဟင်္သာပြဒါး အပြည့်သုတ်ထားပါက “မျဉ်းနီပေ” ဟူ၍ မွမ်းမံမှုအပေါ်မူတည်၍ ခေါ်ဝေါ်ကြပေ၏။

ပေထူးပေဆန်းများ

ပေချပ်ပေါ်တွင် စာရေးစာကူးသောအခါ စာမျက်နှာများ မှတ်သားမိစေရန်အတွက် က ကာ ကိ ကီ စသည့်ဖြင့် ၁၂ ချပ် တစ်

အင်္ဂါစနစ်ဖြင့် ရေးထိုးကြဉ်း ဂဏန်းဖြင့်ထိုးသော ပေထူးပေဆန်းများ လည်း ရှိသေး၏။ ထိုပေများတွင် စာမျက်နှာရေးထိုးရာ၌ ဂဏန်းနှင့် သရ ပူးတွဲရေးထိုးကြ၏ ပုံစံအားဖြင့် ၁ ၁၊ ၁ ၂၊ ၁ ၃ စသည့်ဖြင့် ၁၂းတွင် ပြီးဆုံးစေကာ ထိုးခြင်းမျိုးဖြစ်၏။

ထို့ပြင် ရောင်စုံပေမှာလည်း ရှားပါးသည့်အတွက် ပေထူးပေ ဆန်းစာရင်းဝင်နိုင်၏။ ပလ္လင်ချပ်တွင် ရွှေ၊ သစ်စေး၊ ဟင်္သာပြဒါးနှင့် အစိမ်းရောင်များဖြင့် မျဉ်းမတ်များ ပန်းခက်ပန်းနွယ်များ ရေးခြယ်ထား ၏။ စာပလ္လင်တွင်လည်း ဆေးသားအစွန်များ၌ မျဉ်းမတ်များ ရေးခြယ် ထားပြန်သေး၏။ ထိုပေမျိုးကို ဟံသာဝတီရောက်မင်း၏ ကောင်းမှု တော် ပါဠိသီလကွန်ကျမ်းအဖြစ် ဆိပ်ဖြူမြို့နယ်၊ ငှက်ဆွေးရွာ ဘုန်း တော်ကြီးကျောင်း၌ တွေ့ရပေ၏။

နောက်တစ်မျိုးထူးဆန်းပုံမှာ စာလုံးပေါင်းပုံ ထူးခြင်းဖြစ်၏။ ရေးရိုးရေးစဉ်ထက် ထူးခြားကာ တစ်ချောင်းငင် လုံးကြီးတင်တွင် “ဝ” သတ်ထားသော အရေးအသားများဖြစ်ပေ၏။ ၎င်းကို လွတ်တော်သုံး ရုံးတော်သုံး သတ်စုံရေးနည်းခေါ်၏။ လေးနက်စေလိုသော သဘော ဖြင့် ထိုသို့ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပေ၏။

သိမ်းဆည်းသိုမှီးပုံ

ပလ္လင်တိုင်စိုက်၍ ကျမ်းဖြင့်ဖုံးအုပ်ပြီးသော ပေစာထုပ်ကို ကွင်း လျှောကြိုးဖြင့် ဦးစွာစည်းနှောင်သည်။ ထို့နောက် “စာထုပ်ပဝါ” ဖြင့် ကျနသေချာစွာ ထုပ်ပိုးပြီးမှ “စာစည်းကြိုး” ဖြင့် အမြီးပြန် ခေါင်းပြန် ရစ်ပတ်ထားလေသည်။

စာစည်းကြိုးများသည် လက်မဝက်အရွယ် တစ်လက်မအရွယ် ဗြက်ရှိ၍ အလျားမှာမူ စာစည်းကြိုးပေါ်တွင် ပါရှိသော ဆုတောင်းစာ

ကောင်းမှုကုသိုလ်အရပ်ရပ် စာရင်းများပြားလျှင် များပြားသည့်အလျောက် ရှည်လျား၏။ ထိုကြီးများသည် ဂျပန်ရက်ကန်းပညာဖြင့် ရက်လုပ်ထားသော ပစ္စည်းများဖြစ်ပြီး အသားကောင်းသည်။ အရောင်စိုသည်။ အရောင်တွဲစပ်မှုလည်း ကောင်းမွန်သည့်အတွက် ရှုချင်စဖွယ် ရှိသည့်အပြင် ကြိုးပေါ်တွင် ဖော်ထားသောစာလုံးများမှာလည်း လှပသေသပ်လှပေ၏။

ဤကဲ့သို့ ပြုစုမွမ်းမံ ထုပ်ပိုးထားသော ပေစာထုပ်များထည့်သော သေတ္တာကြီးများကို “စာတိုက်” ဟုခေါ်သည်။ သစ်သားပန်းဆွဲ၊ သားရိုးပန်းဆွဲ၊ မှန်စီရွှေချပန်းဆွဲများပါသော ခုံပေါ်တွင် တင်ထားသည်။ စာတိုက်ကို သစ်သားဖြင့် ပြုလုပ်ကာ လေးထောင့်စပ်စပ်ပုံမျိုး ရှိသည်။ အလျားအနံနှင့်အမြင့်တို့ တူယောင်ရှိ၏။

စာတိုက်တွင် မျောက်လက်မချိတ်ပါ။ သော့ခလောက်မတပ်ပါ။ သော့ပေါက်ရှိသည်။ ထိုသော့ပေါက်ကို “သံကောက်” ဖြင့်ဖွင့်ထားရသည်။ စာတိုက်တံခါးသည် ဘေးတွင်မရှိဘဲ အပေါ်မှ ဖွင့်ရပိတ်ရသည်။ ၎င်း၏ ဘေးမျက်နှာပြင်များကို ရွှေပိန်းချကာ နိပါတ်တော်များ ကောက်ကြောင်းရေးထား၏။ ထိုမှတစ်ပါး သားရိုးကိုင်ပြီး ရုပ်ကြွများထုလုပ်ကာ ရွှေချထားသည်များလည်းရှိ၏။ ရုပ်ကြွများမှာ မည် ကာမတ္တမဟုတ်ပေ။ ဇာတ်ခင်းသော ဇာတ်လမ်းဝင် ရုပ်ကြွများ ဖြစ်ပေသည်။

ရွှေရောင်တဝင်းဝင်းနှင့် ထိုစာတိုက်ကြီးများသည် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများရှိ “ဇေတဝန်ဆောင်”၏ ကျက်သရေဆောင်ဖြစ်၏။ ကျောင်းတိုက်အတွင်းရှိ စာသင်သားရဟန်းများ၏ အားထားရာဖြစ်၏။ တရားတော်များ ကိန်းဝပ်ရာလည်းဖြစ်သည့်အတွက် “ဓမ္မစေတီ” ဟူ၍လည်း ဂုဏ်ပြုခေါ်ဝေါ်ကြပေ၏။

ဝဿဝဏ္ဏော ယမောသက္က အစချီသည့် ဦးပုညရေးသားသော မောင်အိ ဘုန်းကြီးပင့် မေတ္တာစာတွင်ပါရှိသည့် “ပိဋကတ်နိကာယ် ကိုးကွယ် ရေးသားသွင်းထားရန် စာတိုက်နှင့်တကွ သမဏဇာတ် သံဃာတော်မြတ်တို့အား” မှာ ဖော်ပြပါစာတိုက်ပင် ဖြစ်ပါပေသည်။

စာသင်သားတစ်ဦးသည် မိမိကျောင်းမှ အခြားကျောင်းသို့ စာတက်ရန်သွားသောအခါ အထက်ပါပေစာထုပ်ကို “ကမ္မလွေ” ဖြင့် ရစ်ပတ်ကာ ယူဆောင်သွားရ၏။ ကမ္မလွေ၊ ကပလွေကို “စာပလွေ” ဟူ၍လည်း ခေါ်ပါသေးသည်။

ကမ္မလွေမှာ ဝါးနှင့်အဝတ် ရောနှောရက်လုပ်ထားသော အရာ ဖြစ်၏။ ရက်လုပ်ပုံမှာ အရှည်အားဖြင့် ထိုကမ္မလွေထုပ်ပိုးမည့် ပေထုပ် ၏ အလျားနှင့်ညီ၍ အထုပ်အားဖြင့် ပလ္လင်တိုင်ခန့်တုပ်သော ဝါးခြမ်း စိတ်များကို “ယင်း” ရက်သကဲ့သို့ ရက်၏။ အတိုင်ဝါးကို ဖောက်ရက် သောအရာများမှာ ပိုးချည်ဝါချည် သိုးမွေးချည်စသည့်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ ရက်ရာတွင် ခိုင်လည်းခိုင်ခံ့စေ၊ လှလည်းလှပစေရန် ရောင်စုံချည်များ ဖြင့် အရုပ်များအကွက်များ ဖော်ထားပေ၏။

အချို့သော်ကား သာမန်မျှသာ ရက်လုပ်ပြီးမှ ကောင်းမွန်သော အဝတ်တွင် ကပ်ချုပ်ကာ အလှအပခြယ်မှုန်းကြသည်။ ထိုသို့ဖြစ်သဖြင့် ပေစာထုပ်ကို ဖတ်ရှုရန်နှင့် ဖွင့်လှစ်သူသည် ရှေးဦးစွာ ရှည်လျားသော အစည်းကြိုးကို ဖြေရလိမ့်မည်။ ထို့နောက် စာထုပ်သော “စာထုပ်ပဝါ” ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ တစ်ဖန် ကွင်းလျှောကြိုးနှင့် ကျမ်းကိုတွေ့ရမည်။

ရွှေမျဉ်းပေလည်းဖြစ် တစ်ကြိမ်မျှလည်း မသုံးစွဲရသေးသော ပေလည်းဖြစ်ပါမူ ဆင်စွယ် သို့မဟုတ် သစ်သား သို့မဟုတ် အရိုး တစ်ခုခုဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော “ပေခွာသန်လက်” ကိုအသုံးပြုကာ ခွာရပေလိမ့်မည်။ တွဲကပ်နေသောကြောင့် ခွာရခြင်းဖြစ်၏။ များသော

အားဖြင့် “ပလ္လင်ခံ” လေးငါးရွက်ကိုတွေ့ပြီးမှ “ပလ္လင်ချပ်”၊ ပလ္လင်ချပ် ပြီးမှ စာပလ္လင်တွင် တွေ့မြင်ဖတ်ရှုရပေလိမ့်မည်။

စာပလ္လင်ပေချပ်တွင် စာလုံးများ မထင်မရှားဖြစ်နေပါက နူးညံ့ သောအဝတ်စကို ရေနံသုတ်လျက် ပေချပ်၏ လက်ဝဲဘက်မှ လက်ယာ ဘက်သို့ ညင်သာစွာ ဆွဲပွက်ပေးရ၏။ ဘယ်ပြန်ညာပြန် မပွတ်ရမဆွဲ ရပါ။ ဘယ်ပြန်ညာပြန်ဆွဲပါက ပေရွက်မှာ ပလ္လင်ပေါက်မှ ပဲ့ထွက် ခြင်း၊ အလယ်သားများ လန်ထွက်လာခြင်း၊ ပေချပ်ကျိုးပဲ့ခြင်းတို့ဖြစ် တတ်ပေသည်။

ပေစာကို ဖတ်ရှုသောအခါတွင် နှစ်ဖက်စလုံး ဖတ်ပြီးချိန်၌ ကျောဘက်ကို အပေါ်မှရှိစေ၍ မှောက်ထားရသည်။ ထို့သို့ တစ်ချပ် ပြီးတစ်ချပ် ဖတ်ရှုထားသည့်အတွက် အဆုံးချပ်တင်ပြီး၌ အသာ ကလေး အထပ်လိုက် ပြောင်းပြန်လှန်လိုက်နိုင်သည်။ ကျနစွာ စဉ်ထား ပြီးသား ဖြစ်သွားလေသည်။

ပေစာများတွင် သတိပြုရန်အချက်များမှာ အက္ခရာ “၏” နှင့် အက္ခရာ “၍” တို့ တူနေတတ်ခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကွဲပြားစေရန် “၏” အောက်တွင် အမြစ်ထည့်ထားလေ့ရှိ၏။ ပေချပ်ပေါ်တွင် သံချွန် ဖြင့် ရေးရသည့်အတွက် အလျားလိုက်မျဉ်းကြောင်း ရေးဆွဲ၍ မရချေ။ ရေးမိလျှင် ပေချပ်ကွဲသွားလိမ့်မည်။ ပေချပ်တစ်ချပ်ဟုရေးလိုလျှင် တစ်ဂဏန်းပေါ်တွင် သေးသေးတင်လျက် (၁) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တစ်အင်္ဂါဟုရေးလိုလျှင် (၁၀) ဟူ၍လည်းကောင်း ရေးတတ်ကြောင်း သတိမူသင့်ပေသည်။

ခရစ်နှစ် ၁၈၇၄ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း အောက်မြန်မာနိုင်ငံ၌ စာပုံ နှိပ်စက်များ ပေါ်ပေါက်လာချိန်မှစ၍ ပေအရေးအသားသည် တဖြည်း ဖြည်း ဆုတ်ယုတ်လာခဲ့ရာ ယနေ့အချိန်တွင်မူ ပေခေတ်သည် ကုန်ဆုံး

ပျောက်ကွက်ပြီဟု ဆိုရမည်ကဲ့သို့ ရှိနေလေပြီ။

(ခ) ပုရပိုက်

မြန်မာကြီးတို့၏ စာရေးကိရိယာများထဲတွင် သင်ပုန်းပုရပိုက် နှင့် ပေတို့သာထင်ရှား၏။ အမှန်အားဖြင့် သင်ပုန်းနှင့် ပုရပိုက်ကြား တွင် ထန်းရွက်ရှိပေသေးသည်။

ထန်းရွက်ကို “ဆောင်းပါး” စာများရေးသားရာတွင် အသုံးပြု ခဲ့ပုံကို ဝန်ကြီးပဒေသရာဇာ၏ သူဇာပျို့ပိုဒ်ရေ ၂၉၀ တွင် “ရေးသား ညွှန်ရှည် ဤသည်နှစ်စောင် ကုံးမြောင်ချိုသာ ထန်းရွက်စာလည်း မှတ်ရာစုံစေ အိမ်ရှေ့တရိုး” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပိုဒ်ရေ ၃၀၂ တွင် “စိတ္တရကဝေခေါ်ထွေမည်သာ ဗိသုကာမှာ စာကိုတွယ်ကူ သံခံယူ၍ ညွှန်လူမင်္ဂလာထန်းရွက်စာကို သံဝါကျူးမြောက် ဖတ်လျှောက်ပြီးလျှင်” ဟူ၍လည်းကောင်း ထန်းရွက်အသုံး တွင်ကျယ်ပုံကို ဖော်ပြထားပေ၏။

ပုရပိုက်မှာလည်း ယနေ့စက္ကူများကို နေ့စဉ်သုံး ပစ္စည်းအဖြစ် သုံးစွဲနေဘိသကဲ့သို့ နန်းတွင်း၌ သုံးစွဲနေပုံကို ဦးယာ၏ မင်းနန်ပျို့ ပိုဒ်ရေ-၄၅ ၌

“စင်ကြယ်လရံ လေညှင်းခံ၍ ရွှေရံပတ်ဝိုက် ပုရပိုက်ချနိပ် မြရိပ်ဝက်အူ ကန်ကူကြာစု သေးယဉ်နုနှင့် ရတုလုံးညီ စပယ်ချီဟု စဉ်စီချေင် ပိုက်ဖြည့်ခံကို ရှာကြံတွေးဆ ကျွန်မထူးလည် စီကုံးသည် ကို ဖုန်းစည်သည်ရှင် ကြွလှာဝင်၍ သာရွင်လှမ်းယူ ဖြည့်တော်မူရှင်။ လွယ်ကူနိုင်းရှည့် သို့ဖြစ်သောခါ၊ မနာလိုအောင် တောင်တောင်မြောက် မြောက်၊ ရှေ့နောက်လှည့်ရစ် ပါသည်ဖြစ်၍ စိတ်ညစ်သည့်တူ မြကန် ကူနှင့် မဇ္ဈခြူးဝိုက် ပုရပိုက်ကို လွင့်လိုက်ပြီးလျှင် စက်ခန်းခွင်သို့” ဟုဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

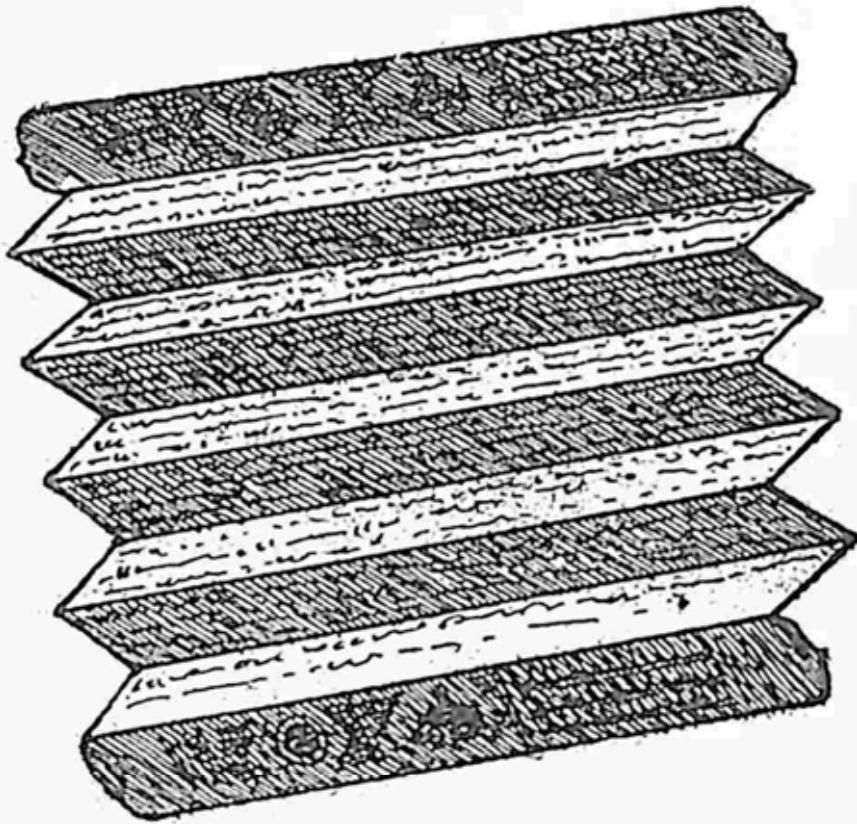
ဤသို့ လွယ်ကူပေါများစွာ သုံးစွဲနိုင်ရန်အတွက် နေရာအနှံ့ အပြားတွင် ပုရပိုက်လုပ်ငန်းများ များစွာရှိခဲ့လိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းရပေ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချို့ဒေသများတွင် ပုရပိုက်စု ပုရပိုက်ကုန်း ပုရပိုက်အန်းဟူသည့် ရွာများ၊ ရပ်ကွက်အမည်များကို မကြာခဏ ကြားရမှတ်ရဖူးပေသည်။ ထိုရွာများသည် တစ်ချိန်သောကာလက “ပုရပိုက်” လုပ်ငန်းကို ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ခဲ့သောကြောင့် ထိုအမည်စွဲ ဖြင့် စွဲမှတ်ခေါ်တွင်ခြင်း ဖြစ်ပေမည်။

ပုရပိုက်သည် ပုံနှိပ်စက္ကူကဲ့သို့သော စက္ကူမဟုတ်သော်လည်း စက္ကူဟုခေါ်ရမည်သာဖြစ်၏။ ၎င်းကိုလက်ဖြင့် ပြုလုပ်ရသောကြောင့် ထူထဲသည်။ မျက်နှာပြင်လည်း မညီညွတ်ချေ။ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ စက္ကူ ကြီးတစ်ရွက်ကို အခေါက်သေးကလေးများအဖြစ် ဝဲယာတစ်လှည့်စီ ချိုးခြင်းဖြင့် အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ချိုးထားရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပုံသဏ္ဍာန်မျိုး ဖြစ်ပေ၏။

ပုရပိုက်၏ မူရင်းကုန်ကြမ်းမှာ ကောက်ရိုးသာ ဖြစ်ပေသည်။ ပုရပိုက်ဖြူအတွက်မူ မိမိတို့ရပ်ရွာဒေသအလိုက် လွယ်ကူစွာ ရရှိနိုင် ၍ ပုရပိုက်လုပ်ရန် သင့်လျော်သော လျှော်မျိုးကို အသုံးပြုကြသည်။ များသောအားဖြင့် ကောက်ရိုးကိုသာ အလုပ်များကြသည်။

ကောက်ရိုးကို ပြုလုပ်ပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။

ကောက်ရိုးကို လေးသစ်တစ်ဝါးအရွယ်များ ဖြတ်ပြီးလျှင် ရေစင်စွာ ဆေးရသည်။ ၎င်းတို့ကို သံဒယ်ကြီးများတွင် ရေမြုပ်အောင် ထည့်ပြီး ပြုတ်ရသည်။ ရေဆူသောအခါတွင် ပြာရည်နှင့်ထုံးမှုန့်ကို ထည့်ပေးရပေသည်။ ထို့နောက် ရေနည်းသွားချိန်၌ အထက်အောက် လှန်ပေးကာ ရေထပ်ဖြည့်ပေးရသည်။ ထပ်ဖြည့်သောရေ ဆူလာချိန်၌ သစ်သားတုတ်ချောင်းထိပ်တွင် ကန့်လန့်ဖြတ် သံချောင်း သို့မဟုတ်

ပုရပိုက်

သစ်မာသားသုံးချောင်းတပ်ထားသည့် “ဒလက်” ဖြင့် မွှေပေးရသည်။

ဒယ်အိုးထဲမှ ကောက်ရိုးစဉ်းဖတ်များ ကြေမွကုန်သည်အထိ စိတ်ရှည်စွာ မွှေပေးရသည်။ ထို့နောက် အားလုံးကြေညက်ပြီဟု စိတ်ချရလျှင် အဝတ်ဖြင့် ကားကြက်ထားသော သစ်သားပေါင်ထဲသို့ ခပ်ထည့်ရ၏ ။

သစ်သားပေါင်မှာ အလျား လေးငါးတောင် အနံ တစ်ထောင် ထက်ပိုပြီးမရှည်ပေ။ ၎င်းကိုရေထဲထည့်ထားစဉ်တွင် ကောက်ရိုးစဉ်းဖတ်အရည်များကို ခပ်ယူပြီး ထည့်ရခြင်းဖြစ်၏။ လိုသလောက်ထည့်ပြီးပါက မျက်နှာပြင်ညီအောင် မသိမသာ လှုပ်ပေးရ၏။ လက်ဖြင့် ညှိပေးရန် လိုအပ်လျှင် လက်ပါကူရသည်။

ထို့နောက် ရေထဲမှညင်သာစွာဆွဲမလျက် ရေစစ်သည်။ ထို့နောက် နေပူထဲတွင် လှန်းသည်။ ခြောက်သည့်အခါ၌ ပေါင်ထဲမှ ခွာယူ၍ သစ်သားလုံးဖြင့် လှိမ့်သည်။ ပုရပိုက်အတွက် အလျားတစ်တောင်ထားပြီးဖြတ်ကာ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းခေါက်သည်။ ထိုအခါ အနံ့ထွက်လာသည်။ တစ်ရွက်တည်းဖြင့် မလုံလောက်ပါက သစ်စေးဖြင့် ဆက်ကာ အနံ့တစ်ထွာရှိသော “ခေါက်တွန့်ကလေးများ” ခေါက်သည်။

သို့သော် ပုရပိုက်တိုင်းသည် အလျားတစ်တောင် အနံ့တစ်ထွာမရှိကြပါ။ အလျားတစ်ထွာသာသာ အနံ့လေးငါးသစ်ရှိသော အိတ်ဆောင်ပုရပိုက်များလည်း ရှိပါသည်။ ပုရပိုက် အဖုံးအတွက်မူ ပုရပိုက်အသားကိုပင် လိုသလောက်ထပ်ပြီး ကပ်သည်။

မာသောတောင့်သောရှေ့ဖုံးနှင့် နောက်ဖုံးဖြစ်ပေါ်လာပြီး သော်ငြား အသုံးမပြုနိုင်သေးပါ။ ပုရပိုက်ဖြူမဟုတ် အညိုကြီးဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် သင်ပုန်းတွင် အသားတင်သည့်နည်းတူ မီးသွေးနှင့်ထမင်းရည် သို့မဟုတ် အုံတုံရည်တို့ဖြင့် ချေပြီးမှ ကန့်ကူဆံဖြင့် ရေးရပေသည်။

သစ်စေးမင် စသည့်တို့ဖြင့် ရေးသော ပုရပိုက်ဖြူအတွက်မူ ကောက်ရိုးဖြင့် မလုပ်နိုင်ပါ။ လျှော်ပင်ကို အသုံးပြုရပါသည်။ မိုင်းကိုင်စက္ကူထွက်သော ဒေသများတွင်မူ “သာလဲ” လျှော်ပင်ကို သင့်လျော်ရုံအတုံးကလေးများတုံးကာ မီးသင်းပြီးမှ လျှော်ကိုခွာ၍ ခြောက်အောင်နေလှန်းသည်။ ထို့နောက် လေးငါးခြောက်ရက်ခန့် ရေစိမ်ပြီးနောက် ပုရပိုက်မည်းလုပ်သည့်နည်းတူ ဆောင်ရွက်ရပေ၏။

ပုရပိုက်အဖုံးသည် ပုရပိုက်စက္ကူသားဖြင့်ချည်း မဖုံးပေ။ သစ်သားဖြင့်လည်း ဖုံးသည်။ ယွန်းထည်ဖြင့်လည်း ဖုံးပါသေးသည်။

ဤသို့ မွမ်းမံခြင်းမှာ သုံးစွဲမှုပေါ်မူတည်၍လည်းကောင်း၊ ပိုင်ရှင်၏ ရာထူးဂုဏ်သိန်ကိုလိုက်၍လည်းကောင်း ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပေ၏။

ယွန်းထိုးပြီး ပန်းခက်ပန်းနွယ်များ ဖော်ထားသော ပုရပိုက်ကို ယွန်းပေါင်ပုရပိုက်ခေါ်၍ သစ်သားအဖုံးတွင် အဖောင်းအကြွ အနွယ်အခက်များ ထုလုပ်ကာ မှန်စီရွှေချထားလျှင် မှန်စီရွှေချပုရပိုက် ဟုခေါ်၏။ ယွန်းထိုးပြား အမွမ်းအမံမပါသော သစ်သားဖုံးပြား သစ်စေးသာသုတ်ထားသော ပုရပိုက်များလည်း ရှိပေသေး၏။

ထိုမှတစ်ပါး အနှောင့်ချင်းမဆက် မျက်နှာချင်းမဆက်သော ရွက်ချင်းပုရပိုက်များလည်း ရှိသေးသည်ဟု ကြားဖူးပေသည်။ ပုရပိုက် အမည်းသည် ဖျက်ရန်လွယ်ကူ၍ အရေးမကြီးသောအရာများသာ ရေးမှတ်တတ်၏။ အဖြူမှာမူ မင်းသုံးစိုးသုံးအဖြစ်များ၍ အရေးကြီးသည်များကို မှတ်သားတတ်၏။ မှတ်တမ်းတင်ကြ၏။

သင်ပုန်း ပေပုရပိုက်ဟူ၍ တွဲယှဉ်ခေါ်တွင်လေ့ရှိသော ယင်းပစ္စည်းများ ကွယ်ပျောက်ခဲ့ပြီဖြစ်ငြား ယင်းတို့မှ မွေးဖွားပေးခဲ့သော ယဉ်ကျေးမှုများကား ယနေ့ထက်တိုင် လူသားတို့အား အကျိုးပြုဆဲ ရှိပေသေးသည်။

(ဂ) သင်ပုန်း

သင်ပုန်းတွင် သစ်သားသင်ပုန်းနှင့် ကျောက်သင်ပုန်းဟူ၍ ရှိပါသည်။ ယင်းအနက် ကျောက်သင်ပုန်းအသုံး မတွင်ကျယ်မီအထိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် သုံးစွဲခဲ့သော သစ်သားသင်ပုန်းကို ဖော်ပြပါမည်။

အင်းဝခေတ်တွင် သင်ပုန်းသုံးစွဲနေပြီဖြစ်ကြောင်းကို အရှင်မဟာသီလဝံသ၏ တိလောကချီ ဆုံးမစာ၌ “သင်ပုန်းထန်းရွက်

ပေထက်စီကာ ရေးသောခါလည်း အကွရာကို သေချာလှစေ စာလုံး
ကိုလည်း လှလှစေ” ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည့်စာအရ သိရပေသည်။

သင်ပုန်းတွင် “ဆို” သင်ပုန်းနှင့် “ရေး” သင်ပုန်းဟူ၍ နှစ်မျိုး
ခွဲခြားအသုံးပြုကြ၏။ ဆိုသင်ပုန်းတွင် ဖတ်ရ ကျက်ရမည့်စာများကို
ရေးသားထား၍ စာမရမချင်း စွဲမြဲစွာထင်နေရန် လိုအပ်ပေသည်။
ရေးသင်ပုန်းမှာမူ တစ်နေ့တစ်ကြိမ် အသစ်ရေးပြီး တစ်နေ့တစ်ကြိမ်
ဖျက်ပစ်ရသော လက်ရေးလှရေးသော သင်ပုန်းဖြစ်လေသည်။

ထို့သို့ အသုံးကွဲစေကာမူ သင်ပုန်းလုပ်သော သစ်သားမှာ
မူ မကွဲပြားပေ။ များသောအားဖြင့် ပျဉ်ပုပ်ခေါ် ဘိုင်သားခေါ် ခေါင်း
ပျဉ်၊ လက်ပံသားနှင့် ဒီဒူးသားကို သင်ပုန်းလုပ်ကြ၏။ ၎င်းတို့မှာ
ပွသည်။ အချို့အရပ်တွင်မူ မမာလွန်း၊ မပွလွန်းသော ပိန္နဲသားကို
လည်း သင်ပုန်းအဖြစ် သုံးကြသည်။

သင်ပုန်းလုပ်ရာတွင် မည်သည့်အရွယ်အစား ရှိရမည်ဟု
သတ်မှတ်ချက်မရှိပါ။ ငယ်သောကျောင်းသား၊ သင်အံ့ရမည့်စာ နည်း
သေးသောကျောင်းသားအတွက် အလျားတစ်တောင်၊ အနံတစ်ထွာ
မျှသာရှိသော သင်ပုန်းသည် အဆင်ပြေငြား၊ စာများသော ကျောင်းသား
အတွက်ကား အလျားတစ်တောင့်ထွာ နှစ်ထောင်နီးပါးရှည်၍ အနံ
တစ်ထွာကျော်ကျော်ရှိသော သင်ပုန်းမှသာ အဆင်ပြေပေလိမ့်မည်။

သင်ပုန်း၏ အရွယ်အစား ပုံသေမရှိသည့်နည်းတူ အထူမှာ
လည်း အထူးသတ်မှတ်ထားမှု မရှိပေ။ များသောအားဖြင့် တစ်လက်မ
၏ သုံးပုံတစ်ပုံ၊ လေးပုံတစ်ပုံသည် သင်ပုန်း၏အထူ ဖြစ်လေ့ရှိပေ
သည်။ သို့ရာတွင် သစ်သားစအပိုပါသည်။ ထိုခေါင်းကို သီးခြားတပ်
ဆင်ထားခြင်း မဟုတ်ပေ။ သင်ပုန်းခုတ်ကတည်းက တစ်ဆက်တည်း
ပုံဖော်ကာ ခုတ်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၍ ထိပ်ဖျားတွင် ကြိုးလျှိုရန် အပေါက်

ဖောက်ထား၏။

စာရေးရာ၌ သင်ပုန်း၏ နှစ်ဖက်စလုံးရေးရာ ကျောဘက်သည် ဖျာ သို့မဟုတ် ကြမ်းပြင်နှင့်ထိပြီး ပွတ်ဆွဲဖန်များပါက ပျက်သွားတတ်သည်။ သို့မဟုတ် မှိန်သွားတတ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပွတ်မဆွဲမိရန် သတိထားရသည်။ စာအံ့ပြီးချိန်တွင်လည်း အပြားလိုက် ချမထားနိုင်ပါ။ နံရံကိုမှီပြီး ထောင်ထားရသည်။ တစ်နေရာရာတွင် ချိတ်ထားရသည်။

သင်ပုန်းခုတ်သော လက်သမားသည် သင်ပုန်းကို နောက်ဆုံးအဆင့်အဖြစ် ရွှေ့ဆောင်အချော ထိုးပေးလိုက်သည်။ သို့သော် လွယ်လင့်တကူကောက်ယူပြီး အသုံးမပြုနိုင်သေးပါ။ ရေအနည်းငယ်ပါသော ထမင်းစေးနှင့် မျက်နှာပြင်နဲ့အောင် ပွတ်ပေးရသည်။ ဤသည်ကို ကော်ရည်တိုက်သည် (အစာတင်သည်) ခေါ်ပေ၏။

ကော်ရည်တိုက်ပြီးနောက် ကနစိုမီးသွေးကဲ့သို့သော ပွသော မီးသွေးဖြင့် အကြိမ်ကြိမ်ပွတ်တိုက်ကာ နေလှန်းရသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် နေအသွေ့တွင် အုံတုံရည်ဖြစ်စေ၊ ထမင်းရည်ဖြစ်စေ ဆွတ်ကာ၊ မီးသွေးမှုန့်ဖြူး၍ ကျောက်ခဲဖြင့် ပွတ်တိုက်ရပြန်သည်။ မျက်နှာပြင်ညီညွတ်မာကျောသော သစ်သားဖြင့်လည်း ပွတ်တိုက်နိုင်ပေသည်။

ကျောက်ခဲ သစ်သားဖြင့်ပွတ်ခြင်းမှာ ချောစေရန်နှင့် အသားကျစေရန် ဖြစ်လေ၏။ ထိုသို့နေလှန်းလိုက် မီးသွေးနှင့် ထမင်းရည်တင်ကာ ပွတ်တိုက်တိုက် လေးငါးကြိမ်လုပ်ပြီးသွားသော် ခြောက်သွေ့နေသည့် သင်ပုန်းတစ်ချပ်သည် ရေးရန်အသင့်ဖြစ်ပေပြီ။

သစ်သား သင်ပုန်းပေါ်တွင် “ကံ့ကူဆံ” နှင့် ရေးရပေသည်။ ကံ့ကူဆံသည် တွင်းထွက်ကျောက်တစ်မျိုးဖြစ်ကာ အကြောရှုပ်၍ ဆတ်သည့်အတွက် ရှည်ရှည်ဖြတ်၍မရပါ။ ကြက်သွေးရောင် အဖြူ

ရောင် အပြာရောင်နှင့် အနက်ရောင်ဟူ၍ လေးမျိုးကွဲပြားသည်။ ယင်းလေးမျိုးလေးရောင်အနက် ကြက်သွေးရောင်နှင့် အဖြူရောင်ကံ့ကူဆံ့များမှာ ရေး၍ကောင်းသည်။ ဈေးလည်းကြီးသည်။ သို့အတွက် လက်ရေးလှရေးရာတွင်သာ သုံးကြ၏။

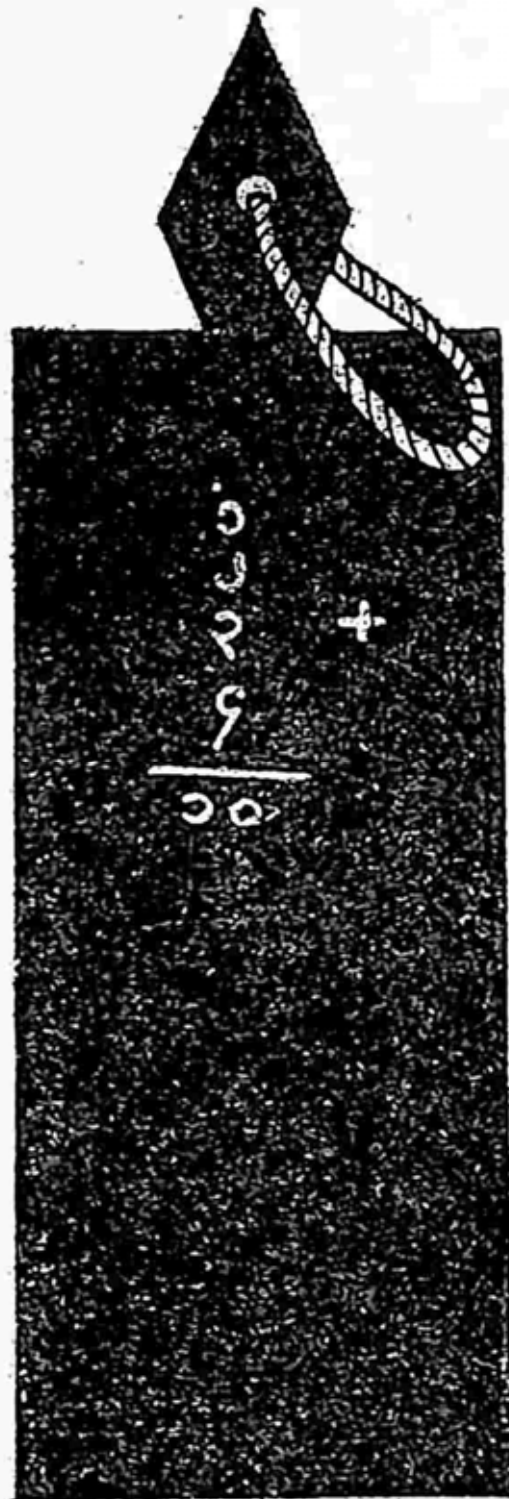
ကံ့ကူဆံ့ လက်လီရောင်းသူသည် ကံ့ကူဆံ့ အတုံးအခဲကြီးကို ဝယ်ပြီး ဗြက်တစ်လက်မ၏ သုံးပုံတစ်ပုံ၊ အရှည်လက်နှစ်ဆစ် သုံးဆစ် အရွယ်ကလေးတွေ ဖြတ်၍ရောင်းသည်။ ဝယ်သူက ဤကံ့ကူဆံ့တွင် ကံ့ကူသားတွင်း၌ ကျောက်ရောနေခြင်း ရှိ-မရှိ ရွေးချယ်ဝယ်ယူရ၏။ ကျောက်ရောသော ကံ့ကူဆံ့သည် ရေး၍မကောင်းချေ။ သင်ပုန်း၌ အစင်းထင်သည်။ ရေးရာ၌ငြိသည်။ စူးသည်။

ကံ့ကူဆံ့သည် ဆတ်၍ အကြောရှုပ်သောကြောင့် သည့်ထက်ရှည်အောင်ဖြတ်၍ မရချေ။ လက်နှစ်ဆစ် သုံးဆစ်အရွယ်မှာ ကိုင်၍ရရုံသာရှိ၏။ ရက်အနည်းငယ်ရေးပြီးနောက် ကိုင်၍မကောင်းတော့ချေ။ ကိုင်၍မကောင်းတိုင်းသာ စွန့်ပစ်ရမည်ဆိုလျှင် ရေးစရာကံ့ကူဆံ့လည်း ရှားပါးမည်။ ကံ့ကူဆံ့ဖိုးနှင့်ပင် မတတ်နိုင်ရှိရာ၏။

သို့အတွက် “ကံ့ကူတံ” တွင် စွပ်၍ရေးရသည်။

ကံ့ကူတံကို သံဖြူလုပ်ငန်း မပေါ်သေးမီက ကြေးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါးဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်၏။ အရွယ်အစားမှာ တစ်မိုက်ခန့်ရှည်၍ ကံ့ကူဆံ့စွပ်နိုင်သောအရွယ် လက်သန်းလုံးခန့်တုတ်၏။ ကြေးကံ့ကူတံနှင့် သံကံ့ကူတံကို ပန်းထိမ်နှင့် ပန်းပဲမှပြုလုပ်ပေး၍ ကံ့ကူဆံ့ကို ကံ့ကူတံတွင် စွပ်ပြီးရေးသည်။

ဝါးကံ့ကူတံတွင် ကံ့ကူဆံ့သွင်းသည့်နေရာမှ မကွဲအောင်ကြိုးဖြင့် အထပ်ထပ်ရစ်ပတ်ထားသည်။ တညီတည်း ဖြစ်နေစေလိုလျှင် ကြိုးစည်းမည့်နေရာကို ဓားဖြင့်လှီးပြီးမှ ကြိုးစည်းသည်။

သင်ပုန်း

ထိုကြိုးကိုလည်း ကံ့ကူတံနှင့်တစ်ရောင်တည်းဖြစ်စေရန် သစ်စေး ဖယောင်း စသည့်တို့ဖြင့် ပွတ်တိုက်ထား၏။

ထိုကံ့ကူဆံဖြင့် ရေးထားသောရေးသင်ပုန်းတစ်ချပ်ကို လက် ရေးလှအသစ်ရေးမည်ရှိသောအခါ ပွသော မီးသွေးခဲဖြင့်ပွတ်ပြီး ရေ ဆွတ်ရ၏။ ဤသည်ကို “သင်ပုန်းချေသည်” ဟုခေါ်ပေ၏။ သင်ပုန်း ချေပြီးနောက် ထမင်းရည်နှင့် မီးသွေးနှင့်တစ်ကြိမ် ထပ်မံအစာတင်ပြီး မှ နေလှန်းရသည်။ ထမင်းရည် အလွယ်တကူမရလျှင် ထမင်းစေ့ကို အသုံးပြုရ၏။ ထမင်းစေ့ဖြင့် အစာတင်သည့်သင်ပုန်းသည် သင်ပုန်း အချေရ ခက်သောကြောင့် ထမင်းရည်ကို အသုံးများကြပေ၏။ သို့ရာ တွင် ထမင်းရည် အခက်အခဲရှိသည့်အခါ၌ ထမင်းလုံးကိုပင် အသုံးပြု ရတော့သည်။

သင်ပုန်းချေရာ၌ အများကြိုက်သောမီးသွေးအပွကို “မရိုးပင်” မှ ရသည်။ သီတင်းနေ့တိုင်လျှင် ကျောင်းသား ကိုရင်များသည် မရိုးပင် များ ရှာဖွေစုဆောင်းပြီး မီးသွေးဖုတ်ထားရ၏။

ထမင်းစေ့ဖြင့်တိုက်ကာ မီးသွေးဖြင့်ပွတ်ထားသော သင်ပုန်း သို့မဟုတ် ထမင်းရည်နှင့် မီးသွေးရောနှောကာ ပွတ်ထားသော သင်ပုန်း သည် ခြောက်သွေ့နေပါက လက်ကိုမပေပေ။ ရေးသင်ပုန်းတွင် လက် ရေးတစ်ကြောင်းဖြစ်စေ၊ တစ်ကြောင်းစီ၏ ထိပ်စီးစာလုံးများကိုဖြစ်စေ ဆရာကရေးပေးရသော ကျောင်းသားသည် သူ၏သင်ပုန်းကို ဂရုတ စိုက် “ချေလေ့” အစာတင်လေ့ရှိသည်။ လက်ပေကျလျှင် ဆရာဖြစ် သူက ခေါင်းကိုသင်ပုန်းဖြင့်ခေါက်ခြင်း၊ သင်ပုန်းကို လွင့်ပစ်ခြင်း ပြုတတ်သောကြောင့်ဖြစ်၏။

သင်ပုန်းသည် ကောင်းစွာခြောက်သွေ့နေမှ ရေး၍ထင်သည်။ လက်ရေးလှရေးရန် မျဉ်းပစ်ပြီးမှ ရေးရသည်။ မျဉ်းပစ်ရာ၌ အသုံးပြု

သော ချောမွေ့သည့် သစ်သားချောင်းကို “မျဉ်းတံ” ဟုခေါ်သည်။

သစ်သားသင်ပုန်းပြုလုပ်ရာ၌ ပျဉ်ပုပ်ခေါ် ဘိုင်သား၊ ဒီဒူးလက်ပံနှင့် ပိန္နဲတို့သာမက ကျွန်းသားဖြင့်လည်းပြုလုပ်သည်။ အခြားအသားများဖြင့်လည်း ပြုလုပ်နိုင်ငြား သစ်ပွသားဖြင့်ပြုလုပ်သော သင်ပုန်းမှသာ ရေး၍ကောင်းသည်။ ကိုင်တွယ်ရာ၌ ပေါ့ပါးသည်။

အချို့အရပ် အချို့ဒေသတွင် အသုဘရုပ်အလောင်းကို မြေမြှုပ်သောအခါ မြေမကျစေရန်အတွက် ခေါင်း(အသုဘသေတ္တာ) အဖုံးကို ဖယ်ရှားပြီးမှ မြေဖို့၏။ ထိုအရပ်မျိုးမှ အသုဘများတွင် ကျောင်းသားများသည် ခေါင်းအဖုံးလုလေ့ရှိကြ၏။

ခေါင်းအဖုံးသစ်သားမှာ သင်ပုန်းခုတ်ရန်အတွက် သင့်လျော်သော သစ်ပွသားမျိုး များပြားသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

သင်ပုန်းတွင် ခေါင်းရင်း ခြေရင်းဟုရှိ၏။ စာရေးသောအခါ ခေါင်းကို လက်ယာဘက်တွင် ထားရသည်။ သို့အတွက် သင်ပုန်းထိပ်တွင် “မှန်ကူကွက်ပုံ” အတုံးကလေးတစ်တုံးတပ်ထား၏။ သို့သော် သီးခြားမဟုတ်။ သင်ပုန်းခုတ်စဉ်ကပင် တစ်ဆက်တည်းတွဲပြီး ပုံဖော်ခဲ့သော “ခေါင်း” ဖြစ်၏။

အချို့သောသင်ပုန်းများကို ဘေးအနားလေးဖက်နှင့် ခေါင်းကိုပါ ပန်းခက် ပန်းနွယ်များ ထုလုပ်မွမ်းမံထား၏။ ယင်းကို သစ်စေး (စစ်စီး) သုတ်လိုက်သောအခါ “သားရိုးသင်ပုန်း” ဟု ထင်ရမတတ်ရှိ၏။

သစ်သားသင်ပုန်းမှာ ကွဲရှုမည်ကို မစိုးရိမ်ရသော်လည်း ချေပြီး သည့်နောက်တွင် နေလှန်းရသည်။ နေမရှိပါမူ မီးကင်ရသည်။ ထမင်းရည် ထမင်းလုံးနှင့် မီးသွေးပွပွကို အမြဲလိုအပ်နေသည်။ ကျောက်သင်ပုန်းနှင့် ကျောက်တံပေါ်လာချိန်တွင် ကရိကထများသော သစ်သား

သင်ပုန်းသည် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများမှ ပျောက်ကွယ်သွားတော့သည်။ နောင်တွင်ကား ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများမှ သစ်သားသင်ပုန်းသာမက ဘုန်းကြီးကျောင်းသားပါ ပျောက်ကွယ်သွားလေတော့၏။

(ဃ) ဘုန်းကြီးကျောင်းသား

ကျောင်းအပ်ခြင်း

မြန်မာမြို့ရွာများတွင် သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းသံဃာတော်များ သီတင်းသုံးနေထိုင်သော ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ ရှိကြသည်။ ထိုဘုန်းတော်ကြီးများသည် ဒါယကာ ဒါယိကာမများအား တရားဟောပြောသွန်သင်ဆုံးမမှုသာမက ကလေးငယ်များကိုလည်း စာပေသင်ကြား ပေးတော်မူခဲ့ကြလေသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာများသည် မိမိတို့၏ သားယောက်ျားကလေးများ ခုနစ်နှစ် ရှစ်နှစ်သားအရွယ်သို့ရောက်လျှင် ဘဝတစ်သက်တာ လိမ္မာရေးခြားမှု အခြေခံများရရှိရေး စာပေတတ်မြောက်ရေးတို့အတွက် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသို့ ပို့အပ်ကြသည်။ ထိုသို့ပို့အပ်သောအခါ လူငယ်၏ မိဘများသည် သင့်လျော်သောအဝတ်များ ဝတ်ဆင်၍ မိမိတို့၏ သားသူငယ်ကိုလည်း ဝတ်ကောင်းစားလှများ ဆင်ယင်ပေးကာ လှူဒါန်းဖွယ်ရာများကို ဗျပ်ခွက်ဒေါင်းပေါင်သုံးချောင်းထောက် စသည့် တို့တွင်ထည့်ကာ ကျောင်းသို့လာကြသည်။

ကျောင်းသို့ရောက်လျှင် ပါလာသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ဘုရားသို့ ဆက်ကပ်သည်။ “တပည့်တော် တပည့်တော်မတို့၏သား မည်သူမည်ဝါအား စာပေသင်ကြားပေးပါရန် အပ်နှံပါသည်ဘုရား” ဟုလျှောက်ထားရသည်။ ထိုအခါတွင် ဆရာတော်ဘုရားက လက်ခံကာ မိမိတပည့်အဖြစ် အသိအမှတ်

ပြု၏။

ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ဘုရား၏ လက်အောက်တွင် ကလေးငယ်များကို သင်ကြားပေးသော ဦးပဉ္စင်းဖြစ်စေ၊ ကိုရင်ကြီးဖြစ်စေ ရှိလျှင် ဆရာတော်သည် ထိုသူများကိုခေါ်ကာ သူငယ်ကို ထပ်မံအပ်နှံ၏။

တစ်ခါတစ်ရံတွင် ကလေးငယ်သည် အဖော်အပေါင်းခင်ပြီးကျောင်းသို့လိုက်ပါလာရာက ကျောင်းသားများနှင့် အကျွမ်းဝင်ကာ ကျောင်းပျော်နေပြီးမှ မိဘများက တရားဝင်လာရောက်အပ်နှံခြင်းများလည်း ရှိသေး၏။ မည်ကဲ့သို့အပ်နှံသည်ဖြစ်စေ ဆရာတော်သည် ကလေးကို ချက်ချင်းစာသင်မပေးသေးချေ။ သူတစ်ပါး စာအံစာရေးသည်ကို ထိုကလေးငယ်အားကျသည်အထိ စောင့်ကြည့်ပြီးမှ စာသင်ပေးလေ့ရှိ၏။

စာသင်ရာတွင် ပထမ ဗျည်း ၃၃လုံးကို စတင်သင်ကြားသည်။ ၃၃လုံးကို တစ်လျှောက်လုံး အစအဆုံး မသင်ပေ။ က မှ င အထိ ငါးလုံးသာ သင်ပုန်းပေါ်တွင် ကံ့ကူဆံဖြင့်ရေးပေးပြီး တစ်လုံးချင်း လက်ဖြင့်ထောက်လျက် ဖတ်မှတ်စေသည်။ ထိုသို့ ဖတ်ရာတွင် အသံထွက်ပြီး ဖတ်စေသည်။ ယင်းကို စာအံသည် ခေါ်ပေ၏။

ထိုသို့ က မှ ငအထိ ကျေညက်စွာ မှတ်မိသွားမှ စ မှ ညအထိ တက်ပေးပြန်သည်။ နောက်ဆုံး အ အထိရောက်သွားလျှင် ကကြီးမှ အ အထိ ၃၃လုံးစလုံးကို တစ်ဆက်တည်း ဖတ်မှတ်ရပြန်သည်။ ဗျည်း ၃၃ လုံးကုန်စင်အောင် မှတ်မိတော့မှ သရတွဲများကို သင်ကြားသည်။

ကကြီးသည် ကဟု အသံထွက်သော်လည်း “ကကြီးရေးက” ဟု အသံထွက်ကာ အံ့ရသည်။

ကာကို “ကကြီးရေးချ ကာ”
 ကိကို “ကကြီးရေး လုံးကြီးတင်ကိ”
 ကီကို “ကကြီးရေး လုံးကြီးတင် ဆန်ခတ် ကီ”
 ကုကို “ကကြီးရေး တစ်ချောင်းငင် ကု”
 ကူကို “ကကြီးရေး နှစ်ချောင်းငင် ကူ”
 ကူးကို “ကကြီးရေး နှစ်ချောင်းငင် ကူ၊ အောက်ကမြစ် ကု”
 ကေးကို “ကကြီးရေး နှစ်ချောင်းငင် ကူ၊ ရှေးကပေါက်ကူး”
 ကေကို “သဝေထိုး ကကြီးရေး ကေ”
 ကေ့ကို “သဝေထိုး ကကြီးရေး ကေ၊ အောက်ကမြစ် ကေ့”
 ကေးကို “သဝေထိုး ကကြီးရေး ကေ၊ အောက်ကမြစ် ကေ့၊
 ရှေ့ကပေါက်ကေး”
 ကဲကို “ကကြီးရေးနောက်ဆွဲပစ် (အချို့ နောက်ပစ်၊ အချို့
 နောက်ကိုပစ်) ကဲ”
 ကဲ့ကို “ကကြီးရေးနောက်ဆွဲပစ်ကဲ၊ အောက်ကမြစ်ကဲ့”
 ကောကို “သဝေထိုး ကကြီးရေးချကော”
 ကော့ကို “သဝေထိုး ကကြီးရေးချကော။ အောက်ကမြစ်ကော့”
 ကော်ကို “သဝေထိုး ကကြီးရေးချ ရှေ့ထိုးကော်”
 ကော့ကို “သဝေထိုး ကကြီးရေးချ ရှေ့ထိုးကော်။ အောက်က
 မြစ်ကော့”
 ကံကို “ကကြီးရေး သေးသေးတင်ကံ”
 ကံ့ကို “ကကြီးရေး သေးသေးတင် ကံ။ အောက်ကမြစ်ကံ့”
 ကားကို “ကကြီးရေးချ ဝစ္စနှစ်လုံးပေါက် ကား” စသည့်ဖြင့်
 အသံထွက်ကာ ရေးသည့်အတိုင်း အော်၍ဖတ်ကြရသည်။ မူကွဲအဖြစ်
 ကကြီးရေးချကာ (တစ်ကြိမ်ပြန်ဆို) အောက်ကမြစ်ကမှ တစ်ကြိမ်

ပြန်ဆို ရှေ့ကပေါက်ကား ဟူ၍ သင်ကြအံကြသည်လည်း ရှိသေး၏။
အောက်ကမြစ်ကိုကား “အောက်မြစ်” ဟူ၍သာ အဖတ်အအံများကြ
ပါသည်။

ကက်ကို “ကကြီးရေး ကသတ်ကက်” ဟူ၍လည်းကောင်း။

ကန်ကို “ကကြီးရေး နသတ်ကန်” ဟူ၍လည်းကောင်း။

ကန့်ကို “ကကြီးရေး နသတ်ကန့်၊ အောက်ကမြစ်ကန့်” ဟူ၍
လည်းကောင်း။

ကန်းကို “ကကြီးရေး နသတ်ကန့်၊ အောက်ကမြစ်ကန့်။ ရှေ့
ကပေါက် ကန်း” ဟူ၍လည်းကောင်း။

ကောက်ကို “သဝေထိုး ကကြီးရေးချ ကသတ်ကောက်” ဟူ၍
လည်းကောင်း။

ကောင်ကို “သဝေထိုး ကကြီးရေးချ ငသတ်ကောင်” ဟူ၍
လည်းကောင်း။

ကောင့်ကို “သဝေထိုး ကကြီးရေးချ ငသတ်ကောင်၊ အောက်
ကမြစ် ကောင့်” ဟူ၍လည်းကောင်း။

ကောင်းကို “သဝေထိုး ကကြီးရေးချ ငသတ်ကောင်။ အောက်
ကမြစ် ကောင့်၊ ရှေ့ကပေါက် ကောင်း” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အော်
ပြီးဖတ်ရ၏။

ကိုင်ကို “ကကြီး လုံးကြီးတင် ချောင်းငင် ငသတ်ကိုင်”

ကုန်ကို “ကကြီး တစ်ချောင်းငင် နသတ်ကုန်”

ကုမ်ကို “ကကြီး တစ်ချောင်းငင် မသတ်ကုမ်”

ကုံကို “ကကြီးရေး သေးသေးတင် တစ်ချောင်းငင် ကုံ” ဟူ၍
ဖတ်ကြရာ အချို့သည် “တစ်ချောင်းကိုင်” ဟူ၍လည်း ဖတ်ကြသေး
သည်။ ထို့ပြင် “သော်ဝံ” “အရေး” “ကိုဝံ” အရေးများရှိစဉ်က “ဝံ”

သတ်ဟုဆိုပြီး အသံထွက်ကာ ဖတ်ရပေသည်။

အချို့အရပ်တွင် “ကုံး” တစ်လုံးတည်း ဖတ်ပုံအံပုံကို ကြည့်ပါ။

“ကကြီးရေးသေးသေးတင် တစ်ချောင်းကိုင်ကုံး၊ ကကြီးရေးသေးသေးတင်တစ်ချောင်းကိုင်ကုံး အောက်ကမြစ်ကုံး၊ ကကြီးရေးသေးသေးတင်တစ်ချောင်းကိုင်ကုံး အောက်ကမြစ်ကုံး ရှေးကပေါက်ကုံး” အလွန်ရှည်လျား ကြာမြင့်လှသည်။

ကျကို “ကကြီးယပင့် ကျ”

ကြကို “ကကြီးရရစ် ကြ”

ကွကို “ကကြီးဝဆွဲ ကွ”

ကျှကို “ကကြီး ယပင့်ဝဆွဲ ကျှ”

ကြွကို “ကကြီးရရစ်ဝဆွဲ ကြွ”

မှကို “မ ဟထိုး မှ”

မျှကို “မယပင့်ဟထိုး မျှ”

မွှကို “မဝဆွဲဟထိုး မွှ”

မြှကို “မရရစ်ဝဆွဲ မြှ”

လျှကို “လယပင့်ဟထိုးလှယ (လျ)” စသည့်ဖြင့် အစီအစဉ်အတိုင်း အသံထွက်လျက် အော်ဟစ်ဖတ်ရသည်။

စာတက်ပုံ စာအံပုံ။ ။ ကျောင်းသားဖြစ်စေ၊ ရှင်သာမဏေဖြစ်စေ တစ်ဦးဦးသည် နံနက်တစ်ကြိမ် နေ့လယ်နှစ်ကြိမ်နှင့် ညနေတစ်ကြိမ် စာအံရသည်။ စာအံချိန်သည် နံနက်တွင် တစ်နာရီခန့် ကြာမြင့်သည်။ နေ့လယ်တွင် တစ်ကြိမ်လျှင် နှစ်နာရီခန့် ညနေတွင် တစ်နာရီခန့် ကြာမြင့်လေ့ရှိပေသည်။

ထိုကဲ့သို့ တစ်နေ့လုံး သင်အံထားသောစာကို နောက်တစ်ရက်

တွင် ပြန်လည် “စာပြန်” ရသည်။ စာပြန်မည့်သူသည် သင်ပုန်းဖြစ်စေ၊ ပေဖြစ်စေကို ဆရာရှေ့တွင်ချထားကာ သုံးကြိမ်ဝတ်ချပြီးမှ ဆရာကို လက်အုပ်ချီလျက် အလွတ်ဆိုပြရသည်။

စာပြန်ရာတွင် အမှားအယွင်း အထစ်အငေါ့ အနည်းငယ်ကိုသာ ခွင့်ပြုသောအားဖြင့် ဆရာကထောက်ပေးသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ရှေ့မတိုးနိုင်သဖြင့် နောက်ကြောင်းကို ပြန်ပြီးလည်နေတတ်သည်။ ဆရာကျေနပ်အောင် စာမပြန်နိုင်ပါက ယမန်နေ့ကစာကိုပင် တစ်နေ့တာ ပြန်လည်အံ့ရ ကျက်မှတ်ရသည်။

စာပြန်ရာ၌ ချောမောအောင်မြင်သွားလျှင် တက်ရမည့် စာကို ဆရာက ရေးပေးသည်လည်း ရှိ၏။ မိမိဘာသာ ကူးယူရသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုသို့ပြုပြီးနောက် တပည့်သည် ဆရာရှေ့တွင် ဝပ်ပြီး စာဖတ်ရာ ဆရာက “စာသွား” စေရန် သုံးလေးခေါက်မျှ ချပေးသည်။ “ကြောင်း” ပေးသည်လည်းရှိ၏။

တပည့်တစ်ဦးဦးသည် စာမရသောရက် များပြားလာပါက အရိုက်ခံရသည်လည်း ရှိ၏။ ရေဒဏ်သံဒဏ်ဖြစ်စေ ကျောင်းဝေယျာဝစ္စ တစ်ခုခု ဆောင်ရွက်ရသောဒဏ် အပေးခံရသည်လည်း ရှိပေ၏။

စာတက်သူများ စုံညီသွားချိန်တွင် စာအံ့ကြရသည်။ စာမတက်ရသူရော တက်ရသူပါ အတူတကွ ပြိုင်တူအော်ပြီး ဖတ်ကြရသည်။ သို့သော် စာမအံ့မီ မိမိဖတ်မည့် သင်ပုန်း သို့မဟုတ် ပေပုရပိုက်ကို သုံးကြိမ်ရှိခိုးပြီးမှ စာအံ့ကြရသည်။ စာတစ်လုံး ဘုရားတစ်ဆူဟု ယုံကြည်သောကြောင့် တစ်ကြောင်း၊ တတ်သိလိမ္မာဖွယ်ရာများကို ပေးအပ်သောစာဖြစ်သောကြောင့် တစ်ကြောင်း ရှိခိုးခြင်းဖြစ်၏။

အချို့သည် ဝပ်ပြီးဖတ်၏။ အချို့သည် ကျောင်းတိုင်ကိုမှီ၍ အချို့သည် နံရံကိုမှီ၍ ဖတ်ကြ၏။ ဆူညံနေသော စာအံ့သံများ နိမ့်

သွားလျှင် ဆရာက ကြမ်းကိုကြိမ်ဖြင့် ပုတ်လိုက်ပါက စာအံသံများ
သောသောညံအောင်မြင့်တက်လာပြန်လေ၏။

ကျောင်းသားများ ဆူညံစွာ စာအံနေစဉ်တွင် ရပ်တန့်စေလို
ပါက ကြမ်းကိုသုံးချက်ခန့် ပုတ်၍ အသံပေးလိုက်သည်။ ဆူညံနေ
သောအသံများ တိခနဲ ရပ်သွားလေတော့၏။

မင်္ဂလာသုတ် ဆွမ်းတစ်အုပ်

ကျောင်းသားတစ်ယောက်အတွက် “ဝဆွဲဟထိုးကြောင်း” ကုန်
လျှင် သင်ပုန်းကြီးကုန်သည် ခေါ်စမှတ်ပြုကြ၏။ သို့သော် ဆရာသည်
တပည့်အား ရှေ့သို့တက်၍ မပေးသေးပေ။ အစမှ အဆုံးတိုင်အောင်
သင်ပုန်းကြီး သင်ရိုးကိုပင် ထပ်မံအကြော့ခိုင်းပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့်
အဆုံးသို့ ရောက်ပြန်သည်။

ဤသို့ ဝဆွဲဟထိုးထိ တစ်ခေါက်ကျွတ်ခြင်းကို သင်ပုန်းကြီး
တစ်ခေါက်ပြန်ပြီ ခေါ်၍ နှစ်ကျော့ပြီးစီးခြင်းကို သင်ပုန်းကြီး နှစ်ခေါက်
ပြန်ပြီ ခေါ်လေ့ရှိ၏။ ပညာအရည်အချင်းကို မေးမြန်းရာ၌ “ဘယ်နှစ်
တန်းရောက်ပြီလဲ” မမေးပါ။ “ဘယ်စာရောက်ပြီလဲ၊ ဘာစာရောက်ပြီ
လဲ” မေးလေ့ရှိသည့်နည်းတူ “သင်ပုန်းကြီး နှစ်ခေါက်ပြန်ပြီ၊ သုံးခေါက်
ပြန်ပြီ။ မင်္ဂလာသုတ်ရောက်ပြီ။ အတွင်းအောင်ခြင်းရောက်ပြီ” စသည့်
ဖြင့် ဖြေလေ့ရှိကြပါသည်။

ကျောင်းသားသည် သင်ပုန်းကြီးတစ်ခေါက်မပြန်မီကပင် ဝလုံး
အရေးကျင့်ရသည်။ ဝလုံးကို ဝိုင်းစက်သေသပ်ရုံဖြင့် မပြီးသေးပေ။
ကံ့ကူဆံကိုကိုင်သော လက်ချောင်းများသည် ကုတ်ကွေးမနေဘဲ ပြေ
စင်းလှပစွာ ကိုင်တတ်အောင် လေ့ကျင့်ပေးပေသည်။

ဆရာသည် စာမရေးတတ်သေးသော ကလေးကို စာရေးတတ်

အောင်သင်ပေးပြပေးရာ၌ ကလေး၏လက်ထဲသို့ ကံ့ကူဆံကို ထည့်ပေးပြီး လက်ကို ဤသို့ထားရသည်ဟုပြော၏။ လက်အနေအထားမှန်ကန်ကျနသွားပါက စာလုံးရေးတတ်စေရန် ကျောင်းသား၏လက်ကို ဆရာ၏လက်ဖြင့် အုပ်ကိုင်လျက်ရေးပေး၏။ ထပ်ပြန်တလဲလဲ ရေးရသောအခါ ဆရာ၏လက်လှုပ်ရှားသွားပုံအတိုင်း ဆရာ့အကူမပါဘဲ ရေးနိုင်လာတော့၏။

“လက်ထပ်သင်သည်ဆိုသော မြန်မာစကားမှာ ဤသည်ကိုဆိုခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ ငယ်ဆရာဖြစ်ကြောင်းကို သွယ်ဝိုက်၍ “သင်ပုန်းကြီးလုံး သုံးဆယ့်သုံး၌ နှလုံးပိုက်၍ ခြိုက်ခြိုက်အားရတတ်ပြီးမှတည့်၊ မင်္ဂလာသုတ် ဆယ့်သုံးပုဒ်ကို အားထုတ်လုံ့လမကြာရခင် x x x ဇာတ်တော်တွင်လည်း အလျစ်ရေးရှိ တေမိအစနောက်မှဆုံးစွန် ဝေဿန္တရာ ဆယ်ဖြာဇာတ်ပေါင်း နှုတ်သံညောင်းနှင့်” ဟူ၍လည်းကောင်း။

“ဤသို့မဟာဇာတ်ဆယ်ဖြာတွင် မိပ္ပာယ်ငင်၍ သွန်သင်ပြီးမှ အဋ္ဌသဒ္ဒါ ကျမ်းရှစ်ဖြာတွင်၊ ရင်းချာမူလ သန္တိစသည်၊ သရသို့လာ ဒီဃမှာမူ ဤသို့ဟူ၏။ ဗျည်းမှသုံးဆယ် သုံးလုံးဝယ်လည်း၊ သိလွယ်လှစေ ဧကစတ္တာ အက္ခရာသော် လေးဆယ်ကျော်လျက် တစ်လုံးပြက်တည့်။ ရုပ်တွက်သောခါ တကြာကို သို့သာပုဒ်ဖြတ် တည့်ပြီးလတ်မှ သို့မှတ်သို့ခွင်း သို့ကြွင်းသို့စေ သို့စေသို့ကပ်” ဟူ၍လည်းကောင်း။

“ဝတ္ထုစသည် ဖတ်ထလင်္ကာ ပျို့ကဗျာ၌ လိမ်မာစေလို သတ်ပုံကိုလည်း နှုတ်ချိုရွရွ သင်ကောင်းလှ၏။ သို့မှစာတတ် သတ်လတ်သေချာ ချေလိမ်မာလိမ့်။ နာသာချင်ဖွယ် အသွယ်သွယ်နှင့် နားဝယ်နှစ်သိမ့် ရိုးခြင်စိမ့်လိမ့်။ ဖိမ့်ဖိမ့်အက္ခရာ ရေးသောစာလည်း သေချာစွာလှက နှင့် ပကိုလည်း ကျမတူ ညမူတခြား ယကားတသွယ် နငယ်နှင့်မ

မတူကြတည့်။ ကွဲကြသည်သာ သတ်ညွှန်းစာလည်း များစွာရှိပေ
အထွေထွေကို ညီရွှေတပည့် သင်စေလှည့်လော့၊ တည့်တည့်သို့မှ ဓား
ကောင်းရှသို့ မိုးဝကောင်းကင် သိက္ခာနှင့်သို့” ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြ
ပါရှိခဲ့ပေ၏။

သို့ရာတွင် ပညာရေးဌာနဟူ၍ သတ်သတ်မှတ်မှတ်မရှိ သင်ရိုး
ညွှန်းတမ်းလည်း အတိအကျ ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိသည့်အတွက်
သင့်လျော်ရာများကို မိမိတို့ဆန္ဒအလျောက် သင်ကြားပို့ချကြသော
ကြောင့် ဒေသတစ်ခုနှင့် ဒေသတစ်ခု ထပ်တူထပ်မျှ တူညီနိုင်ဖွယ်မရှိ
ဟု ယူဆရပေသည်။

မင်္ဂလာသုတ်ရောက်လာပြီဖြစ်သော ကျောင်းသားသည် အရေး
နှင့်အဖတ် ကောင်းစွာတတ်စပြုပြီဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ မင်္ဂလာတရား
၃၈-ပါးတွင် လောကလူ့ဘောင်ဝယ် လူတို့လိုက်နာစရာ ကျင့်ဆောင်
စရာများ များစွာပါသည့်အတွက် အသိအလိမ္မာလည်း ရသင့်သလောက်
ရနေပေပြီ။ သို့ရာတွင် အရေးအဖတ်အပြင် အတွက်အချက်လည်း
တတ်မြောက်ရန် သင့်ပေသည်။

အတုလဆရာတော် ခင်ကြီးဖျော်ပင်လျှင် ပုတ္တောဝါဒ ဆုံးမစာ
၌ “မှတ်ချင်ရေးရာ လူ့ဘာသာသည် ရှိပါတို့သေး ညီကလေးကို၊
ရွေးပဲမူးမတ် ခွဲကျပ်ပိဿာ ဆယ်ရာထောင်သောင်း သိန်းသန်းသောင်း
နှင့် ရက်ပေါင်းသင်္ချာ လမှာနှစ်စစ် သက္ကရာဇ်ထား ခုကားဘယ့်နှယ်
ဆယ်ကားဘယ်သို့ မှတ်ကုန်မြို့လော့။ မပေါ့နှင့်ကား တပည့်များတို့
စပါး ဆန်ရေ ရွှေငွေခဲမ ပြောင်းပဲစသည့် ဤမျှဤရွှေ ဤနေ့ဤလ
ဤကာလ၌ ချေထစားယူ ထိုသည့်သူကား တိုးပွားမည်မျှ ငါကချလစ်
သက္ကရာဇ်သည်” ဟူသည့် ဖော်ပြချက်သည် အတိုးရင်းပွား တွက်နည်း
ကအစ ရွေးပဲမူးမတ် ခွဲကျပ်ပိဿာနှင့် ဆိုင်ရာများကိုလည်း သင်ပေး

ဆွမ်းအုတ်

ကြောင်း ထင်ရှားစေပေ၏။

ဤသို့ဖြင့် ကျောင်းသားသည် ဂဏန်းရေးခြင်း ဖတ်ခြင်းနှင့် ကိုးကြောင်းလင်္ကာ (အလီပေါင်း)ကို တစ်ဖက်တွင် ရေးသားကျက်မှတ်ရသည်။ ဥပမာ - ကိုးအလီကိုးသည် “နောဇကနော” ကိုးနှစ်လီ တစ်ဆယ့်ရှစ်သည် “နဝဒွေးအဿဌာဒသ” စသည်တို့ဖြစ်ပေ၏။ ကိုးကြောင်းလင်္ကာ ကျေညက်လျှင် အပေါင်းအနုတ် အမြောက်အစား။ ထို့နောက်တွင် ဗေဒင်ပညာကို တီးမိခေါက်မိအောင် သင်ကြားပေးလေသည်။

မြန်မာတို့တွင် မြေခံရွေးခြင်း၊ လာဘ်နေနတ်နေ ပြဿဒါး ရက်ရာဇာ အမြီတ္တစုတ်စသည့် အယူအမှတ်များရှိ၏။ မာမကျန်းလျှင် အသက်ကိုတွက်ခြင်း၊ ရောက်ရှိနေသော ဂြိုဟ်အိမ်ကို ရှာခြင်းနှင့် အနေအထားကြည့်ခြင်းတို့ကို အလေ့အထရှိရာ မတတ်ပါဆိုသူသည် “သက်ရောက်ဂြိုဟ်စား” လောကီကိုကား တတ်မြောက်ထားရန်လို၏။ ထို့ကြောင့် ဗေဒင်ပညာကို သင်ကြားပေးခြင်းဖြစ်၏။

ဥဏ်ကောင်းလျှင် ကောင်းသလောက် သင်ကြားခွင့်ရပေသည်။ “ကံ့ကူလက်လှည့်သင်ပေးခဲ့သူ” ဆိုခြင်းသည်လည်း ဤသဘောပါပေ။

ယင်းသို့ လက်အနေအထားလည်းလှပစေ၊ စာလုံးလည်းညီညာသပ်ရပ်စေအောင် ကြပ်မတ်ပေးသည်ကို ခံယူရင်း လုံးချင်းဗျည်းများကို တစ်ခါရေးတစ်ခါအော်လျက် လက်ရေးလှအဖြစ် ရေးရပေသည်။ တောင်ဖီလာဆရာတော်သည် ဤသည်ကိုရည်၍ လောကဟိတ ဆုံးမစာ၌ “လက်ရေးလက်သား ခြားနားသိသာ သူ့ထက်ငါလျှင် ခရာညီဝန်း မယွန်းမထောင့် ဖြောင့်ဖြောင့်သားသား မမှားအက္ခရာ သိသာစေလှ အချအတင်အငင်အရစ် အပစ်အဆွဲ ပုလဲလုံးညီ ကြိုးတွင်သီသို့” ဟု

ဆုံးမခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။

ဆရာသည် သင်ပုန်းကြီးကို အထပ်ထပ်အပြန်ပြန် အကျော့ ခိုင်းပြီးနောက် ကျေညက်ပြီဟု ယုံကြည်စိတ်ချမှ “မင်္ဂလာသုတ်”ကို တက်ပေးသည်။ ထိုအခါတွင် “မင်္ဂလာသုတ်” ဆွမ်းတစ်အုပ်”ဟုဆိုကာ ကျောင်းသားမိဘသည် ကျောင်းသို့ ဆွမ်းတစ်အုပ်ပို့ရရိုး ထုံးစံရှိ၏။ မတတ်နိုင်၍မပို့သော်လည်း အပြစ်မရှိပါပေ။

သို့ရာတွင် ကျောင်းသားမိဘသည် ကျောင်းသားကို ကျောင်း အပ်စဉ် တစ်ကြိမ်ကသာ လှူဖွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများဖြင့် တစ်ကြိမ်ရောက် လာပြီး အပ်နှံသွား၏။ ထို့နောက်တွင် ဆရာနှင့် ကျောင်းသားမိဘသည် မဆုံဖြစ်ခဲ့ချေ။ ယခု မင်္ဂလာသုတ်တက်ချိန်တွင်သာ ပြန်လည်ဆုံခွင့်ရ သည်။

ထိုသို့ ဆုံခွင့်ရစေရန် ကျောင်းသားမိဘက တီထွင်သောအစဉ် အလာဖြစ်၏။ မင်္ဂလာသုတ်သည် မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူ သော တရားတော်ဖြစ်သည်။ သင်ပုန်းကြီး၌ မပါခဲ့သော ပါဠိဆင့်များ ပါဠိသားများ ပါဝင်လာပြီ။ စာထူးစာမြတ်သို့ တစ်ဆင့်တက်ခွင့်ရသည့် အတွက် ဂုဏ်ယူခြင်းနှင့် ဆရာဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပူဇော်ကန်တော့ခြင်း မည်ပေ၏။

ဆွမ်းတစ်အုပ်ဆိုရငြား ဆွမ်းဖြစ်နိုင်မှဖြစ်ပါမည်။ သင့်တင့်သော အဝတ်များဝတ်ဆင်ကာ ယင်းသို့လာရောက်လှူဒါန်းသော ကျောင်း သားမိဘကို ဆရာတော်က ဖူးမြော်ကန်တော့ခံသည်။ ဘေးနားတွင် ထိုင်နေသောကလေး၏ ပညာအရည်အချင်းကို ဆရာတော်ဘုရားက မိန့်တော်မူသည်ကို နာခံရင်း မိဘများမှာ သားငယ်ကို တကြည့်ကြည့် ဖြင့် ပီတိဖြစ်ကြရ၏။

ဆရာတော်သည် ကလေး၏ ပညာပေါက်မြောက်အောင် အား

ပေးရန် တိုက်တွန်းတတ်၏။ ထွန်းကားမည့် အရိပ်အယောင်မြင်လျှင် ရဟန်းပြုပေးရန် တိုက်တွန်းလေ့ရှိပေသည်။ ရဟန်းဘောင်သို့ ရောက် ရှိသူမှသာ စာပေသင်ကြားရေး တစ်ခုတည်းကို အာရုံဝင်စားမည်၊ အထက်တန်းစာများ တက်ခွင့်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် သာသနာ့ဘောင် သို့ သွတ်သွင်းခိုင်းခြင်းဖြစ်၏။

ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦးနှင့် ယင်းကာလဝန်းကျင်က ဘုန်းတော် ကြီးကျောင်းများတွင် သင်ပုန်းကြီးကုန်လျှင် မင်္ဂလာသုတ် တစ်ဆယ့် သုံးပုဒ်။ ထို့နောက် ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့၊ သဒ္ဒါရှစ်စောင်၊ ပျို့ကဗျာ အလင်္ကာနှင့်သတ်ပုံ၊ ဂဏန်းသင်္ချာတို့ကို အစဉ်လိုက်သင်ကြောင်းကို အတုလဆရာတော် ခင်ကြီးဖျော် (၁၈၈၆-၁၁၂၄)၏ ပုထ္တောဝါဒဆုံးမ စာ၌

“ကျောင်းသို့ရောက်၍ မြတ်ဆရာလည်း သို့မှာသို့ရေး နှုတ်သံ လေးနှင့် ညီထွေးသည့်နှယ် လက်သူကြွယ်နှင့် လက်လယ်ကိုကား ဤသို့ထားမှ လက်မသိုသိပ် လက်ညှိုးပိတ်၍ နှိပ်ခါလည်းကြွ မကာ လည်းရေး” ဟူ၍လည်းကောင်း။

“သို့မှတ်သို့ဆို သို့ကိုဆိုပြီ၊ သံလေး သံဖြတ် သံလွတ် သံငေါ် နာပျော်နာသာ နားတန်ဆာကို သိသာလျှင်အောင် မီးတန်ဆောင်ကို လောက်လတ်သော့လား တောင်ထိပ်ဖျားဝယ်၊ စိုက်ထားမိုးတွင် တံခွန် တင်သို့ နာသင်ချိုအေး နှုတ်သံလေးနှင့် အေးအေးရင့်ရင့် လက်ဖြင့် နားတွင်းဆုပ်၍သွင်းသို့ မတင်းမလျော့ မပေါ့မလေး၊ လူရည်သွေးသည် စာရေးသည် စာရေးတတ်၍ စာဖတ်သူထက် ထူးစေသော” ဟူ၍ လည်းကောင်း။ ကျယ်ဝန်းသော ဗေဒင်ပညာတွင် ကျောင်းသား အာရုံ ဝင်စားပါက ဆရာကရှေ့တက်ပြီးသင်ပေးရန် အသင့်ရှိပေသည်။ စာ ဘက်တွင်လည်း မင်္ဂလာသုတ်နောက်၌ အတွင်းအောင်ခြင်း အပြင်

အောင်ခြင်းရှစ်ပါးများ၊ ရတနာရွှေချိုင့်၊ နမက္ကာရ၊ ပရိတ်ကြီးတို့ကို အစဉ်လိုက်သင်ရပေသည်။

မိမိတပည့် မည့်သည့်အချိန်တွင် ကျောင်းထွက်သွားမည်ကို မသိချေ။ မသိသည့်အလျောက် အနည်းဆုံးဖြစ်သည့် လိုအပ်ချက်များ ကိုအခြေခံအဖြစ် သင်ကြားပေးခြင်းဖြစ်၏။ နမက္ကာရကျေသူတစ်ယောက်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ လက္ခဏာတော်ကြီးများ ဘုန်းတော်ဂုဏ်တော်များကို ပွဲသဘင်တွင်း၌ ကောင်းစွာဟောပြောနိုင်ပြီ။ ထိုမှတစ်ဆင့်တက်၍ ပရိတ်ကြီး ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့နှင့် သင်္ဂြိုဟ်ကိုသင်ရသည်။

ဟင်းလေးအိုးနှင့် ဒက်ရောဂါ

ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသားများတွင် ကျောင်းအိပ်ကျောင်းစားနှင့် အိမ်ပြန်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ ကျောင်းအိပ်ကျောင်းစားမှာ ရပ်ဝေးမှ လာနေသူ အိမ်ကမကျွေးနိုင်သောကြောင့် ကျောင်းမှာနေရသူတို့ဖြစ်ကြ၏။ ကျောင်းသားအမျိုးအစား မည်သို့ပင်ကွဲပြားစေကာမူ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသည် တပည့်တို့အား ထမင်းလည်းကျွေးပြီး ပညာသင်ကြားဆုံးမရာတွင် တစ်ပြေးညီဖြစ်၏။

မြန်မာ့ဝေါဟာရတွင် ယခုတိုင် တွင်ကျယ်နေသော ဝေါဟာရတစ်ခုမှာ “ဟင်းလေးအိုး” ဖြစ်ပေသည်။ ဟင်းလေးအိုးကို ကျောင်းအိပ်ကျောင်းစား ကျောင်းသားများအတွက် တည်ထားရသည်။ ရုတ်တရက် မကွဲနိုင်သော အိုးထူထူကို အသုံးပြုရကာ ပိုလျှံမည်ထင်ရသော ဟင်းများကို နေ့စဉ်ထည့်သည်။ နေ့စဉ်နွေးရသည်။

သို့ကြောင့် ဟင်းလေးအိုးထဲတွင် သားငါးအစုံ ပါသည့်အပြင် အရွက်အသီးလည်း စုံလင်စွာပါဝင်၏။ နေ့စဉ်နွေးပေးသဖြင့် သိုးသည် မရှိငြား၊ ကြာလာသောအခါ “တူးစော်” နံလာသည့်အတွက် ထပ်မဖြည့်

ဘဲ ကုန်အောင်စားပစ်ပြီး အသစ်တည်ရသည်။

ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းသားများထံတွင် အများဆုံးတွေ့ရသော ရောဂါမှာ “ဒက်” ရောဂါဖြစ်ပေ၏။ ဒက်သည် ဦးခေါင်းပေါ်တွင် ပေါက်သော တမာစေ့ရွယ် အနာဖုကလေးဖြစ်ပေသည်။ ဖြစ်စတွင် ဆံပင်အောက်မှ အရေခွံတွင်ပေါက်သဖြင့် မသိသာ။ တဖြည်းဖြည်းပြန် ပွားလာမှသာ အဖြူကွက်ကြီးဖြစ်လာသဖြင့် သိသာမြင်သာသည်။

စာတော်ပြင်ဆရာကြီး ဦးပညာသည် ဤရောဂါမှာ မသန့်ရှင်းမှုမှ စတင်သည်ဟု မြင်ဟန်တူ၏။ သို့အတွက် သူ၏ သားရွှေဥဆုံးမ စာတွင်

“လက်နှင့်ခြေကို ရေမဆေးမှု သွားစင်ဖြူအောင် ဒန်ပူမခြစ်၊ ညစ်ပတ်သသူ ပြစ်ထူကြေးမွှမ်း ဝတ်လဲနှမ်းကို ဖုံးလွှမ်းမချွတ်ဝတ်တတ် သသူ၊ သင်းပျံ့အေးငြိမ်း ဆီမလိမ်းဘဲ မသိမ်းဦးဆံ အနံ့နံနှင့်” ဟု ရှောင်ကြဉ်စရာများ ဖော်ပြဆုံးမထား၏။

ဒက်ရောဂါမှာ ကျောင်းသားအချင်းချင်းသာမက သာမဏေ များသို့ပါ ကူးစက်လေ့ရှိ၏။ ကျောင်းသားများနှင့် ပူးပူးကပ်ကပ်မနေ ဘဲ သန့်ရှင်းရေးကိုဂရုပြုသော ပဉ္စင်းပျိုများနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးများတွင် ကား ထိုရောဂါအတွေ့ရနည်းပါး၏။

တုံး သို့မဟုတ် ဇာန်းမောင်း

ကျောင်းအိပ်ကျောင်းစားတပည့်များသည် ညတွင်စုပေါင်း ဘုရားရှိခိုးပြီးနောက် ဆရာတော်ဘုရားနှင့် လိုအပ်သောဦးပဉ္စင်းများ အား နင်းနှိပ်ပေးသော ဝတ်ပြုရသည်။ ဝတ်ပြုနေစဉ်တွင် ဆရာသမား များဆုံးမသောစကားကို နာကြားခွင့်ရရှိပေရာ ယူတတ်လျှင် ရသော သီးသန့်အခွင့်အရေး ဖြစ်ပေသည်။

ထို့နောက် ကျောင်းသားများသည် တစ်နေရာတည်း၌ စုပေါင်း အိပ်စက်ကြ၏။ နံနက်အရုဏ်မတက်မီ အိပ်ရာမှထကာ ကျောက်စည်၊ ကြေးစည်၊ တုံး၊ အုန်းမောင်း ထိုးကြခေါက်ကြရသည်။ ကျောင်းတိုင်းကား မဟုတ်။ အလေ့ရှိသော ကျောင်းမှသာ ခေါက်သည်။ တီးသည်။ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိကျောင်းသားသည် အရုဏ်တက်ချိန်တွင် အရပ်ဓလေ့ ကျောင်းဓလေ့နှင့်အညီ ခေါက်ရပေသည်။

“အုန်းမောင်း” အခေါ်အဝေါ်သည် အသုံးနည်းပါးသော ဝေါဟာရဖြစ်ပေသည်။ တုံး ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တုံးမောင်း ဟူ၍လည်းကောင်း အသုံးများပါသည်။

တုံး သို့မဟုတ် တုံးမောင်းသည် စက်နာရီများ မတွင်ကျယ်သေးမီ ကာလက ကျေးရွာများအတွက် များစွာအသုံးဝင်ခဲ့သည်။ သို့ကြောင့် တာရှည်လည်းခံ အသံလည်းဝေးဝေးပြေးမည့် တုံးကောင်းတစ်ခုကို မည်ကဲ့သို့ တည်လုပ်ရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားချက်ရှိပေသည်။

“ထိပ်ဝတစ်ပြန်၊ အနားခံ၊ သုံးပြန်အလယ်ခါး။

လေးချိုးတစ်ချိုး၊ ပယ်သုံးချိုး၊ တစ်ချိုးအပေါက်ထား။

လေးသစ်ကအောက်၊ လိုက်၍ဖောက်၊ ဝေးရောက် သောင်းတိုင်းကြား”

တုံးဖောက်ထွင်းမည့် သစ်တုံးထိပ်ဝ၏ အကျယ်ကို တုံးမောင်း၏ အနားတစ်ဖက်အလျားထားရ၏။ ၎င်း၏ သုံးဆမှာ တုံးမောင်းအခေါင်း၏ အရှည်ဖြစ်ပေသည်။ တုံးမောင်းအခေါင်း၏ အကျယ်ကို ထိပ်ဝ၏ လေးပုံတစ်ပုံထား၍ အပေါက်နှုတ်ခမ်း(နခမ်း)မှာ လက်လေးသစ်ခန့်ထူသည်။ ထွင်းစတွင် အတည့်ထွင်းပြီး လိုအပ်သော နှုတ်ခမ်း၏ အထူကိုရပြီးမှ ပစောက်သဏ္ဍာန်လှိုက်၍ ထွင်းရသည်။

ဗုံးဘောဇာသား၊ ကျွန်းခေါင်းနွယ်၊ ဇီးသားနှင့် ကုက္ကိုသားတို့

ဖြင့် ပြုလုပ်သည်က များသည်။ ကြက်ခြေခတ် ထောက်နှစ်ခုပေါ်တွင် ကန်လန်တင်ထား၍ဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်တွင်မတ်ရပ်အနေအထားဖြင့် တန်းလန်းဆွဲ၍ဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်တွင် တုံးလုံးဆွဲ၍ဖြစ်စေ တည်ထားတတ်ကြသည်။ တုံးမောင်းခေါက်သော ခေါက်တံထိုးတံမှာ လက်မောင်းခန့် တုပ်၍ တစ်တောင်ခန့်ရှိသည်။

ဤသည်မှာ ယေဘုယျဖြစ်၏။ ခြွင်းချက်ဝိသေသတုံးမောင်းများ ဖြစ်၏။ ယင်းမှာ လုံးပတ်ပေ သုံးဆယ်လေးဆယ်ရှိသော တုံးမောင်းကြီးများဖြစ်ကြသည်။ ရှည်လည်းရှည်၏။ ထူလည်းထူ၏။ အထက်ပါ တုတ်မျိုးဖြင့် ထိုးလျှင်ခေါက်လျှင် စွမ်းအင်ရှိသလောက် အသံထွက်နိုင်ပေ။ သို့အတွက် တုံးကြီးများဖြင့် မရိုက်နိုင်၊ ထိုးရ၏။

ထိုးရန်မှာလည်း ထိုးတံကို လူမမီနိုင်ပေ။ သို့အတွက် ထိုးတံကို သစ်ပင်တွင်ကြိုးဖြင့် ဆိုင်းထားကာ သုံးလေးယောက်အားဖြင့် ထိုးရပေသည်။ ထိုးပုံထိုးနည်း ခေါက်ပုံခေါက်နည်းလည်း ဒေသအလိုက် ကွဲပြားကြ၏။

အချို့ဒေသတွင် လျင်မြန်စွာခေါက်ပြီးနောက် တစ်ချက်တည်းသာ ခေါက်ပြီး ပြီးစီးသွားသည်။ သို့ဆိုက ယနေ့သည် တနင်္ဂနွေနေ့ ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်၏။ နှစ်ချက်ဖြင့် ရပ်တန့်သွားပါက တနင်္လာ၊ သုံးချက်ဖြင့် ပြီးသွားပါက အင်္ဂါနေ့ဟူ၍ နေ့ကိုဖော်ပြသောနည်းဖြင့် ခေါက်တတ်ကြသည်။

ကျောက်စည် ကြေးစည်ထိုးခြင်း၊ အုန်းမောင်းခေါက်ခြင်းသည် ရပ်နီးရပ်ဝေးရှိ ရွာများမှ လူများအား အရုဏ်တက်ပြီဟု သတိပေးခြင်းဖြစ်၏။ လယ်သမား ယာသမားများသည် လုပ်ခွင်သို့ စောစောဝင်နိုင်ပါမှ မပင်မပန်းနှင့် အလုပ်တွင်ကျယ်မည် မဟုတ်ပါလော။

အထူးသဖြင့် အချို့အရပ်ဒေသမှ အုန်းမောင်းခေါက်သံသည်

အသံမည်ကာမတ္တ မဟုတ်ချေ။ ဦးစွာ တစ်ချက်ချင်း နှေးကွေးစွာ ခေါက်သောအသံသည် ယနေ့ကား လဆန်းရက်မည်မျှ လျင်မြန်စွာ ခေါက်ပြီးနောက် တစ်ချက်ချင်းခေါက်ပြီး အဆုံးသတ်သွားသော ချက်ရေသည် လပြည့်ကျော်မည်မျှဟူ၍ ကျေးရွာများသို့ အသိပေးခြင်း ဖြစ်သည်ဆိုပေ၏။

နောက်တစ်ကြောင်းကား ကြီးမားကျယ်ဝန်းသော ကျောင်းတိုက် ကြီးအတွင်းဖြစ်ပါမူ စာသင်သားရဟန်းများကို နှိုးခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဤသို့ ကြေးစည် ကျောက်စည် မထိုးမီကပင် ယာဂုကျိုခြင်း၊ ရေနွေး ကျိုခြင်း၊ အရုဏ်ဆွမ်းချက်ခြင်း၊ တံမြက်လှည်းခြင်း၊ ရေခပ်ခြင်း၊ ဆွမ်း ဝတ်ယူခြင်းနှင့် ဆွမ်းသပိတ်များ အသင့်ပြင်ဆင်ခြင်းကို ကျောင်းသား များ ဆောင်ရွက်ကြရ၏။

ကျောင်းအိပ်ကျောင်းစား ကျောင်းသားများသည် သံဃာတော် များ သာမဏေများ အရုဏ်ဆွမ်း ဘုဉ်းပေးလျှင် အရုဏ်ထမင်း စားခွင့် ရ၏။ သံဃာတော်များ ယာဂုသာ ဘုဉ်းပေးပါမူ သူတို့လည်း ယာဂု သာ သောက်ရပေ၏။ စားသောက်ပြီး၍ ပန်းကန်ခွက်ယောက်များ ဆေးကြောနေစဉ်တွင် နေ့ကျောင်းသားများ တဖွဲဖွဲရောက်လာကြပြီး စုံညီလျှင် ဘုရားရှိခိုးပြီးနောက် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ စာတက် ကြရသည်။ စာတက်စာအံ အပြီး၌ ဆွမ်းခံထွက်ကြရ၏။

ဆွမ်းခံထွက်ပုံမှာ ဝါအကြီးဆုံး ရဟန်းတော်က ရှေ့ဆုံးမှကြွ တော်မူ၏။ သည့်နောက်ဝါကြီးဝါငယ်အလိုက် လိုက်ပါကြရ၏။ ထို့ နောက် သာမဏေများ၊ သာမဏေများနောက်တွင် ကျောင်းသားများ လိုက်ပါရသည်။ ဆွမ်းဟင်းခံယူရန် ကျောင်းသားတစ်စုသည် ပန်းကန် ဇောက်များထည့်ထားသော ဗျပ်ခွက်ကို ရွက်၍သော်လည်းကောင်း ဆိုင်းထမ်းဖြင့် ထမ်း၍သော်လည်းကောင်း မလှမ်းမကမ်းမှ လိုက်ပါရ

သည်။

ဆွမ်းဟင်းသည် ရံခါမလပ် အကြော်အလှော် အသုပ်အချက်နှင့် ကြုံမည်မဟုတ်ချေ။ ဟင်းချိုသာလျှင် ကြက်သေး၍ ဟင်းချိုကိုပင် လောင်းလှူလိုသော အလှူရှင်များရှိချေမည်။ ထိုစေတနာရှင်များ၏ သဒ္ဓါတရားကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ဟင်းချိုအိုးကို သီးခြားထည့် သွင်းထားရ၏။

ဟင်းချိုအိုးကိုမူ ဟင်းအမျိုးအမည် မခွဲနိုင်တော့ပြီ။ ရောနှောရန် သင့်လျော်သော ဟင်းချိုကို ရောနှောလောင်းထည့်ကြသည်။ စုပေါင်း လောင်းထည့်ကြသောကြောင့် ထိုအိုးကို “ဘုံအိုး” ဟု အချို့အရပ်၌ ခေါ်ကြ၏။

ကျောင်းသို့ ပြန်ရောက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် စုပေါင်းဟင်းချို အိုးကို နွေးသူကနွေး၊ ဆွမ်းပွဲပြင်သူကပြင်၊ သံဃာတော်များအတွက် ချိုးရေခပ်သူကခပ်ကြရသည်။ သံဃာတော်များ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးနေစဉ် ကျောင်းသားများသည် မနီးမဝေးနေရာ၌ ညီညာစွာ တန်းစီထိုင်လျက် မေတ္တာပို့ စသည်၊ ၂၄ ပစ္စည်း စသည်၊ ၃၂ ကောဋ္ဌာသ စသည်၊ သို့မဟုတ် အခြားကျင့်ဆောင် မှတ်သားဖွယ်ရာ ကဗျာလင်္ကာများကို ရွတ်ဆိုနေကြရသည်။

ရှင်မဟာသီလဝံသ (၈၁၅-၈၈၀) ဆရာတော်ရေးသား ပြုစုတော် မူသော “တိလောကဟု မရနိုင်တူ” ချီ ဆုံးမစာမှာ တပည့်များ လိုက်နာ ဖွယ်များဖြစ်၍ သံဃာတော်များ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခိုက် ရွတ်ဆိုရသည့် စာဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

“ဆရာသမား မိဘအားကိုး၊ နိုးကြားမပြတ် မျက်သစ်တံပူ လုံ့လ ကူသည်၊ ယူ၍မပြတ် နေ့တိုင်းကပ်”

“ဘုရားခြေရင်း ကျောင်းတလင်းတွင် မြက်သစ်ပင်ကို မြင်လျှင်

မဖွယ် မတင့်တယ်သော် လယ်၍မပြတ် တံမြက်ခတ်”

“သုံးဆောင်ရေနှင့် သောက်ရေအိုးတွင် ရေနည်းမြင်သော်၊ ခေါ်
ငင်ညီညွတ် သွား၍ခပ်”

“ရေခပ်သွားလည်း ကစား၍သာမနေနှင့် ကစား၍သာ ရေမှာ
ကြာသော် သဲဒဏ်ရေဒဏ် ပေးရန်မှန်သည်။ ခံမည်သာကြံတော့ မောင်
တို့ကျော”

“နေ့ညဉ့်နံနက် ကျိန်းစက်မွေ့ရာ သင်ဖြူးဖျာကို ခင်းကာယူငြား
ခေါက်သွင်းထား”

“သင်္ကန်းသပိတ် ပရိက္ခရာ ကြွသွားခါသော် ယူရာသည်များပြင်
၍ထား”

“ခရီးပန်းပင် လာသည်မြင်သော် အလျင်ယူလှမ်း ဝတ်သင်္ကန်း
ကို ချွေးစွန်းမှုကား နေပူဖြန့်လွှား သွင်းခေါက်ထား”

“ရေချမ်းကပ်လျက် ခြေလက်ဆုပ်နယ် မှုကြီးငယ်ကို လွဲဖယ်
မသွား ယပ်လေခတ်၍ နေထံပါး”

“ကိုယ်လက်ဖိန်း၍ ကျိန်းစက်သောခါ တစာစာနှင့် ပြာပြာ
လောင်လောင် တဟောင်ဟောင်သည် ခေါင်ခေါင်ကြမ်းကို မနင်းနှင့်”

“ရိုင်းစိုင်းနီးကပ် မကိုင်းညွတ်ဘဲ၊ မတ်တတ်ထိုး၍ မသွားနှင့်”

“စားဖွယ်စားရာ ကပ်သောခါလည်း ချဉ်းလာနီးစေ ခြေစုံနေ၍
ရိုသေကိုင်းညွတ် ချဉ်း၍ကပ်”

“ဘုဉ်းပေးဆိုတမ်း ရဟန်းတို့အား စားမည်လားဟု စကားသည့်
နှယ် မမေးနှင့်”

“မိဦးဖဦး ဆရာဦးကို ခူး၍အလျင် မစားနှင့်”

“မိဘဆရာ ထားသည့်တာကို မျက်နှာကွယ်လျှင် မယူငင်နှင့်”
လိုချင်သောအား စားချင်ငြားက ဝပ်တွားခယ တောင်းပါကြ”

ဆွမ်းခံကြွချိန်

← ဘုံအိုး

“သပိတ်ဆွမ်းခွက် ဆောင်ရွက်မပြတ် ဆွမ်းဟင်းဗျပ်ကို ပွတ်တုံ
ညစ်ကြေး မြူမှေးမတင် စင်အောင်ဆေး”

“ကျောင်းတွင်အိမ်တွင် မသန့်စင်၍ မြင်သည်ရှိသော်၊ ယူငင်
သိမ်းဆည်း အထည်းသိုငြား ကောင်းကောင်းထား”

“အမှုနည်းများ ခန့်ထားရှိသော် တစ်ခွန်းခေါ်က ကြားသော်ခဏ
ချဉ်းကပ်ကြ”

“ကိစ္စရှိငြား သွားသည်များ လျင်လျားခဏ လာပါကြ”

“ဖျားနာကျောင်းတွင် ရှိခဲ့လျှင်သော်၊ ကြင်ကြင်နာနာ ညီညာဖြ
ဖြ ဆေးဝါးပေး၍ လုပ်ကျွေးကြ”

“သီတင်းသုံးချင်း ချစ်ဟုန်ပြင်းသည့် ပဉ္စင်းနှင့်ရှင် ညီသွင်အစ်ကို
လွန်ကြည်ညိုသည် ငါ့ကိုအဘ မှတ်ပါကြ”

“အသက်ကြီးငယ် ဝါကြီးငယ်ကို လွဲဖယ်မသွေ နှိမ့်ချလေ”

“ရိုသေတုပ်ကွ ဆည်းကပ်ကြလျက် နေ့ညကြည်ဖြူ နည်းခံယူ
၍ ကြီးသူခေါ်က ကြွကြွလည်းလာ ဗျာဗျာကျွန်ုပ် ပုဆစ်တုပ်လျက်
ဖုံးအုပ်ခြေလက် လွန်ငြိမ်သက်သည် ကျောင်းထွက်လူပေ ဆိုရစေ”

“တရားပေစာ ဟောသောခါလည်း နှုတ်မှမစောင့် တထောင့်
စကား တဟားဟားသည် ရိုင်းကားမိုက်မဲ မပြောနှင့်”

“လှူဖွယ်တန်းဖွယ် ကြီးငယ်တည်တည် ရောက်လာသည်ကို၊
လဲကာခဏ သူ့ခွက်ရောက်ကို မပျောက်နေ့ည ပေးလိုက်ကြ” ဟူ၍
တိလောကဟု ဆုံးမစာများတွင် ဖတ်ရှုကြရပါသည်။

ဇာ ပိုဒ်ပါရှိသော ထိုဆုံးမစာတွင် ပဉ္စင်းသာမဏေနှင့် ကျောင်း
သားများ လိုက်နာရန် အချက် ၅၂ ပိုဒ်ပါရှိပေသည်။ ထိုခေတ်
ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၏ ကျောင်းသားများ နေထိုင်တတ်ပုံ၊ တစ်
ယောက်နှင့်တစ်ယောက် တွက်ကပ်တတ်ကြပုံ၊ ရှင်နှင့်သာမဏေ

ကျောင်းသားနှင့်သာမဏေ အရိုအသေတန်ပုံများကို စောင်းပါးရိပ်ခြည် မြင်နိုင်ရုံမက အားလုံးလိုက်နာဖွယ်များပါ ပါရှိပေသည်။

ထို့ကြောင့် ထိုဆုံးမစာကို စာမတတ်သေးသော ကျောင်းသား ရော စာတတ်ပြီးသားကျောင်းသားပါ ရောနှောရွတ်ဆိုရသောစာ ဖြစ် ဖွယ်ရှိသည်ဟု ထင်မြင်မိခြင်း ဖြစ်ပေ၏။

ဆွမ်းစားခေါင်းလောင်း

သံဃာတော်များ ဘုဉ်းပေးပြီးချိန်တွင် စာအရွတ်ရပ်ကာ ကျောင်း သားများ စားသောက်ကြရသည်။ ထိုအခါတွင် လက်မြန်သော ကျောင်း သား၊ စွာသော ကျောင်းသား၊ အနိုင်ကျင့်တတ်သော ကျောင်းသားကြီး များက များများနှင့် ကောင်းကောင်း စားရတတ်၍ ငယ်သောကျောင်း သား၊ နံ့သောနှေးသော ကျောင်းသားများ မငတ်ရအောင်၊ ဦးပဉ္စင်းများ က ကြီးကြပ်ပေးရသည်။ ဤသို့မဟုတ်ပါက စားပွဲဝိုင်း ခွဲပေးရသည်။

ဘုန်းတော်ကြီးများ ဦးပဉ္စင်းများနှင့် သာမဏေများ ဆွမ်းဘုဉ်း ပေးခြင်းသည် ရွာသူရွာသားများအတွက် အချိန်နာရီ အမှတ်အသား အဖြစ် ယနေ့တိုင် တည်ရှိဆဲဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့်လည်း အချိန်နာရီကို ပြောဆိုကြရာတွင် “ဆွမ်းစား ခေါင်းလောင်းထိုးချိန်” သည် ထန်းတစ်ဖျား၊ ဆွမ်းခံဝင်၊ ဆွမ်းခံပြန်၊ မွန်းတည့်၊ မွန်းတိမ်းတို့ ကဲ့သို့သော အချိန်အမှတ်အသား ဝေါဟာရ တစ်ခုဖြစ်နေပေ၏။

ဆွမ်းစားခေါင်းလောင်း ထိုးချိန်သည် ၁၁ နာရီနှင့် ၁၂ နာရီကြား တွင်ဖြစ်၏။ အချို့သောကျောင်းတွင် ရဟန်းတော်များ ဆွမ်းဘုဉ်းပေး သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဆွမ်းစားခေါင်းလောင်းထိုးသည်။ အချို့ ကျောင်းမှာမူ ရဟန်းသာမဏေများ၏နောက် ကျောင်းသားများပါ

စားသောက်ပြီးမှသာ ဆွမ်းစားခေါင်းလောင်း ထိုးပေသည်။

ခေါင်းလောင်းဟု သုံးနှုန်းသော်ငြား ခေါင်းလောင်းတစ်ခုတည်း ထိုးသည်ရှိသည့်နည်းတူ ခေါင်းလောင်းကြေးစည် ထိုးစည်များပါ တီးခတ်သည်လည်း ရှိပေ၏။ ခေါင်းလောင်းသံနှင့် ကြေးစည်သံသည် လွင်ပြီး သံရှည်ဆွဲ၍ ထိုးစည်၏အသံမှာ တိုတောင်းသည်။ ဆွမ်းစား ခေါင်းလောင်းထိုးသံ ပေါ်လာချိန်တွင် ကျောင်းတွင်းရှိ ခွေးအားလုံး ပိုင်းဝန်းအူကြရာ ဆွမ်းစားခေါင်းလောင်းနှင့် ခွေးအူသံမှာ အမြဲတစေ တွဲဖက်လျက် ရှိပေတော့၏။

ဆွမ်းစားခေါင်းလောင်းကို သံဃာတော်များ ဘုဉ်းပေးအပြီး၌ ထိုးခြင်းမှာ ကျောင်းနှင့်မလှမ်းမကမ်းသို့ ရောက်ရှိနေသော ဘုန်းတောင်း ယာစကာများ ကြားသိစေရန်ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ထိုသူများသည် ရပ်ရွာ ၌ လှည့်လည်တောင်းရမ်း၍ မပြည့်မစုံဖြစ်နေပါက ဘုန်းကြီးကျောင်း သို့ အချိန်မီရောက်လာ မှီခိုနိုင်စေရန် ဖြစ်သည်ဆိုပေ၏။

ထိုကဲ့သို့ စားသောက်ကြပြီးနောက် ခွေးကျွေးသူကကျွေး ဆေး ကြောသိမ်းဆည်းသူက သိမ်းဆည်းနှင့် ဆူညံသွားလေသည်။ ထို့ နောက် စာသင်ကြားပို့ချပေးမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ရှေ့သို့ ကျောင်းသားများရောက် လာကာ လက်ရေးလှရေးကြ စာကူးကြသည်။ အချက်ပေးလိုက်လျှင် စာအံကြ၏။ စာအံသံများမှာ ညနေမိုးချုပ် ရေခပ်ချိန်ရောက်မှ ရပ်စဲတော့ သည်။

ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာရေး

ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာရေးသည် များသောအားဖြင့် မိန်းကလေးများနှင့် အကျုံးမဝင်ပေ။ ဤအချက်မှအပ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်း ပညာရေးသည် စာပေတတ်မြောက်စေရန် သင်ကြားပေးခြင်း

အပြင် လိမ္မာရေးခြားရှိသော လူကောင်းသူကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်လာ စေရန်လည်း သွန်သင်ပေးသည်။

ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်သည် မိမိ၏ ကျောင်းသားကို ကျောင်း ပရိဝုဏ်တွင်းမှသာ ဆုံးမသွန်သင်သည်မဟုတ်။ ကျောင်းအပြင်ထိ လည်း လိုက်လံဆုံးမသည်။ ကွပ်ကဲသည်။ ကျောင်းမှ ထွက်သွားပြီး အိမ်ထောင်ရက်သားကျကာ သားတွဲလွဲ သမီးတွဲလွဲဖြစ်သည်အထိ ထို ကျောင်းသားကို ဆုံးမသွန်သင်နေဆဲ ရှိသေး၏။

သာမန် လုပ်စားကိုင်စားပိုင်းတွင် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာ ရေးသည် လူမှုရေးချေငံမှု၊ ရပ်ရွာသာယာမှုကို အထောက်အကူပြု၍ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းအတွက်လည်း အရာရှိများမွေးထုတ်ပေးရာဌာနဖြစ်၏။ မြန်မာမင်းတို့အုပ်ချုပ်ခဲ့သော ကုန်းဘောင်ခေတ် နောက်ဆုံးအချိန်များ ထိ လွှတ်တော်ရုံးတော်များတွင် ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်သွားသူများမှာ လူပြန် တော်ပညာရှိများ အများစုဖြစ်ခြင်းက သက်သေခံပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် အတန်း ပညာသင်ကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်ရာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများကို ချဉ်း ကပ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးလေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် ဖွင့် လှစ်သည့် အတန်းသင်ပညာရေးစနစ် မအောင်မြင်သော်လည်း အတန်း သင်ပညာရေးစနစ် အတန်းကျောင်းများကား တစ်စတစ်စအောင်မြင် လာခဲ့သည်။ လောကုတ္တရာ ပညာသင်ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းပညာရေး သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးစကာလအထိသာ ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ပြီး တဖြည်း ဖြည်းမှေးမှိန်ခဲ့ပေသည်။

သို့သော် ရဟန်းစသော ပုဂ္ဂိုလ်များ သီတင်းသုံးနေထိုင်သော နေရာကို “သင်္ခမ်း” ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ရာက၊ ကျောင်း၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း ဟု ယခုထက်ထိ အခေါ်လေ့ နေသေးခြင်းကား ထိုနေရာများသည်

ရှည်လျားသော မြန်မာ့သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် မြန်မာ့လူမှုဘဝ အရပ်
ရပ် သာယာဝပြောစေရေးကို မားမားမတ်မတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း
သမိုင်းမှတ်တိုင် ထူထားဘိသကဲ့သို့ ရှိနေပေတော့၏။

အခန်း ၃

စားစလေ့သောက်စလေ့

(က) မြန်မာ့ထမင်းပွဲ

မြန်မာ့ထမင်းပွဲသည် ဗျပ်ခွက်ထဲတွင် ထမင်းပုံထားပြီး လိုသမျှ ကို မိမိဘက်သို့ယက်ယူကာ လက်ဆုံစားခဲ့ရာမှ ခြေထောက်ပါသော သစ်သားစားပွဲပေါ်တွင် ပန်းကန်ကိုယ်စီဖြင့် ထည့်စားသည့်အဆင့်ထိ ပြောင်းလဲခဲ့သော်လည်း မပြောင်းလဲသောအရာတစ်ခုရှိနေပေသေး သည်။ ထိုအရာမှာ အဖ သို့မဟုတ် အမိကို ထမင်းပွဲထိပ်တွင် နေရာ ပေးခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဤတွင် အိမ်တစ်အိမ်၏ အဦးအထိပ်ကို ရှာဖွေရန် လိုအပ်ပါ သည်။ အိမ်တစ်အိမ်၏ ခေါင်သည် တောင်နှင့်မြောက် တန်းနေလျှင် တောင်ဘက်သည် အိမ်ဦး၊ အရှေ့နှင့်အနောက် တန်းနေလျှင် အရှေ့ ဘက်သည် အိမ်ဦးဖြစ်ပေသည်။ ထို့အတွက် ညအချိန်အိပ်စက်သော

အခါ၌ ပုံသေဦးခေါင်းထားရာအရပ်သည် အိမ်ဦးဖြစ်ပေသည်။

ထိုကဲ့သို့ ခေါင်းထားအိပ်ရာအရပ်သည် ထမင်းပွဲ၏ ထိပ် သို့မဟုတ် ဦးဖြစ်ပေ၏။ ထမင်းပွဲတွင် မိဘမပါဘဲ သားသမီးများချည်း စားကြ ငြား မိဘတို့ထိုင်နေကျ ဦးထိပ်နေရာ၌ မည့်သည့်သားသမီးမျှ မထိုင် ကြချေ။

ဖခင်မရှိတော့သောအိမ်တွင် မိခင်သည် ထမင်းပွဲ၏ ဦးထိပ်မှာ ထိုင်လေ့ရှိသည်။ ထိုအမိထိုအဖတို့သည် အိမ်ထောင်ဦးစီးအဖြစ်စွမ်း စွမ်းတမံ ရှာဖွေလုပ်ကိုင် ကျွေးမွေးနေထိုင်ချိန်တွင်သာ ထမင်းပွဲထိပ် တွင် နေခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဧရာဒုဗ္ဗလအရွယ်သို့ရောက်၍ သားကြီးသမီး ကြီး တစ်ယောက်ယောက်က အိမ်မှုကိစ္စကို ဦးစီးစေကာမူ မိဘတို့အား ထမင်းပွဲတွင် ဦးထိပ်၌နေမြဲနေရပေသည်။

ထမင်းတစ်ပွဲတွင် အဖေသည် ပွဲ၏ဦးထိပ်မှာထိုင်လျှင် အမိ သည်အဖ၏ ဝဲဘက်မှာထိုင်ရသည်။ သားကြီးက အဖ၏ ယာဘက် မှာထိုင်ရသည်။ သမီးကြီးသည် အမိ၏ ဝဲဘက်မှာထိုင်ရသည်။ ထို့ နောက် ကြီးစဉ်ငယ်လိုက်ဖြစ်သည်။

ထမင်းပန်းကန်ထဲမှထမင်းကို မထိမတို့မီ ထမင်းပွဲကို ဦးသုံး ကြိမ်ချသောအလေ့လည်း အချို့အရပ်တွင် ရှိပေသည်။ မည်မျှပင် ဆာလောင်မွတ်သိပ်စေကာမူ အဖနိုက်ပြီးမှ အမိနိုက်ရသည်။ အမိနိုက် ပြီးမှသားကြီး၊ သားကြီးပြီးမှသမီးကြီး အစဉ်လိုက်နိုက်ရသည်။ ဦးဆုံး တစ်ကြိမ်တွင် ထိုကဲ့သို့ စနစ်တကျ နိုက်ကြပြီးမှသာ အလိုရှိသရွေ့ စိတ်ကြိုက်နိုက်နိုင်စားနိုင်ကြပေ၏။

ဦးချသောအလေ့

ထမင်းစားသော အခါတိုင်းလည်း လူစုံပါဝင်လေ့မရှိပေ။ သူ့

အကြောင်းသူ့ကိစ္စ ကိုယ့်အကြောင်းကိုယ့်ကိစ္စ များစွာရှိကြပေသည်။
ထမင်းပွဲက ပြင်ပြီးနေပြီ။ အဖေထမင်းပန်းကန် အမေထမင်းပန်းကန်
ထဲတွင် ထမင်းထည့်ပြီးဖြစ်နေပြီ။ သို့ရာတွင် ရေချိုးရန်သွားရာမှ ပြန်မ
လာသေးချေ။ သားသမီးတို့သာမက အမေပါဆာလှပြီ။

သို့ကြောင့် အဖေကို စောင့်ဆိုင်းမနေတော့ပါ။ အမေသည်
အဖေထမင်းပန်းကန်ထဲသို့ အကောင်းဆုံးဟင်းမှ အကောင်းဆုံးဟင်း
ဖတ်ကို ခပ်ထည့်လိုက်လေသည်။ ဤသို့ပြုသည်ကို “ဦးချသည်”
ခေါ်ပေ၏။ ဦးချပြီးသောအခါ အမေနှိုက်သည်။ အမေခပ်ယူပြီးစီးသွား
သည့်နောက်တွင်ကား လွတ်လပ်စွာစားနိုင်ပေတော့သည်။

တစ်ခါတစ်ရံတွင် သားသမီးတစ်ယောက်ယောက်သည် ထမင်း
စားချိန်မတိုင်မီ ထမင်းစားရန်အကြောင်း ပေါ်ပေါက်လာ၏။ သူသည်
မိသားစုတာဝန်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ကိစ္စအတွက်ဖြစ်စေ အပြင်
ထွက်ရန် လိုအပ်လာ၍ ဖြစ်ပေမည်။ အပြင်မှပြန်လာမှထမင်းစားလျှင်
များစွာနောက်ကျနေမည်။ နောက်ကျရုံသာမက ဆာလောင်ခြင်းဒဏ်
ကိုလည်း များစွာခံစားရပေဦးမည်။ သို့ကြောင့် အချိန်မတန်မီ စားသွား
ရခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုအခါတွင် မိဘအလျင် စားရသူဖြစ်သည့်အတွက် မိဘ
အတွက် “ဦးချ” ပြီးမှစားရသည်။ ဦးချပုံမှာ ဟင်းပန်းကန်ထဲသို့ လိုသ
လောက်ဟင်းကို ခပ်ယူပြီးမှ ဟင်းဖတ်ဟင်းရည်များကို ဟင်းအိုးထဲ
သို့ ပြန်ထည့်ခြင်းဖြစ်ပေ၏။ ထမင်းကို ဦးချပုံမှာကား ထမင်းအိုးကို
ဖွင့်ပြီးနောက် ဦးစွာတွေ့ရသော ထိပ်မှထမင်း ပုံပုံမို့မို့ကလေးကို
ယောင်းမဖြင့် ထိုးကော်ကာ ဖယ်ထားလျက် အောက်ကထမင်းကို ခူးယူ
ခြင်းဖြစ်၏။ လိုသလောက် ခူးယူပြီးသွားလျှင် ကော်ယူထားသော
ထမင်းကို အိုးထဲပြန်ထည့်ထားခဲ့ရ၏။

ဤခလေ့သည် မြန်မာတို့ထံသို့ အနည်းဆုံး အင်းဝခေတ် (ဒုတိယမင်းခေါင် ၈၄၂-၈၆၃) တွင် ရောက်ရှိနေ ကျင့်သုံးနေကြပြီဟု ယုံကြည်ရ၏။ ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ “တိလောကဟူ မရနိုင်တူ ဘက်မပြုသား” အစချီသော ဆုံးမစာအပိုဒ် ၁၅တွင် “မိဦး ဖဦး ဆရာဦးကို ခူး၍အလျင် မစားနှင့်” ဟူ၍ဆုံးမထားသည်ကို ထောက်ချင့်၍ သိရပေ၏။

ထို့သို့အဦးကို အမွန်အမြတ်ထားခြင်းမှာ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ယုံကြည်ကျင့်ဆောင်မှုမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု ထင်ရပါသည်။ အညာထကေဏ္ဍညမထေရ်၏ ရှေ့ဘဝများအနက် စူဠကာလသူကြွယ်ဘဝတွင် တစ်နှစ်အတွင်း၌ “ကိုးကြိမ်တိုင် အဦးရှိသော” အလှူကို ပေး၍ တရားဦးနာရသော ဆုကိုပန်ခဲ့၏။ ဤသဘောအရ အဦးအစကို လူတို့အမွန်အမြတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။

ထမင်းဦးပေါင်း

ထမင်းဦးပေါင်းသည် ဦးချသောအလေ့အတွက် အလွန်လိုက်လျောညီထွေ ရှိပါသည်။ ထမင်းဦးပေါင်းဟူသည် ဦးထဲတွင်ရှိသော ထမင်းအစုအပုံ၏ ထိပ်ဦးတွင်ရှိသော ထမင်းအစု ဖြစ်ပေသည်။

ဝမ်းပူ၍ အောက်ခြေလုံးဝန်းသော မြေအိုးကြေးအိုးများတွင် ဖုံးအုပ်သည့် စလောင်းဖုံးမှာလည်း အခုံးဖြစ်ပါသည်။ ထမင်းကို “နှပ်” သောအခါတွင်လည်း စလောင်းဖုံးနှင့်အိုးကို မြဲမြံစွာကိုင်လျက် ပြောင်းပြန်ထားကာ “ဆောင့်” ပြီးမှ နှပ်သောအကျင့် ရှိကြပေ၏။ ထိုအခါတွင် ထမင်းစု၏ ထိပ်သည် စလောင်းဖုံးပုံအတိုင်း ခုံးခုံးမို့မို့ကလေး ဖြစ်နေတော့သည်။

အဝကျယ်သော ဒန်အိုးများနှင့် ပြန်ပြုသော စလောင်းဖုံးများ

ပေါ်ပေါက်လာချိန်တွင် ထိုထမင်းဦးပေါင်းမှာ ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရလေသည်။ သို့ရာတွင် ဂါရဝတရားသည် ဂါရဝတရားသာ ဖြစ်သည့်အတွက် ဦးချခြင်းခလေ့မှာမူ ပျောက်ကွယ်မသွားပါ။ ဆွမ်းတော်မတင်မီ ဆွမ်းမလောင်းရသေးမီ မိဘဘိုးဘွား မစားသောက်ရသေးမီ စားသောက်လိုပါက ဦးချမြဲချနေကြပါသေးသည်။ ဦးချပုံမှာ ဘေးတစ်နေရာမှရူးယူပြီး ဦးချသည်ဟူသော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် အပေါ်သားလွှာထဲမှ တစ်ခဲကိုဖြစ်စေ၊ တစ်ဆုပ်ကိုဖြစ်စေ ပြန်ထည့်လျှင် ဦးချသည်ပင်မည်ပေ၏။

ထမင်းဦးပေါင်း လှလှပပ ရနိုင်သော မြေအိုးသည် လေးလံ၏။ ထိခိုက်ပဲ့ရွဲ၏။ ကွဲရှလွယ်၏။ သို့ကြောင့် မြေအိုးသည် တဖြည်းဖြည်းတိမ်မြုပ်၍ ဒန်အိုးသည် တွင်ကျယ်လာခဲ့၏။ သို့နှင့်အတူ ထမင်းဦးပေါင်းသည်လည်း ကွယ်ခဲ့၏။ ကွယ်ခဲ့ငြား ဦးချသောအလေ့မှာမူ ရှားပါးစွာ တည်ရှိနေပါသေးသည်။

(ခ) ကွမ်းဆေး လက်ဖက်ခလေ့

မြန်မာတို့သည် ဧည့်သည်ကို အလေးအမြတ် ထားလေ့ရှိကြပေသည်။ အိမ်ရာထောင်သော ရပ်သူရွာသား လူများကို မဆိုထားဘိ၊ ရဟန်းသာမဏေများသော်မှ အာဂန္တုကဝတ်ဟူ၍ ရှိပေသည်။

စုဒ္ဒသ ခန္ဓကဝတ် အမှတ်စဉ် (၂)တွင်

“အာဝါသိက ဝတ္တဉ္စ အာဂန္တုက ရဟန်းကြီးကို မြင်လျှင် ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း၊ သပိတ်သင်္ကန်းကို လှမ်းယူခြင်း၊ အာဂန္တုက ရဟန်းကြီးကို ရှိခိုးခြင်း၊ ခြေဆေးရေ ခြေဆေးအင်းပျဉ် စသည်ကို အနီး၌ထားခြင်း စသော အာဝါသိက ရဟန်းသာမဏေတို့ ပြုရာသောဝတ်လည်းကောင်း” ဟူ၍ ပါရှိပေသည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ တိလောကချို

ဆုံးမစာအပိုဒ် ၃၀ ၌လည်း “ရဟန်းသံဃာ၊ တည်းခိုလာသော်၊ သင့် ရာအထူး၊ သင်ဖြူးဖျာနှင့် လာ၍ဖြဖြ ခင်းကုန်ကြ” ဟူ၍လည်းကောင်း ဆုံးမထားပေသည်။

ထိုကဲ့သို့ အာဂန္တု ဧည့်သည်တို့အား ကြိုဆိုသောအကျင့်နေရာ ပေးသော အကျင့်တို့ကို ကျောင်းသားဘဝ သာမဏေဘဝတွင် ရရှိခဲ့ ကြသည်။ အိမ်ရာထောင်၍ ကိုယ့်အိုးကိုယ့်အိမ်ဖြင့် ဖြစ်လာသောအခါ ကျောင်းမှအကျင့်ပါလာသည့်အတွက် ဧည့်သည်ကို ပျူငှာဖော်ရွေစွာ ဧည့်ခံ တတ်ပေတော့သည်။ ထမင်းစားချိန်တွင် ရောက်လာသော ဧည့် သည်ဖြစ်ပါမူ ဧည့်သည်က မပြောဘဲနှင့် အိမ်ရှင်က ထမင်းကျွေးပေ သည်။ အိမ်ရှင်မိသားစု စားသောက်ပြီးစီးသွား၍ ကျွေးစရာမရှိငြား ထမင်းစားချိန် မကုန်လွန်သေးလျှင် ချက်ပြုတ်ကျွေးမွေးပေသည်။

ဤသို့မဟုတ်မူ၍ ထမင်းစားချိန်နှင့် ဝေးသောအချိန်တွင် ရောက်၍လာသောဧည့်သည်အား ကွမ်းဆေး လက်ဖက်တည်ခင်းဧည့် ခံလေ့ရှိပါသည်။ နောင်သောအခါ လက်ဖက်ရည်အဖန်သောက်သော ဓလေ့ထွန်းကားလာသဖြင့် ကွမ်းဆေးလက်ဖက်အပြင် လက်ဖက်ရည် အဖန်ပါ တိုးလာလေ၏။

ဤတွင်ကွမ်းမှာ ကွမ်းယာ ယာ၍ဝါးနိုင်ရန် ကွမ်းအစ်တည် ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဆေးမှာ ဆေးလိပ် လိပ်သောက်ရန် ဆေးဗန်းဆေး အစ်တည်ခင်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လက်ဖက်မှာကား လက်ဖက်စိုထည့် ထားသော ကျည်တောက်စသည် ဘူးစသည် ခွက်စသည်များကို ဧည့် သည်အတွက် တည်ခင်းချထားခြင်းဖြစ်သည်။

ကွမ်းအစ်တည်ခြင်း

ဧည့်သည်စောင်သည်များအား ကွမ်းအစ်တည်ခင်း ဧည့်ခံခြင်း

သည် မြန်မာတို့၏ အရိုးစွဲလှအောင် ခိုင်မြဲခဲ့သော ထုံးစံလေ့တစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့ တည်ခင်းဧည့်ခံသော ကွမ်းကိုယာပြီးဝါးသည် ကို “ကွမ်းစား” သည်ဟု ခေါ်ပေ၏။ ထိုသို့ကွမ်းစားသည့် ဓလေ့သည် ပုဂံခေတ်မှာပင် ရှိနေခဲ့ပြီကို ရာဇသင်္ကြံ အမတ်ကြီးနှင့် သီဟသူမင်း သားတို့၏ ရန်ညှိုးရန်စက သက်သေခံနေပေ၏။

ဥဇနာ၏ သားတော်အကြီး သီဟသူကား မင်းသားဖြစ်စဉ်တွင် အမတ်ကြီးရာဇသင်္ကြံ မိမိလာသည်ကို အကျီလက်မသိမ်းရာလောဟု အကျီလက်ဝယ် ကွမ်းသွေးထွေးဖူးသည်ကို ရာဇသင်္ကြံ နှလုံးမပြေသ ဖြင့်ဟု ကျောင်းသုံးမြန်မာရာဇဝင်တွင် ပါရှိသဖြင့် နရသီဟပတေ့မင်း (၆၁၇-၆၄၈)လက်ထက်မှ ယနေ့အထိ ကွမ်းစားဓလေ့ထွန်းကားခဲ့ သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၇၀၀ ကျော်ပြီဟု ခန့်မှန်းနိုင်ပေသည်။

ကွမ်းကို သာမန်ဝါးရုံသာမဟုတ် မြန်မာမင်းလက်ထက် တရား ရုံးများတွင်ပါ ကွမ်းသည် အရေးပါအရာရောက်ခဲ့ပေသည်။ အရေးပါ ပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်ပေ၏။

၁၂၂၈ ခုနှစ် တပေါင်းလအတွင်း ခန့်ထားသည့် ခုံတော်တို့ သို့ပေးအပ်သည့် ဥပဒေမှတ်စာ (၂)တွင်

ငစဉ်ကူးမြို့ ခုံတော်နေမျိုးစည်သူရာဇာ။ ငစဉ်ကူးမြို့နေ ဆင်းရဲ သား ကျွန်တော်မျိုးတို့ တရားစကားဖြစ်ပွားပြောဆိုကြသည်များကို မကျယ်မပွား ကြေးငွေပိုမို မကုန်မကျ နေ့ရက်မရှည်မကြာမှန်ကန်ပြီး ပြတ်လွယ်အောင် စီရင်ဆုံးဖြတ်စေမည့်ခုံ ခန့်ထားသွားစေမည်ဖြစ် သည်။ အစချိပြီးလျှင် မြို့သို့ရောက်လျှင် ဆောင်ရွက်ရမည့် အမှုကိစ္စ များ တရားစီရင်ပုံများကို ညွှန်ကြားသတ်မှတ်ထားသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၃၅ ခု ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့ ခုံတော်တို့ ခံဝန်ချက်နှင့် ခုံတော်ရုံးကို ပေးအပ်သည့် ဥပဒေရှစ်ပိုဒ်အနက် ပဉ္စမ

အပိုဒ်တွင်

“ကွမ်းဖိုးထိန်းနှင့် စုံညီမေးစစ် မှတ်သားထိန်းသိမ်း၍ စာရင်း အသေအချာနှင့် ခြောက်လတစ်ကြိမ် လွတ်သို့လျှောက်ထားဆက်သွင်း စေမည်။ ကွမ်းဖိုးထိန်းမရှိလျှင်လည်း စသည့်ဖြင့်ပါရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။

တစ်ဖန် “အမှုသည်ကို တောင်းခံကုန်ကျစေရန် တရားဝင် စရိတ် ပြဋ္ဌာန်းပိုင်းခြားချက် ဥပဒေစာရင်း” တွင် “ကွမ်းဖိုးမှာလျော်ကြေးဆယ်ခိုင်တစ်ခိုင်ကျယူစေမည်” ဟူ၍တွေ့ရပါသည်။

ဘုရင်မင်းမြတ်တို့၏ ရာဇပလ္လင် လက်ဝဲလက်ယာတွင် ခင်းကျင်းထားသော မင်းခမ်းတော်များတွင်လည်း ကွမ်းလောင်းကြီး ကွမ်းလောင်းငယ် ခြင်္သေ့ခံကွမ်းခွက်၊ နဂါးခံကွမ်းခွက်၊ ကွမ်းထည့်ကွမ်းချပ် ပုံနန်းကွမ်းခွက်၊ ထောင့်ချိုးကွမ်းခွက်၊ ခိုနန်းကွမ်းခွက်၊ ရှစ်ထောင့်ကွမ်းခွက်၊ လေးထောင့်ကွမ်းခွက်တို့ပါရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ လက်ယာမင်းခမ်းတော်တွင် ပါရှိပေသည်။

ပါရှိပုံကို ဇေယျသင်္ခယာ၏ ရွှေဘုံနိဒါန်း၌

“ရတနာရောင် ပြောင်ပြောင်လျှလက် ပြိုးပြိုးပြက်လျှင် သန်လျက်ရောင်လျှင် သားမြီးယပ်နှင့် ဆင်တပ်တန်ဆာ ရတနာပန်းတောင်း ရွှေကောင်းရွှေမြောင့် ရှစ်ထောင့်ရောင်လျှ ခြင်္သေ့ခံဟု မင်းစံရည်ညက် ကွမ်းခွက်နှစ်ဆူ ညွန့်လူခိုင်မြွာ စလင့်ကြာနှင့် ရောင်ဖြာလျှပြည့် ကွမ်းထည့်ကွမ်းချပ်” စသည့်ဖြင့် ဖော်ပြထားပေ၏။

လက်ဝဲမင်းခမ်းတော်တွင် နဂါးခံကွမ်းခွက် ဟင်္သာရုပ်ကွမ်းအုပ် ကရဝိတ်ကွမ်းရုပ်တို့ပါရှိ၏။ ဤသည်ကို ရွှေဘုံနိဒါန်း၌ပင် ယင်းအသုံးအနှုန်းမျိုး တွေ့ရပြန်သည်။

ကွမ်းသည် မင်းခမ်းတော်တွင် အရေးပါသည့်နည်းတူ အမျိုး

သမီးများ အလှအပတွင်လည်း မလွတ်ကင်းပေ။ နှုတ်ခမ်းဆိုးတောင့် မဆိုထားဘိ နှုတ်ခမ်းဆိုးသော ပန်းစက္ကူမပေါ်သေးမီက အမျိုးသမီး များမှာ နှုတ်ခမ်းလှရေးအတွက် ကွမ်းကိုသာ အားထားကြရ၏။ သို့ အတွက် “ကျီးအာနှိုင်းတမ်း၊ ရွှေနှုတ်ခမ်းလည်း၊ ကွမ်းပန်းမထိ ပကတိ ရှုမရဲသည် ပုလဲလျှံထွက် သွားရောင်လက်နှင့်” ဟု မဟာမင်းလှမင်း ခေါင်ဦးရွန်းက သူ၏ ဥမ္မာဒန္တပျို့၌ ကွမ်းမဝါးဘဲလှသောအလှကို ဖွဲ့ဆိုခဲ့သည်။

ကွမ်းစားသည့်အလှကိုမူ မင်းဇေယျရန္တမိတ်က ဥတေနသာ ချင်း၌ “ဆယ့်သုံးနှစ်ရွယ်၊ ငါးနှစ်ရွယ်၊ နှစ်ဆယ်မဝင် ဝင့်တဝင်သည်၊ ပျံသင်ပျံလွတ်၊ နှုတ်သီးကွမ်းထိန်၊ နှင်းရည်စိမ်သည်၊ မှိန်ဒရွတ်နှင့်” စသည့်ဖြင့် ဖွဲ့ခြယ်၏။

ကွမ်းစားရာ၌ မည်သည့်အရာ ပါဝင်သည်ကို “အကောတမ္ဗလံ ထုံးမရှိသောကွမ်းသည်။ နရသံ၊ အရသာမရှိ” ဟု လောကနီတိကျမ်း ကဖော်ပြထား၏။ စာဆိုတော်လူဦးမင်းကမူ ကွမ်းယာထဲတွင် ရှားစေး ကွမ်းသီးနှင့် ဆေးရွက်ကြီးများပါဝင်ပုံကို

“တံတားဦးက ကွမ်းနုဝါ၊ ငမြာကဆေး။ ကွမ်းသီးတောင်ငူနှင့် ကိုင်းထုံးဖြူ ပြည်ရှား သာဝါးလို့ထွေး” ဟုစပ်ဆိုခဲ့ပေသည်။

ကွမ်းယာ ယာတော့မည့် ကွမ်းရွက်တစ်ရွက်ကို စီမံဆောင်ရွက် ရာ၌ လောကနီတိကျမ်း ပကိဏ္ဍကကဏ္ဍ အပိုဒ် ၁၄၉၅၌ ဤသို့ဖော် ပြထားပေ၏။

တမ္ဗုလဿ၊ ကွမ်း၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်ဖြစ်သော။ ပတ္တေ။ အရွက်၌။ ကုဝေရော၊ ကုဝေရနတ်သည်။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ရက္ခ တိ၊ စောင့်၏။ မူလမှိ၊ အရင်း၌ ယက္ခော၊ ဘီလူးသည်။ ရက္ခတိ၊ စောင့်၏။ အဂ္ဂမှိစ၊ အဖျား၌လည်း။ ကာလကဏ္ဍိ၊ ဒေဝမိစ္ဆာ နတ်ယုတ်

မာသည်၊ ရက္ခတိ၊ စောင့်၏။ တသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုအရင်းအဖျားတို့ကို ဆိန္ဒိတွာ၊ ဖြတ်၍။ ဘုဇ္ဇေယျ၊ စားငြားအံ့။ သိရီဇဝ၊ ကျက်သရေသည် သာလျှင် ပဝဗုတိ ပွား၏။

ကွမ်းစားရာတွင် ကွမ်းယာထဲ၌ထုံး ရှားစေး၊ ကွမ်းသီးတို့ပါဝင်ကြောင်း သိရပေပြီ။ သို့ရာတွင် ကွမ်းသီးမဝယ်နိုင်သော ဆင်းရဲသားများသည် မည်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ကြပါသနည်း။ ယင်း၏ သဲလွန်စကို စာဆိုတော် ဖိုးသူတော်ဦးမင်းက “ကွမ်းရွက်ကယ်ညှာကြွ၊ ရေစိမ်တဲ့ဆေး။ သန်းခေါက်လှိုင်လှိုင်နှင့် ချိုင်လိုက်မယ် ထုံးဖြူခြောက်ကယ် အာပေါက်မှထွေး” ဟူသော ဒွေးချိုးဖြင့် သန်းပင်မှ အခေါက်ဖြင့် အစားထိုးနိုင်ကြောင်း ဖော်ထုတ်ခဲ့ပေ၏။

ကွမ်းသည် နန်းသုံးတော်ဝင် ဖြစ်သည့်နည်းတူ ကန်တော့ပွဲတွင်လည်း ပါဝင်သည်။ သို့အတွက် မိမိစားသည်ဖြစ်စေ၊ မစားသည်ဖြစ်စေ ဧည့်သည်ကို ကွမ်းတည်ကြ၏။ ကွမ်းကို ကွမ်းအစ်ဖြင့် ထည့်ပုံကို “အမေလေးက လောကွက်သယ်၊ လူလာယင် အစ်နီကြီးနဲ့ ကွမ်းဆီး လို့တည်သလေ၊ ကွမ်းတည်ယင် တကယ်မမှတ်နဲ့ မောင်လေးရယ် မင်းပုံဖမ်းလို့ ဉာဏ်စမ်းတယ်လေးလေ” ဟူသော ကောက်စိုက်တေးအရ သိနိုင်ပေသည်။

ထိုကောက်စိုက်တေးပါ ကွမ်းအစ်မှာ ဟင်္သာပြဒါးကျံထားသော ယွန်းအစ်ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါသည်။ ယွန်းအစ်တွင်ပင် ဖလားစုံကွမ်းအစ်၊ အစ်သေးဟူ၍ ရှိပေသည်။ ယွန်းအစ်အပြင် နှီးကွမ်းအစ်၊ ကြိမ်ကွမ်းအစ် ကြေးကွမ်းအစ်နှင့် ဒန်ကွမ်းအစ်တို့ ရှိပါသေးသည်။

နှီးကွမ်းအစ်နှင့် ကြိမ်ကွမ်းအစ်တို့မှာ တောင်းယက်သကဲ့သို့ ယက်လုပ်ကာ အဖုံးဖုံးထားသည်။ အချို့တွင် အံတစ်ထပ်ပါ၍ အချို့တွင် အံမပါချေ။ ကြေးကွမ်းအစ်၊ ဒန်ကွမ်းအစ်တို့မှာ အဖုံးမပါပေ။

အပေါ်ဆုံးအံတစ်ဆင့်တွင် ကွမ်းသီး ကွမ်းညှပ်နှင့် ထုံးဘူးကို ထည့်ထား၍ အလယ်အံတွင် ရှားစေးနှင့် ဆေးရွက်ကြီးများ ထည့်ထားသည်။ အောက်ဆုံးအမ (ကိုယ်ထည်) ထဲတွင်မူ ကွမ်းရွက်လေးငါးရွက် ထည့်ထားပေသည်။

ဖလားစုံကွမ်းအစ်မှာ ပွဲနေပွဲထိုင်သုံး ယွန်းကွမ်းအစ်ဖြစ်သည်။ အဖုံးနှင့် ကိုယ်ထည်ပတ်လည်တွင် ရုပ်စုံများ ရေးခြယ်ထားသည်။ အပေါ်ဆုံးအံ၌ လက်သီးဆုပ် ထက်ဝက်ရွယ်ရှိ ငွေဖလားငယ်များ ထည့်ထားကာ ငွေဖလားများထဲ၌ ကွမ်းသီးစိတ်၊ ရှားစေး၊ ဆေးရွက်ကြီး၊ ထုံး၊ စမုန်စပါး၊ လေးညှင်းပွင့်များ ထည့်ထားပေ၏။

ယွန်းကွမ်းအစ်ကြီး

၁၁၄၂ ခု စဉ်ကူးမင်း၏ လက်ထက်တော်သို့ ရောက်သောအခါတွင် ကွမ်းယာတွင် “ကွမ်းသီးခြောက်ဖြာ၊ ကွမ်းယာသုံးပါး၊ ပတ္တမြားထုံးညက်၊ ကြိုင်ချက်မွှေးထုံ၊ ကြာမုံရှားစေး၊ ဆေးလည်းသုံးဆင့်၊ မှော်ပွင့်မှန်ကူ မဇ္ဇူဝတ်ရက် ဖြစ်လာခဲ့ချေပြီ။”

ကွမ်းယာယာရာ၌ ကွမ်းရွက်နှစ်ရွက်ထပ်ပြီး ယာအံ့။ လောဘကြီးသူ အသုံးအစွဲလက်ဖွာသူဖြစ်၏။ ငွေရေးကြေးရေးစိတ်မချရ၊ ကွမ်းအစ်ထဲ၌ ကွမ်းရွက်နှစ်ရွက်ရှိလျှင် တစ်ရွက်၏တစ်ခြမ်း။ တစ်ရွက်ရှိလျှင်တစ်ရွက်၏ လေးပုံတစ်ပုံ (တစ်စိတ်) ကိုသာစားအံ့။ စိတ်ကောင်းရှိသူ မျှတသူဖြစ်၏။ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံလျှင် အကျိုးရှိနိုင်၏။

ကွမ်းသည် မြန်မာတို့၏ ကိုးကွယ်ပသမှုတွင်လည်းကောင်း၊ လူမှုရေးတွင်လည်းကောင်း ဝင်ရောက်ကြီးစိုးရာတွင် ဆေးလောကကိုလည်း ချန်လှပ်မပစ်ခဲ့ပေ။ ညော်ကြောက်တတ်သူသည် ကွမ်းရွက်ကို ချေကာနှာဝတွင် အမြဲတေ့ထားတတ်သည်။ ကလေးများအညော်ဝင်လျှင် ကွမ်းရွက်ဖြင့်အုပ်သည်။ ကွမ်းရွက်စိမ်းရည် ကွမ်းရွက်ပြုတ်ရည်များသည်လည်း မြန်မာဆေးအချို့နှင့် တွဲဖက်ဖြစ်၏။ သူငယ်နာဆေး ညော်ခံဆေးများ ဖော်စပ်ရာတွင် ကွမ်းရွက်ပါဝင်တတ်ပေသည်။

ဆေးအစ်တည်ခင်းခြင်း

မြန်မာတို့၏ ဧည့်ခန်း (အိမ်ဦးခန်း) တွင် ကွမ်းအစ်နှင့်အပြိုင် မျက်နှာကြီးခဲ့သောအရာမှာ ဆေးလိပ်ဖြစ်၏။ ဧည့်ခံဆေးလိပ်မှာ နှစ်မျိုးရှိ၏။ အိမ်တွင်လိပ်သောဆေးလိပ်နှင့် ရောင်းတန်းဆေးလိပ်တို့ ဖြစ်ပေ၏။

ရောင်းတန်းဆေးလိပ်မှာ အစီခံ၏ အထက်နေရာဘက်ပေါ်၌ လက်တစ်လုံးရွယ် စက္ကူပတ်ထားသည်။ ထိုစက္ကူပေါ်တွင် ထိုဆေး

လိပ်ထုတ်လုပ်သူ “ဆေးလိပ်ခုံ” ၏အမည်နှင့် ထုတ်လုပ်သူ၏အမှတ်
တံဆိပ် (ဥပမာ- ကတ်ကြေး၊ သပြေပန်း၊ ဆိုင်းဝိုင်း၊ မြင်း၊ ဆင်စသည်)
ရိုက်နှိပ်ထား၏။ အချို့လည်း အမှတ်တံဆိပ်မပါဘဲ အမည်မျှသာ
ပါ၏။ “အိမ်လိပ်” ဆေးလိပ်မှာမူ စက္ကူဖြင့်ပတ်သည်ကနည်း၍ ချည်
မျှင်နှင့်နှစ်ပတ် ရစ်ချည်ထိန်းနှောင်ထားပေ၏။ ထိုဆေးလိပ်စည်းကြိုး
အကြောင်းကို “မဝယ်ဘူး မယ်ခူးတဲ့ဖက်စို” အစချီလေးဆစ်တွင်

“ပိုးမကူ၊ စောင်မြိတ်အသာယူလို့ ဝါချည်ဖြူတစ်ပင်ရစ်ကယ်
နှင့်၊ ငယ်ချစ်မောင်ရွှေဝသွားကို၊ ပါးလိုက်ကဲ့လေး” ဟုဖွဲ့ဆိုဖော်ပြထား
ပေသည်။ သို့ရာတွင် ဆေးလိပ်ဖြင့် တည်ခင်းဧည့်ခံသော အလှေ
အလျင်ကမူ ဆေးအစ်ဖြင့် ဧည့်ခံသည်။ ဆေးတံဖြင့် ဧည့်ခံသည်။

ဆေးတံမှာ မြေဆေးတံ ဝါးဆေးတံနှင့် သစ်သားဆေးတံတို့
ဖြစ်ပေသည်။ ဝါးဆေးတံကို ဝါးဖြင့်လုပ်၏။ ဆေးအိုးအရွယ်ရှိသော
ဝါးကို အဆစ်နားမှ ကပ်ဖြတ်ပြီး အဆစ်အထက်တွင် ဓားဦးဖြင့်ထိုး
ကာ အပေါက်ဖောက်၍ အရွယ်သင့်ဝါးကို အတံအဖြစ် တပ်ဆင်
သည်။ သစ်သားဆေးတံမှာမူ မြင်တွေ့နိုင်သေးသဖြင့် ချန်လှပ်ခဲ့ပါ
သည်။

ထို့ကြောင့် မြေဆေးတံအကြောင်းကို ဖော်ပြပါမည်။

မြေဆေးတံသည် ယနေ့ သစ်သားဆေးတံကဲ့သို့ အရိုးတောက်
လျှောက် မပါပေ။ ဆေးအိုးတွင် တစ်ဆက်တည်းပါဝင်သည်။ ဆေး
တံရိုးမှာ တစ်ညှိုလောက်သာ ရှည်ပါသည်။ သို့အတွက် “ဆေးတံတို့
တစ်ညှိုလောက် ရော့သောက်တော့ပေး။ မယူလိုက်က မိုက်လို့ထင်၊
ယူလိုက်ကကြိုက်လို့ထင်။ သောက်စေချင် ခုတင်တွင်ထောင်ခဲ့ကွယ့်
ညို့နဲ့ရဲ့လေး” ဟူသော မယ်ခွေ၏ ရှေးဟောင်းတေးအရလည်း ဆေး
တံရိုးမှာ တစ်ညှိုမျှသာရှည်ကြောင်း ထင်ရှားပေ၏။

ထိုမျှသော အရိုးမျှဖြင့်ကား ပါးစပ်တွင်တပ်၍ မဖွာသာပေ။ မရအရဖွာဦးတော့ ကြာရှည်ဖွာနိုင်ရန် မလွယ်ပါ။ သုံးလေးဖွာ ဖွာအပြီး ဌှိ ပူလာသည့်အတွက် ချထားရပေလိမ့်မည်။ သို့အတွက် ထိုနေရာတွင် ဝါးဖြစ်စေ၊ သစ်သားဖြစ်စေ ဆက်ထည့်ထားရလေသည်။

မြေဆေးတံအိုးကို မြေကြီးဖြင့်လုပ်သည်။ မြေမှုန့်အခြောက်ကို နုညက်အောင်ပြုပြင်ကာ ရေဖြင့်နယ်သည်။ မုန့်နှစ်နယ်သကဲ့သို့ စေးပိုင်လာအောင်နယ်ပြီးမှ ပုံသွင်းသည်။ ရှေးဟောင်း မြေဆေးတံများကို ကြည့်လျှင် ညှပ်ပုံ၏ အစပ်စကလေးများ တွေ့ရသောကြောင့် ပုံသွင်းသည်ဆိုခြင်းဖြစ်ပေ၏။

မြေဆေးတံကို စိတ်ကူးရှိသမျှ မွမ်းမံကြပါသည်။ အချို့သည် ကြာဖတ်များရံနေ၏။ အချို့သည် နဂါးအကြေးခွံ၊ အချို့သည် နဂါးရစ်ခွေထားပုံ၊ အချို့သည် ခြင်္သေ့စသည်ဖြင့် များစွာရှိပေ၏။ ထိုသို့မွမ်းမံပြီးသောဆေးတံကို အခြောက်လှန်းပြီးမှ အနက်ရောင်၊ အနီရောင် တစ်ခုခုရအောင် မီးဖုတ်ကြသည်။ ဖိုမှထုတ်လာချိန်ကျမှသာ အရိုးတပ်၍ အသုံးပြုနိုင်ပေ၏။

ထိုဆေးတံသုံးမျိုးတွင် ထည့်သောက်သော ဆေးမှာ ဆေးရွက်ကြီးအမှုန့်ဖြစ်ပေသည်။

ဆေးတံမှာ မီးပေါက်မည်၊ မီးပွားလွင့်မည်ကို မကြောက်ရငြား ကြာရှည်မသောက်ရပေ။ ဆေးတစ်အိုးကျွမ်း ကွမ်းတစ်ယာညက်ဆိုသော စကားအရ ကွမ်းတစ်ယာညက်ခန့်သာကြာသည်။ သောက်၍ အရသာတွေ့နေစဉ် ဆေးချေးအရည်တွေ လိုက်လာတတ်သည်။ ဆေးအိုးအတွင်း ဆုံထဲတွင် ဆေးချိုးကပ်သဖြင့် မကြာခဏ ထိုးခွာရသည်။

ဆေးလိပ်မှာမူ ဆေးတံ၏ ကယိကထများမရှိချေ။ ဆေးတံသည် ဆေးပြင်းကြိုက်သူများနှင့် သင့်လျော်စေကာမူ ဆေးပေါ့ကြိုက်

သူများမှာ တစ်ဖွာမျှဖွာရုံဖြင့် မူးဝေသွားတတ်သည်။ သို့ကြောင့် ဆေးပေါ့ဆေးပြင်းလိုသလို ပြုပြင်စပ်ဟပ်ပြီး လိပ်သောက်နိုင်ရန်အတွက် ဆေးအစ်ကို တည်ခင်းခြင်းဖြစ်ပါ၏။

ဆေးလိပ်လိပ်သောဖက်ကိုအစွဲပြု၍ ကွမ်းသီးဖက်ဆေးလိပ်၊ စလူဆေးလိပ်၊ ထန်းဖူးဆေးလိပ်၊ သနပ်ဖက်ဆေးလိပ်နှင့် ပြောင်းဖူးဖက်ဆေးလိပ်ဟု ခေါ်ကြသည်။ သို့ရှိစေကာမူ ပြောင်းဖူးဖက်နှင့် သနပ်ဖက်သာ အသုံးများပေသည်။

ဆေးအစ်မှာ ဆေးလိပ်လိပ်ရာတွင် ပါဝင်သောပစ္စည်းများထည့်ထားသော တောင်းဖြစ်၏။ ယွန်းထိုးထားသော အနီရောင်၊ သစ်စေးသုတ်ထားသော အနက်ရောင်၊ မည်သည့်အရာမျှ သုတ်မထားသော ဝါးနီးတောင်းဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိရာ အချို့မူ အံတစ်ထပ်နှင့် အဖုံးပါသည်။ အချို့ကား အဖုံးပင်မပါချေ။

အချို့ကား ဆေးအစ်မဟုတ်၊ ဗန်းဖြင့် ထည့်ထားသည့်အတွက် ဆေးဗန်းခေါ်ကြသေး၏။ ဆေးဗန်းထဲတွင် တောင်းကလေးတစ်လုံးပါသည်လည်းရှိ၍ မပါဘဲလည်းရှိတတ်ပေသည်။ မည်သို့ပင် ထည့်သို့သည့်ပစ္စည်း ကွဲပြားစေကာမူ ဆေးအစ်၊ ဆေးဗန်းနှင့် ဆေးတောင်းထဲတွင် ပါဝင်သောအရာများကား တူညီပါသည်။

ပါဝင်သော ဆေးအစ်တွင်းဝင် ပစ္စည်းများမှာ

- (၁) ကတ်ကြေး
- (၂) ဆေးလိပ်စည်းကြိုး
- (၃) ဆေးစပ်
- (၄) ဆေးရွက်ကြီး
- (၅) ဆေးရိုး
- (၆) ဖက်များ

(၇) အစီခံတို့ ဖြစ်ကြပေ၏။

၁။ ကတ်ကြေးမှာ ဖက်ကိုဖြတ်တောက်ရန်ဖြစ်သည်။ ဆေးလိပ်ဖြစ် လုဆဲဆဲတွင် စွန်တောင်ကို ကတ်ကြေးဖြင့် ဖြတ်ရသည်။ အစီအမြီးကို လည်း ကတ်ကြေးဖြင့်ပင်ဖြတ်၏။

၂။ ဆေးလိပ်စည်းကြိုးကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးပါပြီ။ ဆေးလိပ်လိပ်ပုံ မည်မျှ ပင်သပ်ရပ် ကောင်းမွန်နေစေကာမူ ကြိုးမစည်းရသေးသမျှ သုံး၍မရ သေးပါ။ သို့အတွက် စောင်မြိတ်ကိုဆွဲယူပြီး ဖြစ်ကတတ်ဆန်း စည်းကြ သည်။ ပုဆိုးအနားစပ်မှလည်း ဆွဲယူတတ်ကြ၏။ ဤသည်တို့မှာ ဆေးလိပ်စည်းကြိုးကုန်နေခိုက်တွင် ဖြစ်သလိုကံကြမ္မာရခြင်းဖြစ် ပါသည်။

ဆေးလိပ်စည်းကြိုးအဖြစ် တောနာနတ်ရွက် ထုထောင်းရာမှ ရရှိသောအမျှင်ကို အသုံးပြုသည်လည်း ရှိပါသည်။ နာနတ်ချည်ကို အရောင်ဆိုး၍လည်း စည်းကြိုးအဖြစ် အသုံးပြုတတ်သေးသည်။ ဆေး လိပ်စည်းကြိုး နောက်တစ်မျိုးကား “မြိတ်ဆာ” ဖြစ်၏။ အချို့ကလည်း မိစ္ဆာချည်မျှင်ဟုခေါ်၏။

မိစ္ဆာချည်မျှင်မှာ ရက်ကန်းစင်တွင် ရက်ကန်း “ပြတ်” ပြီးနောက် လိပ်သုံးတွင်ကျန်နေခဲ့သော ပိတ်သား မဖြစ်စလောက်နှင့် ပူးတွဲကျန် နေခဲ့သည့် အဘိုင်ချည်မျှင်တန်း အတိုအစဖြစ်ပါသည်။ ထိုအစမှာ ဖက်စအတိုများ၊ ဆေးရိုးများနှင့် ဆေးအစ်ထဲတွင် လုံးထွေးနေလေ့ရှိ၏။

၃။ ဆေးစပ်မှာ ဆေးရွက်ကြီးကိုချေကာ ဆေးရိုးနှင့် လိုသလိုရော စပ်ထားသောအစုဖြစ်၏။ ဆေးညံ့လျှင် ဆေးရိုးကို လျှော့ထည့်ထား သည်။ ဆေးကောင်းလွန်းပြင်းလွန်းလျှင် ဆေးရိုးကိုပိုပြီး ထည့်ထား၏။

ဆေးရွက်ကြီးသည် အမည်များစွာရှိ၏။ ယင်းတို့မှာ ရွှေကျင် ဆေး၊ ရွှေလက်ဝါးဆေး၊ ပခုက္ကူ မြင်းခြံအနီး သစ်ထောင့်ရွာမှလာသော

သစ်ထောင့်ဆေး၊ မြင်ကွန်းအနီး ကျွန်းတောကြီးမှလာသော ကျွန်းဆေး၊ ကွမ်းဝါးဆေး၊ ရွှေတစ်ဆုပ်၊ ဓားလှီးဆေး၊ ကိုင်းဆေးနှင့် ငမြာကြီးဆေး တို့ဖြစ်၏။ ယင်းတို့အနက် သစ်ထောင့်ရွာမှထွက်သော ရွှေလက်ဝါး နှင့် ရွှေတစ်ဆုပ်မှာ အကောင်းဆုံးဖြစ်၍ သစ်ထောင့်ဆေးမှာ အလယ် အလတ်၊ ကျန်ဆေးမှာ အညံ့ဆုံးဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။

ထိုဆေးရွက်ကြီးနှင့် တွဲစပ်ရသော ဆေးရိုးသည် ဆေးရိုးပင်၏ အရိုးဖြစ်၏။ ဆေးခင်းထဲမှ ဆေးရွက်ကြီးများကို ခူးဆွတ်၍ ကုန်စင် သောအခါ ပင်စည်ချည်းကျန်ခဲ့၏။ ယင်းကိုနုတ်ယူပြီး ဓားဖြင့်စဉ်းရာ မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော “စဉ်းဖတ်” ကို ဆေး၏အရိုး “ဆေးရိုး” ခေါ်၏။

သို့ရာတွင် ထိုဆေးရိုးစစ်မှာ ကောင်းသည်နှင့်အမျှ ဈေးနှုန်း ကြီးသဖြင့် သူ့ချည်းမသုံးနိုင်။ ဆေးရိုးအတုများနှင့် တွဲဖက်သုံးစွဲရ၏။ ဥနဲသား၊ အုံမှုန်းသား၊ သဖန်းသား၊ ထန်းသီးအခိုင်မှ ထန်းခိုင်၊ ကနစို စသည့်များကို ဆေးရိုးစစ်စဉ်းသည့်အတိုင်း စဉ်းရသည်။ ဆေးရိုးအတု တွင် ဥနဲရိုးသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်၏။

ဆေးအစ်ထဲမှ “ဆေး ဝပ်” တွင် ဆေးရွက်ကြီးနှင့် ဆေးရိုးစစ် ရောထားသည်ကနည်း၍ ဆေးရိုးစစ်တစ်ဝက် ဆေးရိုးတု (သစ်သား ရိုး) တစ်ဝက်နှင့် ဆေးရွက်ကြီးရောထားသည်။ အများအားဖြင့် ဆေး ရွက်ကြီးနှင့် ဆေးရိုးတုရောထားသော ဆေးစပ်ကသာ များပြားပေ၏။

(၄-၅) ဆေးရွက်ကြီးနှင့် ဆေးရိုးမှာ လိုတိုး ပိုလျှော့လုပ်ရန် အရန်ထားခြင်းဖြစ်၏။ အိမ်ရှင်က အနေတော်စပ်ထားငြား၊ ဧည့်သည် က အပြင်းကြိုက်လျှင် ဆေးရွက်ကြီးထပ်ထည့်ပြီး လိပ်သောက်ခိုင်း ၏။ အပေါ့ကြိုက်သော ဧည့်သည်ဖြစ်ပါမူ ဆေးရိုးကဲပြီး လိပ်သောက် နိုင်စေရန် ဖြစ်ပေ၏။

၆။ ဖက်များမှာ ပြောင်းဖူးဖက်နှင့် သနပ်ဖက်ဖြစ်သည်။ ပြောင်းဖူး

ဖက်မှာ “ဖက်ထုပ်” ထဲမှ ဖက်များဖြစ်၏။ ပြောင်းဖူးတစ်ဖူးတွင် ရှိသမျှ အခွံများကို ဓားဖြင့်ရစ်လှီးပြီး ဆွဲချွတ်ထားသည်ကို “တစ်အုပ်” ခေါ်၏။ ထိုဖက်အုပ်ပေါင်းများစွာဆင့်စီပြီး ခိုင်ခံ့ကျစ်လျစ်စွာ ချည်နှောင် ထုပ်ပိုးထားသော တစ်ပိဿာစည်းတစ်ဖည်းကို တစ်ထုပ်ခေါ်၏။

ထိုတစ်ထုပ်ထဲမှ ဆွဲထုတ်သော တစ်အုပ်။ တစ်အုပ်ထဲတွင် ဖက်ချောလည်း ပါ၏။ သို့အတွက် ပြောင်းဖူးဖက်ဖြင့် ဆေးလိပ် သောက်သူမှာ “အစိခံ” သီးခြား ရှာရန်မလိုပေ။ ဖက်ချောကို ဆေးလိပ် ဖက်ကြမ်းကို အစိခံအဖြစ် အသုံးချရ၏။

သနပ်ဖက် ဘန်ဆွေးရွက် ကွမ်းသီးဖက်နှင့် အခြားအရွက်များ ကိုချည်း သုံးစွဲသူများမှာ ဆေးလိပ်ထဲမှ ဆေးများ ပါးစပ်ထဲ မဝင်အောင် တားဆို့ထားစရာ အစိခံသီးခြားလိုသည်။ သို့ဖြစ်ရကား ပြောင်းဖူးခွံ ပေါသောအရပ်တွင် ဆေးလိပ်အစိခံအတွက် ပြောင်းဖူးဖက်၊ ပြောင်းဖူး ရှားသော အရပ်တွင် ငှက်ပျောရွက်၊ ကြံရွက်။ ထိုအရာများ ရှားပါးသော အရပ်တွင် ကောက်ရိုး။ အချို့အရပ်တွင်ကား တုတ်ချောင်းငယ်များ ကို စီစုပြီး ဆေးလိပ်အစိခံအဖြစ် အသုံးချကြသည်လည်း ရှိ၏။

ဆေးအစ်၊ ဆေးတောင်း၊ ဆေးဗန်း အိမ်ဦးခန်းတွင်သာရှိသည် မဟုတ်ပေ။ အပျိုကလေး၏ ဝဲလင်းဆောင်တွင်လည်း ရှိသည်။ ညတိုင် လျှင် လူပျိုလှည့်ရင်း ပန်းဝှက်ရန် လာကြသော အစ်ကိုကာလသား များအား သနပ်ခါးကျောက်ပြင်ဖြင့်သာမက ဆေးဗန်းဖြင့်လည်း ဧည့် ခံလေ့ရှိ၏။

ဆေးဗန်းအစ်ဖြင့် ဧည့်ဝတ်ပြုခြင်းခံရသူသည် မိမိစိတ်ကြိုက် လိပ်၍ သောက်နိုင်သည်။ ဆေးအစ် ဆေးတောင်းဖြင့် ဧည့်ခံလေ့ ကား ကွယ်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ ဆေးဗန်း၊ ဆေးအစ်၊ ဆေးတောင်းထားရှိသော ဓလေ့မှာမူ ကျန်သည်ဆိုရုံမျှ ကျန်ရှိနေပေသေး၏။

လက်ဖက်ဖြင့် ညှော်ခဲခြင်း

မြန်မာတို့၏ အိမ်ဦးခန်းတွင် ကွမ်းဆေးတို့နှင့်အတူ မျက်နှာပွင့်သော လက်ဖက်သည် တရားရုံး၌လည်း အရာရောက်၏။ ကန်တော့ပွဲထဲ၌လည်း ထည်ဝါစွာ ပါဝင်၏။ မေတ္တာသဘောကိုလည်း သင်္ကေတပြု၏။

မြန်မာပညာရှိ မှော်ဘီဆရာသိန်းကြီးသည် ရန်ကုန်မြို့ မိတ်ဆွေများထံသို့ အလည်အပတ်သွားမည်ဆိုလျှင် လက်ဖက်ထုပ် ကြိုတင်ပေးပို့ကာ အကြောင်းကြားပြီးမှ အလည်အပတ်သွားရောက်လေ့ရှိသည်ဟု မှတ်သားရဖူး၏။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာတို့၏ လက်ဖက်ထုပ်ကမ်းလှမ်းသော ဓလေ့သည် ဖိတ်ကြားရာတွင်သာမဟုတ်မူ သတင်းပေးခြင်း ကိစ္စတွင်လည်း အကျုံးဝင်သည်ဟု ခန့်မှန်းရပေ၏။

တရားရုံးများတွင် လက်ဖက်ပါဝင်ပုံမှာ ဤသို့ ဖြစ်ပါသည်။

တရားလို တရားပြိုင် နှစ်ဦးတို့သည် မိမိနိုင်ပြီး တစ်ဖက်လူရှုံးနိမ့်ရေးအတွက် ရှေ့နေရှေ့ရပ်များဖြင့် ကြိုးစားကြသည်။ သို့ရာတွင် တရားရုံး(ခုံတော်)က ဖျန်ဖြေပေးသည်ဖြစ်စေ၊ တစ်ဦးဦးကို အနိုင်ပေးသည်ဖြစ်စေ၊ တစ်စုံတစ်ရာ အဆုံးအဖြတ် ပေးလိုက်ပါက လက်ဖက်လှမ်းစားကြသည်။ ပြီးသည်များ ပြီးခဲ့ပြီ။ အာဃာတမထားပါရန် ရန်ညှိုးမသိုပါဟူသော မေတ္တာသဘောဖြစ်၏။

၁၁၄၀ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်တော်မူသော ဘိုးတော်ဘုရား၏ သားတော်တစ်ပါးဖြစ်သည့် မိုးမိတ်မင်းသား၏ ဘကြီးတော် ရေစကြိုခုံတော် မောင်မှိုင်း၏ “ရန္တမိတ်ကျော်ထင် ရေစကြိုခုံတော် ဖြတ်ထုံး” တွင် ဖြတ်ထုံးပေါင်း ၃၂ ခုပါရှိသည်။ ယင်းအမှုများအနက် အများစုမှာ လက်ဖက်လှမ်းစားကြသည်ချည်း ဖြစ်၏။ တစ်မှုမှာ လက်ဖက်မစားသော လူမျိုးကွဲဖြစ်၍ လက်ဖက်လှမ်းစားသည်ဟု မတွေ့ရ။

၁၁၈၃ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၄ ရက်နေ့တွင် ရန္တမိတ်ကျော်ထင် ကောက်ချက်ယူသော လက်ရောက်မှုတွင် “မင်းရန္တမိတ်ကျော်ထင် ကောက်ယူချက်ကို ငရန်ဝေး လက်ဖက်မစား” ဟုတွေ့ရသည်။ ငရန်ဝေးမှာ တရားလိုဖြစ်၍ တရားစရိတ်ကျသမျှကို ငရန်ဝေးက ကျခံရသည့်အတွက် မကျေနပ်ကြောင်း ပြသည့်သဘောပင် ဖြစ်ပေ၏။

ထို့ကြောင့် လက်ဖက်ကမ်းလှမ်း၍ စားလျှင် ကျေအေး၍ လက်ဖက်ကမ်းလှမ်းစားရန် ငြင်းဆန်လျှင် မကျေအေးကြောင်း လက်ဖက်ဖြင့် သက်သေထူသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေ၏။ မေတ္တာသင်္ကေတဖြစ်သော လက်ဖက်သည် နန်းသုံးတော်ဝင်ဖြစ်ကြောင်းကို စလေဦးပုညက “ယထိန္ဒခိလော” အစချီသည့် လက်ဖက်မေတ္တာစာ၌

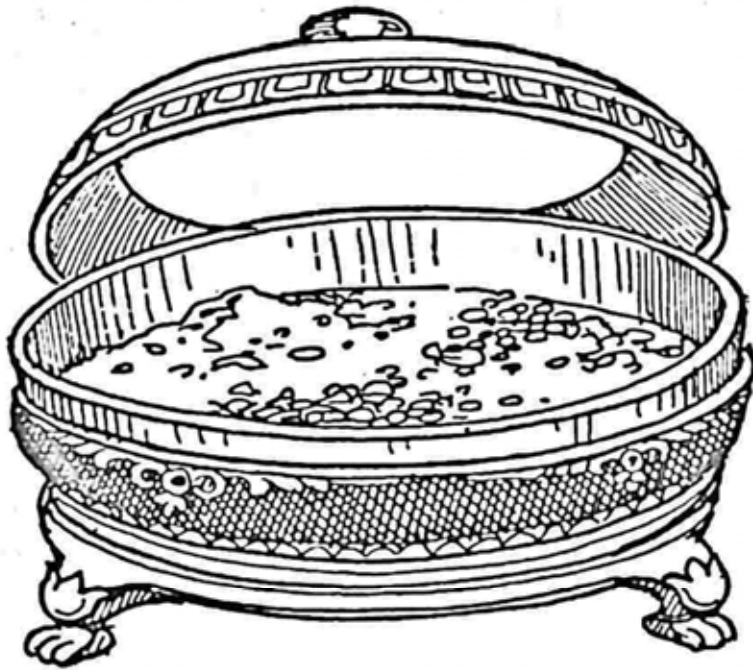
“လက်ဖက်ဆိုရာမှာ ပေါက္ကာရာမံ နန်းစံထီးဆောင်း မင်းကောင်းတို့လက်ထက်က ဆင်းသက်ပွားများ၍ ရှည်လျား ကြာနှောင်းလျှင် မကောင်းတချို့ ကောင်းတချို့ အစို့စို့အငန်းငန်း တောင်လမ်းငါးဆယ်ကျော် အခေါ်ကွဲပြားခြင်း။ အတွင်းခုနစ်သွယ် အလယ်လေးရပ် တောင်လတ်ရှစ်တန် ပြင်ရံတစ်ဆဲ့ရှစ်မျိုး တောင်ရိုးပေါင်း သုံးဆယ့်ခုနစ်ထွေ ရှိလေသည်အနက် အလယ်ချက်ပြင်ဆုံး တောင်သုံးဆယ်လမ်း ဇရမ်းတောင်မ အစရှိသော အရပ်နေရာက ကျလာသော လက်ဖက်”

“အရွက်အကင်း အဆင်းအနံ့ ယုတ်ညံ့အရသာ ပမာဏဂုဏ် မစုံမလင် မြစ်စဉ်မြို့ရွာတစ်တန်း ကူးသန်းလဲလှယ် ကုန်သည်ငယ်တို့ ရောင်းဝယ်ပြုလုပ်သော “ထန်းစေ့မှုတ်သွင်း” လက်ဖက်ဖျင်းများလည်း ကောင်းခြင်းသို့ မဝင်”

“ဘုရင် ဧကရာဇ် သရေခေတ္တရာမြို့တည် စည်သူမင်းဖျား စားတော်ခေါ်ချိန် မိန်ရာသီအပြောင်း တပေါင်းလပြည့်နေ့၊ ဥတြာဘာ

ရုဂ္ဂဏ္ဍိနက္ခတ် သုံးပဒ်တြင်း နဝင်းဦးအခါတွင် ပဒုမာပွင့်ချပ်မှ ဥပပါတ် ကြာဝတ်သူ ဟန်ယူ၍ ထွက်သကဲ့သို့ သန္တာခက် သန္တာညွန့် တွန့်ရ ရွန့်စီရရီ တညီတညွတ် တစ်သမတ်တည်း ထွက်သော လက်ဖက်ကို ကိုးမျက်ရတနာ ခြယ်မြှာစီခတ် ရွှေကလပ်နှင့် တင်၍ ပြည့်ရှင်မင်းတို့ ကို မပြတ်နှစ်စဉ် ဆက်တင်ပို့သရကြောင်း ထုံးဟောင်းကိုရည်၍ မိုးမ မှီ ရွှေဖီဟု တွင်သော လက်ဖက်ကိုသာ နှစ်သက်အံ့ဩပြောပလောက် ကြောင်း စာဟောင်းသမိုင်း ထွက်ရှိသည်။” ဟူ၍ လက်ဖက်ထွက်ရှိ ရာ အရပ်ဒေသကို ဖော်ပြသည်။ ထိုလက်ဖက်သည် ခေတ်အဆက် ဆက်တွင် မင်းထိုက်စိုး တန်ဆာဖြစ်၏။ ဆင်းရဲသားတို့ အိမ်မက်ထဲ တွင်ပင် မမက်ဖူးချေ။ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ရွှေလက်ထက်တော်တွင် ရွှေဘုန်းတော်အဟုန်ကြောင့် သုံးမကုန် စားမကုန်အောင် လက်ဖက်ပေါများလာသည့်အတွက် ဆင်းရဲသား ကျွန်တော်မျိုးတို့ စားသုံးရသည်သာမက ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားကြ ပုံကို ဖော်ပြပြီးနောက် ဆက်လက်၍

“ကုန်သည်ကြီး၊ ကုန်သည်ငယ်၊ ပညာကျယ်လူရေးရာ၊ စိန္တာသု တအတ္တကဝိပွဲကြည့်ပရိသတ် အရပ်ရပ် လူစုတို့မြင်လျှင် ရင်ကိုသပ် သူသပ်၊ ပါးစပ်ကိုဟသူဟ၊ သွားရည်ကျသူကျ၊ ထသူထထိုင်သူထိုင် သံပြိုင်ကြွေးဟစ်လက်ဖျစ် လက်ခုပ်တီး၍ ကောင်းချီးနုမော် သာဓုခေါ် သူခေါ် အကျော်ဇေယျ သပဋ္ဌတန်ခိုး အမျိုးကောင်းခြင်း အဆင်း၏ လက္ခဏာ အရသာအနံ့ သင်းပျံ့မွှေးကြည်၊ အမည်ထူးဆန်း တောင် လမ်းမှန်ကန် သဏ္ဍာန်လည်းယဉ်ကျေး၊ အသေးအနု၊ ဆိုရန်မှာလည်း ပသာဒစက္ခုလက်ဖက်ကို သူထက်ငါပရပူ ငွေဖြူရွက်လွှာ တစ်ပွင့်ကြာ ကို” ဟု လက်ဖက်၏ အဆင်းအနံ့ကို ဖော်ပြထားခဲ့ပေ၏။

လက်ဖက်အုပ်

ဦးပုည ရှုတ်ချရေးသားသည့်အတိုင်းပင် လက်ဖက်ကို “ထန်းစေ့မှုတ်” ဖြင့်ထည့်သူ၊ အုန်းမှုတ်၊ ဝါးကျည်တောက်တို့ဖြင့် ထည့်သူများရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် သာမန်ထန်းစေ့မှုတ် မည်ကာမတ္တ အုန်းမှုတ်ခွက်များကား မဟုတ်ချေ။

အရွယ်တော်အလုံးလှ ထန်းစေ့အရင့်နှင့်အုန်းသီးအရင့်တို့ကို ပြုလုပ်သော လက်ဖက်အိုး လက်ဖက်ဘူးများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထန်းစေ့ဘူး၊ အုန်းသီးဘူးမှ ဟုတ်ပါလေစဟု ထင်ရအောင် ချောမွေ့ထားသည်။ အခွံထူလျှင် အပြောက်အမွမ်းများ ထွင်းထုမွမ်းမံသည်။ အဖုံး

မှာလည်း တစ်သားတည်းဖြစ်ရာ နဂါးရုပ်များ၊ ပဉ္စရူပ၊ ဆဋ္ဌရူပရုပ်များ ပုံဖော်ထားပုံများ လက်ရာမြောက်လှပေသည်။

ဖန်ဘူးဖန်ခွက် ကြွေဘူးကြွေခွက်များ မပေါ်မီက လက်ဖက်ကို အထက်ပါဘူးများ အိုးများ၌ သိပ်ထည့်ပြီး ဆီလောင်းထားလေ့ရှိကြပေသည်။ ဧည့်သည်စောင်သည် လာသောအခါတွင် ထုတ်ယူကာ ယွန်းလက်ဖက်အုပ်တွင် ထည့်၍ဧည့်ခံပါသည်။ လက်ဖက်သည် စဉ်းငယ်သက်သော အရသာရှိ၍ အသက်ဘက်လှသော နှမ်းဆီနှင့်လိုက်ဖက်သည်။ သို့ရာတွင် ဆားလုံးဝမပါလျှင်ကား လက်ဖက်၏အရသာမှာ မပေါ်လွင်ပါ။

အိမ်တွင်သုံးသော ဖန်လက်ဖက်ခွက် ကြွေလက်ဖက်ခွက်နှင့် ယွန်းလက်ဖက်အုပ်များတွင် လက်ဖက်တသန့်၊ ကြက်သွန်ဖြူကြော်တသန့်၊ နှမ်းလှော်တသန့်၊ ချင်းတသန့်မျှသာ ထည့်ပြီးဧည့်ခံသည်။ ရောမွှေထားခြင်းမရှိပေ။ နောင်သောအခါတွင်ကား ပုစွန်ခြောက်၊ ငါးကျည်းခြောက်၊ ပဲခြမ်းကြော်၊ ပဲလုံးကြော်စသည်များ တိုးပွားဝေစည်လာ၏။ ယနေ့သော်ကား မုန်လာရွက်၊ ခရမ်းချဉ်သီး၊ ကန်စွန်းဥကြော်နှင့် အခြားစိတ်ကူးရရာများ ရောမွှေ၍ “သုပ်” ကြသည့်အတွက် လက်ဖက်ခလေ့ပျောက်သွားပြီဆိုနိုင်ပေ၏။

“လက်ဖက်တစ်ရိုး ကွမ်းရိုးတစ်ညာ” ဆိုသောစကားကိုကြည့်လျှင် လက်ဖက်ကိုလက်ညှိုးနှင့် လက်မကြားတွင် ပါရုံကလေးမျှ “တစ်ရိုး” သာလျှင်ယူပြီး အရသာခံစားသုံးကြောင်း သိသာပေ၏။ ဇွန်းကြီးဖြင့် ကော်ကာ တဝတပြီစားခြင်းကား လက်ဖက်မဟုတ်ပေ။ ဤသို့ဖြင့် လက်ဖက်ခလေ့သည် တည်ရှိနေသေးဟန်ဖြင့် တိမ်ကောလာနေချေပြီ။

(ဂ) ချဉ်ဖတ်တည်ဓလေ့

မြန်မာတို့၏ ရိုးရာအစားအစာများတွင် အသီးအရွက်များကို ကြာရှည်လည်းခံအောင် အရသာပါပြောင်းအောင် “ချဉ်ဖတ်တည်” ပြီးသုံးစွဲသော အရာများလည်း ပါဝင်ပေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ခံတက်ရွက်၊ တမာရွက်၊ သရက်သီးနှင့် တညင်းသီး စသည့်တို့ပေတည်း။

ခံတက်ရွက်

ခံတက်ရွက်ကို ဆောင်းရာသီတွင်သာ ခူးယူ ဝယ်ယူ၍ ရနိုင်ပေသည်။ ရံဖန်ရံခါတွင် နွေရာသီ၌ ရနိုင်တတ်၏။

ခံတက်ရွက်ကို ဆန်ဆေးရည်ဖြင့် တစ်နေ့စိမ်ထားပြီး နောက်တစ်နေ့ ဆန်ဆေးချိန်တွင် ရေဟောင်းသွန်ပစ်ကာ ရေသစ်ထည့်သည်။ ထိုကဲ့သို့ သုံးရက်လုပ်ပြီးနောက် ထမင်းအနည်းငယ်နှင့် ဆားအနည်းငယ်ထည့်ကာ ဖုံးထားသည်။ နှစ်ရက်ကြာလျှင် ခံတက်ချဉ်ဖြစ်ပြီ။

ဆန်ဆေးရည်ကို အသုံးမပြုဘဲ ရေရိုးရိုးကို သုံးလျှင်လည်း ဖြစ်သည်သာပင်။

တမာချဉ်

တမာကို ချဉ်ထည့်၍မရပါ။ မရငြား တမာချဉ်ဟူ၍သာ ခေါ်ကြသည်။ အဖူးနှင့်တကွ တမာရွက်တမာခက်များကို ရေဖြင့်ပြုတ်ရသည်။ ရေဆူခိုက် သွန်ပစ်ပြီး ရေအသစ်လဲလိုက်ဖြင့် သုံးရေပြုတ်ရသည်။ စတုတ္ထအကြိမ် ပြုတ်ရာတွင်မူ အနံ့နှင့်အရောင်အတွက် နနွင်းမှုန့်ထည့်သည်။ ချဉ်သောအရသာအတွက် ဆီးသီးဖြစ်စေ၊ မန်ကျည်းသီးမှည့်ဖြစ်စေ ထည့်ပြီးပြုတ်သည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်၍ရသော တမာကိုပင် တမာချဉ်ဟု ခေါ်တွင်သုံးစွဲကြပေ၏။

သရက်သီးချဉ်

လေတိုက်၍ကြွေကျသော “လေကြွေ” သရက်သီးငယ်များကို ဓာတ်ပျက်စေရန် သုံးလေးရက်ရေစိမ်ပြီးမှ အတို့အမြုပ်အဖြစ် သုံးစွဲကြသည်။ ဤသည်ကို “ရေစိ” သည်ခေါ်၏။ ဆားစိမ်လုပ်ရန်အတွက် လေကြွေ မြေကျမဖြစ်စေရပါ။ ရေစင်စွာဆေးပြီးနောက် ရေလဲလိုက် စိမ်ထားလိုက်ဖြင့် နွမ်းသည်အထိ လုပ်ရသည်။ ထို့နောက် ဆားသင့်ရုံ ထည့်ကာ ဖုံးအုပ်ထားသည်။ သရက်သီးဆားစိမ်မှာ နှစ်လုံးပေါက် ခံသည်။

တညင်းသီး

တညင်းသီးဆားစိမ်ဟု အခေါ်များကြသေး၊ တညင်းသီးချဉ် ဖတ်ဖြစ်ပါသည်။

တညင်းသီးဆားစိမ်မှာ နုမှ တို့ကောင်းပါသည်။ ရင့်လျှင် ပျင်းတွဲမာဆတ်သည်။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စေရန် ရေဆေးပြီးနောက် ဆန်ဆေးရည်တွင် ဆားထည့်ကာ တညင်းသီးကို အလုံးမြှုပ်အောင် စိမ်ထားသည်။ ဆယ်ရက်ခန့်ကြာမှ စားနိုင်သည်။ တညင်းသီး အလုံးငါးဆယ်အတွက် ဆားတစ်ဆယ်ကျပ်သား အသုံးပြုရသည်။

ကန်စွန်းရွက်၊ ဟင်းခလော၊ ဆီးဖြူသီး အစရှိသည်တို့ကိုလည်း ချဉ်ဖတ်တည်ခြင်း ဆားစိမ်ခြင်းပြုလုပ်ကာ သုံးစွဲကြသည်။ မြန်မာတို့သည် တို့စရာမြှုပ်စရာများကို ငါးပိချက်၊ ငရုတ်သီးချက်၊ ငါးပိရည်၊ ငါးပိအုန်း၊ ငါးပိဖုတ်၊ ငါးပိထောင်း၊ ငရုတ်သီးထောင်းတို့နှင့်တွဲဖက် စားသုံးလေ့ရှိကြပေ၏။

ထမင်းပွဲတွင် ငါးပိရည်နှင့် တို့စရာသည် ဟင်းတွဲတမည်ဖြစ်၏။ ဆင်းရဲသားတို့၏ ထမင်းပွဲတွင် ဤနှစ်မျိုးမပါလျှင် မဖြစ်သ

လောက်ပင်။ ငါးပိရည်ကျိုစားသော အရပ်တွင် ငါးပိရည်ကျိုအမြဲပါသည်။ ငါးပိရည်ကျိုစားလေ့မရှိသော သို့မဟုတ် မစားနိုင်သော အရပ်များတွင် ရရာစိမ်းစားငါးပိကို အသုံးပြုသော ငရုတ်သီးဟင်းသည် မပါမဖြစ်သော ဟင်းဖြစ်၏။

ထိုငါးပိရည်ကျို ငရုတ်သီးချက်များနှင့် တွဲဖက်သော တို့စရာများမှာ အရပ်ဒေသအလိုက် ရနိုင်သော အသီးအရွက်များ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုတို့စရာများကို ရံဖန်အစိမ်းလိုက်၊ ရံဖန်မီးသင်း၍၊ ရံဖန်ပြုတ်၍ တို့မြှုပ်သည်။ အတို့အမြှုပ်ကိုပင် အခြားနည်းဖန်တီးပုံမှာ ချဉ်ဖတ်ထည့် (လက်လုပ်ချဉ်ပြုလုပ်) ခြင်းပင်ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် လက်လုပ်ချဉ် စာရင်းဝင်ပါလျက် အသီးအရွက်မဟုတ်သော “အမှုန့်ချဉ်ဖတ်” အကြောင်းကို ထပ်မံဖော်ပြလိုပါသည်။ ၎င်းမှာ နဘတ်ချဉ် (နှမ်းဖတ်ချဉ်) ဖြစ်ပေသည်။

နှမ်းဖတ်ချဉ်

မြေပဲနှင့် နှမ်းစသော လူသုံးများသည့် ဆီထွက်စေ့များ ပေါများသောအရပ်တွင် ဆီကြိတ်ဖတ်များလည်း လက်တစ်ကမ်းတွင် ရသည့်အတွက် ပေါသည်ဟုခေါ်လိုက ခေါ်နိုင်ပေသည်။ သို့အတွက် ဆီထွေးအဖြစ်တစ်ဖုံ ဆီထွေးကြော်အဖြစ်တစ်နည်း ကြံဆစားသောက်ခဲ့ကြ၏။ ထိုမှတစ်ဖန် ကြံဆတီထွင်ပြန်သောအခါ နှမ်းဖတ်ချဉ်ဟူ၍ ဖြစ်လာပေ၏။

နှမ်းကို ဆီကြိတ်ရာမှ ကျန်ရှိသော ဆီကြိတ်ဖတ်ကို “နှမ်းဖတ်” ဟုခေါ်၍ ပဲကိုကြိတ်ရာမှ ရရှိသောဆီကြိတ်ဖတ်ကို “ပဲဖတ်” ဟုခေါ်သည်။ သို့ပါလျက်နှင့် အချဉ်တည်ရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ချဉ်ဖတ်ကိုမူ “နှမ်းဖတ်ချဉ်” ဟူ၍သာ ပေါင်းရုံးခေါ်ကြပေသည်။ စင်စစ်အား

ဖြင့် နှမ်းဖတ်ချဉ်နှင့် ပဲဖတ်ချဉ်သာ ဖြစ်ပေသည်။

နှမ်းဖတ်ချဉ်သည် လျှာစိမ်းသူများ၏ ပါးစပ်၌သက်သောအရသာ ထင်ရှား၏။ ပဲဖတ်ချဉ်မှာမူ မသက်မခါး ဆိမ့်သည်။ ပို၍ကောင်းသည်ဟု ယူဆသူကလည်း ယူဆပေသည်။ ဤနှစ်မျိုးလုံးကို ဒေသအလျောက် ပြုလုပ်ရောင်းချကြသည်။ ပြုလုပ်စားသောက်ကြသည်။ နှမ်းဖတ်ခဲ၊ ပဲဖတ်ခဲကို ရေစင်စွာဆေးပြီး ကြော့ပန်းကန်ထဲတွင် ရေသန့်သန့်ဖြင့် မြုပ်ရုံလောင်းထည့်ကာ ဆန်ခါခုံးအုပ်ထားရ၏။ အခါလည် (၂၄ နာရီပြည့်) လျှင် စားသုံးနိုင်၏။

ကြော့ပန်းကန်မဟုတ်သော ကြော့ရည်သုတ် သံပန်းကန်၊ မြေအိုး၊ မြေခွက်တို့ကို အသုံးပြုလျှင် နှမ်းဖတ်ချဉ်ဖြစ်ကား ဖြစ်၏။ အရောင်မလှပေ။ နှမ်းဖတ်ချဉ်ကို ငရုတ်သီးစိမ်း၊ ကြက်သွန်နီ၊ ဆား၊ ရှောက်ရွက်၊ နှမ်းဆီတို့ဖြင့် သုပ်စားသည့်နည်းတူ ထန်းသီးချဉ်နှင့်လည်း ချက်စားကြ၏။ အသားအမျိုးမျိုးနှင့်လည်း ချက်စားကြ၏။

သို့ရာတွင် မိမိ စုံစမ်းမှတ်သားထားသော နှမ်းဖတ်ချဉ်လုပ်နည်းနှင့် တောင်တွင်း ကံရှည်ဘိုးသူတော်၏ ပေါရိသာဒဇာတ်ပါ နှမ်းဖတ်ချဉ်လုပ်ပုံတို့မှာ များစွာကွဲလွဲနေပါသည်။ သူက တည်သော နှမ်းဖတ်ချဉ်ကို ဆန်ဆေးတောင်းတွင် အတည်ခိုင်းပါသည်။ ကွဲလွဲပုံကို ရှုပါဦး။

“သာဒွန်းဖြူနှမ်းမှ တောင်ပျံနဘတ်ခဲ (နှမ်းဖတ်ခဲ) မောင်းထဲညက်ညက်ထောင်း။ ဆန်ဆေးတောင်းသစ်သစ်နှင့် ဧကရာဇ်ရာဇာမင်္ဂလာဆောင်တုန်း အခါကိုရွေး၍ မွှေးမွှေးချဉ်အောင်တည်။ အမှိုက်သက်ငယ်မှ မကျစေရ။ ကာလတွင်ပေါ်ပေလာသည် ဒေဝီခြံပဝါကို တောင်းပေါ်က ပြတန်ကြက် လေးမျက်နှာစေ့အောင် ဘိလတ် ပဝါကာ။ သတ္တဝါ ခွေးဝက်၊ ကြောင်ကြွက်မှ မစားရ။ ယောက်ျားတစ်ကျိပ်

အိပ်ဖန်ဝင်၊ သုံးရက်လျှင်ယူ ငရုတ်သီးတံခွန်ထူ ကြက်သွန်ဖြူထီးတင် နံနံပင်ကို ဥယျာဉ်ပျိုး ပဲခိုးနယ်က စံပယ်ပွင့် ဆား၊ မဆစ်ဆီက ငါးကျပ် သား၊ ရည်းစားမှ မထားဖူးသည့် ကညာခင်ကိုခေါ်၍ စားတော်ဝင် အောင်သုပ်။ လက်လုပ်ချဉ်တွင်ဖြင့် ပြိုင်လာလျှင် မအေပေးရမည် ဘေးသင့်အောင်ကောင်းလှသည့် ၎င်းနှမ်းဖတ်ချဉ်သုပ်က တစ်ခွက်” ဟူ၍ စာပေအရာဝင်မှုကို တွေ့ရဖူးပါသည်။

“သာခွန်းဖြူနှမ်း” ဆိုသည်မှာ တောင်တွင်းကြီးအရပ်ဒေသ၌ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် လူကြိုက်များသော အကောင်းစားနှမ်းတစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ “ဆန်ဆေးတောင်း” မှာ ရေဆေးပြီးသောဆန်ကို ရေစစ် စေရန် ထည့်ထားသော တောင်းဖြစ်ပါသည်။

အခြားချဉ်ဖတ်များ

မုန်လာအမျိုးမျိုး၊ ကန်စွန်းရွက်၊ ဟင်းဂလာ၊ ညံ၊ ဘူး၊ ဖရုံ၊ သခွားနှင့် ပဲပင်ပေါက်စသော ချဉ်ဖတ်တည်၍ရသော အသီးအရွက် များ ချဉ်ဖတ်တည်ပုံမှာ ယခုဖော်ပြမည့် “ခံတက်ရွက်” ချဉ်ဖတ်တည် ပုံနှင့် တစ်သဘောတည်းဖြစ်ပေသည်။ ချဉ်ဖတ် “ထည့်” သည်ဆိုခြင်း မှာ အလျင်ရနေပြီဖြစ်သော ချဉ်ဖတ်အိုးထဲမှ အရည်များကို သွန်မပစ် ဘဲ လာလာသမျှ အသီးအရွက်ကို ရက်တိုတိုဖြင့် ချဉ်ဖတ်ဖြစ်အောင် ထည့်ထားခြင်းကို ခေါ်ပေ၏။

ခံတက်ရွက်များကို စား၍ရနိုင်သော အခက်နုမှူးယူပြီး ရေ ဆေးကာနေပြသည်။ အနည်းငယ်နှမ်းလျှင် သုံးလေးခက်လျှင် တစ်စီး ကျ စည်းနှောင်၍ ရေစိမ်သည်။ တစ်နေ့လျှင် တစ်ကြိမ်ကျ ရေလဲပြီး နောက် တတိယနေ့တွင် ချဉ်ဖတ်ထည့်သည်။

အိုးသန့်သန့်ထဲတွင် ခံတက်ရွက်များထည့်ပြီးလျှင် ဆန်ဆေး

ရည်၊ ထမင်းသင့်ရုံနှင့် ဆားအနည်းငယ်ထည့်သည်။ အချို့လည်း ထမင်းရည်ကို သုံးသည်။ အရွက်များ ရေမမြှုပ်လျှင် ငှက်ပျောဖတ်နှင့် ဖုံးကာ အလေးဖိထားသည်။ အချို့ကား ဝါးခြမ်းပြားသုံးချောင်းကို ကြက်ခြေခတ်လျက် ကုပ်နှိပ်ထားသည်။

ခံတက်ချဉ်သည် ထည့်ပြီးနှစ်ရက်အကြာ၌ စားနိုင်၏။ အရသာပြည့်ပြည့်ဝဝ ရသောရက်မှာမူ ၄၊ ၅၊ ၆ ရက် ကာလများအတွင်း ဖြစ်၍၊ ဇွန်းသန့်လက်သန့်ဖြင့် ကော်ရဆယ်ရသည်။ ခုနှစ်ရက်ကျော် လျှင်မူ လယ်စပြုပြီ။ တစ်အိုးလုံး မပျက်မီ ဖယ်ရှား၍ အသစ်ထည့်သင့်ပေသည်။

ခံတက်ရွက်ကို ငါးပိရည်၊ ငါးပိချက်၊ ငံပြာရည်ကြော်၊ ငံပြာရည်ချက်တို့နှင့် တို့မြှုပ်စားသည့်နည်းတူ မုန်လာချဉ်၊ ကန်စွန်းချဉ်များ ကဲ့သို့ပင် သုပ်၍လည်း စားနိုင်ပေသေးသည်။

(ဃ) ပုန်းရည်ကြီး ပြုလုပ်ခြင်း

ပုန်းရည်ကြီးသည် ချဉ်ဖတ်မထည့်ဘဲနှင့် ချဉ်သောစားစရာ တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် အဖတ်မဟုတ်သော ချဉ်ဖတ်ဟု ခေါ်နိုင်ပေသည်။

ထိုသို့ ပုန်းရည်ဟူ၍ ခေါ်သည့်စကားတွင် ပဲပိစပ်ကို ပြုလုပ်သော ပုန်းရည်ကို “ပုန်းရည်ကြီး” ဟုခေါ်သည်။ “ကြီး” ဟုခေါ်ရခြင်းမှာ အခြားပုန်းရည် တစ်မျိုးရှိသေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အခြားပုန်းရည်မှာ ဆန်ဖြင့်ပြုလုပ်သော “ဆန်ပုန်းရည်” ဖြစ်၍ မြန်မာတောင်သူလယ်သမားတို့၏ ဆေးဝါးတွင် ပါဝင်ပေသည်။

ပဲပိစပ်အစေ့မှ ပုန်းရည်ကြီးဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ပုံ အဆင့်ဆင့်မှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ပဲစေ့ကို အမှုန်အမှုက်များ ကင်းစင်အောင်ပြာစင်

ပြီးလျှင် အနာအဆာများ ရွေးထုတ်ရသည်။ ရေဆေးရသည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ပြီးသော ပဲများကို မပြုတ်မီ ရေကောင်းရေသန့်တွင် တစ်ညကြို တင်၍ ရေစိမ်ထားရပေသည်။ ကျိုမည့်နေ့ နံနက်စောစောတွင် “ဖျဉ်းအိုးကြီး” တွေတန်းစီတည်ကာ ရေတစ်ဝက်ထည့်၍ မီးထိုးသည်။ ရေဆူချိန်တွင် တစ်အိုးလျှင် ပဲနှစ်ပြည်ထည့်၍ ရေတစ်ဝက်ခန်းချိန်တွင် ခန်းသောရေ၏ သုံးဖို့တစ်ဖို့ကို ထပ်မံဖြည့်စွက်ရသည်။

နောက်တစ်ကြိမ် ရေဆူသောအခါ ဖျဉ်းအိုးများကို မီးဖိုပေါ်မှ ချ၍ ပဲစေ့များကို ဆယ်ယူကာ ဖျဉ်းအိုးပေါ်တွင် ရေစစ်သည်အထိထားရသည်။ ပဲစေ့များအရည်စစ်လျှင် ပဲပြုတ်ရည်များကို အိုးသန့်သန့်တွင် ပြောင်းထည့်ရသည်။ အိုးမသန့်ပါက အဆင်းအနံ့အရသာ ချွတ်ယွင်းသော ပုန်းရည်ကိုသာ ရပေလိမ့်မည်။

ယခု ပုန်းရည်မဖြစ်သေးပါ။

မည်ကဲ့သို့သော ပုန်းရည်မျိုးကို အလိုရှိသလဲဆိုသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရတော့မည်။

ပုန်းရည်အဆိမ့်ကို လိုလျှင်တစ်ည။ ချဉ်ဆိမ့်ကို အလိုရှိပါက နှစ်ည၊ အချဉ်ကိုသာလိုပါမူ သုံးညသိပ်ထားရသည်။

လိုအပ်သောသိပ်ချိန် ကုန်ဆုံးသွားလျှင် ဖျဉ်းအိုးဖြင့်ပင် ကျိုရသည်။ သံဒယ်ဖြင့်ကျိုပါက အရောင်မလှပေ။ မီးမနည်းမများထိုးပေးရသည့်နည်းတူ သစ်သားယောင်းမဖြင့်လည်း မှန်မှန်နှင့် နှံ့အောင်မွှေပေးရသည်။ ပဲနှစ်ပြည်ကိုပြုတ်ပြီးကျိုသော ပုန်းရည်သည် “ခန်းရည်” နှစ်မြူခန်းအကျန်တွင် ချပါက အကောင်းစားပုန်းရည်ကို ရပေပြီ။ ပဲပိစပ်တစ်တင်းမှ အကောင်းစားပုန်းရည်ကြီးသုံးပိဿာရ၍ စုစုပေါင်းကျိုချက်ချိန် ခြောက်နာရီ ကြာမြင့်သည်။

ပုန်းရည်ကြီးကို လှယ်ပြောင်းမထည့်မီ ခံယူမည့် ပုံးထဲခွက်ထဲ

တွင် ဆီခံထားရလေ့ရှိသည်။ ပြုတ်ထားသော ပဲပိစပ်များကို ခြေပြီး ရောထားသော ပုန်းရည်ကြီး မန်ကျည်းသီးမှည့်ထည့်သော ပုန်းရည်ကြီးနှင့်အခြားသောပဲများကို ပြုတ်ယူထုတ်လုပ်သော ပုန်းရည်ကြီးများမှာ ညံ့သည်။ မှိုက်တက်သည်ကတက်၊ ပုပ်သည်ကပုပ်နှင့် ကြုံရလေ့ရှိသည်။ ပုန်းရည်ကြီးကို ကြက်သွန်ဖြူ ကြက်သွန်နီတို့နှင့် သုပ်စားသည့်နည်းတူ အသားအမျိုးမျိုး၊ အသီးအရွက် အထွေထွေနှင့်လည်း ရောနှောချက်စားကြရာတွင် ဦးကြီး၏ လွမ်းချင်းတစ်ပုဒ်၌

“ခါတလှည့် လာခဲ့ပါ့ကျုပ်တို့ဆီ ရာသီရောက်ကပေါ့ ဖားကင်ခြောက် ကျပ်တင်တာကို ငရုတ်ဝါစပ်တူထောင်းပါလို့ ဧည့်ကောင်းမို့ တမင်ဆော်၊ တို့ကြီးတော်နွေကလွန်းပါတဲ့ ခရမ်းခြောက်ကျိုပုန်းရည်တူနှစ်မည်ဆင်တဲ့ဟင်း” ဟူ၍ ခရမ်းသီးခြောက်နှင့်လည်း ချက်တတ်ကြောင်းတွေ့ရပေသည်။

ထို့ပြင် ဦးကြီး၏ “ဆယ်အိမ်ခေါင်း” လွမ်းချင်းတွင်ကား ပုန်းရည်ကြီးကို “ကြွက်နဖား” ရွက်နှင့် ရောနှောချက်ကြောင်း ဤသို့ ဖွဲ့နွဲ့ထားပြန်ပေ၏။

“စည်းစိမ်ကြီးပါဘိ ရုတ်သီးတောက်ကိုင် နှစ်ယောင်ကယ်ထိုင် ယှဉ်လက်ပြိုင်ကျယ်စပျစ်ကယ်နှင့် ပွယ်သစ် မြေအင်ရံလို့ ဇွန်းမတန် ကန်ယောက်သွားငယ်နှင့် ကြွက်နဖားပုန်းရည်ကျိုသည် အလိုဗျာစားပုံတင့်ပါဘိ ခေါင်းမင်ဆယ်အိမ်ပေမို့ အခြေကြီးလှတောင်းကိုလေး”။

ပုန်းရည်ကြီးကို ဟင်းလျာအဖြစ် အသုံးပြုရာတွင် နည်းလမ်းမှန်၍ စည်းကမ်းကျမှသာလျှင် အရသာကို ပြည့်ဝစွာခံစားရသည်။ ထို့အတွက် အသီးအရွက်တို့နှင့် ရောနှောပြီး ချက်စားလိုပါက “ပုန်းရည်ကြီးအချဉ်” ကို အသုံးပြုရသည်။ သုပ်ပြီး စားမည်ရှိသောအခါ

အချဉ်ကြိုက်ပါက “ပုန်းရည်ကြီးချဉ်ဆိမ့်” အဆိမ့်ကိုသာ အရသာခံလိုပါက “ပုန်းရည်ကြီးအဆိမ့်” ကို အသုံးပြုရသည်။

ပုန်းရည်ကြီးသည် မြေအိုးခေတ် သံဘူးခေတ်တို့ကို ကျော်လွှားဖြတ်သန်းကာ ပလစ်စတစ်ဘူး ပလတ်စတစ်အိတ်ခေတ်အထိ တည်ရှိနေသေးသော မြန်မာ့ရှေးရိုးဟင်းလျာတစ်ခုဖြစ်ပေသည်။

(c) တိမ်မြုပ်သရေစာများ

ရှေးကျသော်လည်း မတိမ်မြုပ်သေးသော မြန်မာသရေစာအများ ကျန်ရှိတည်တံ့နေလျက်ရှိကြပါသေးသည်။ ယင်းတို့မှာ ထန်းလျက်သကာရည်၊ ကရေကရာ၊ အနုဆုပ်ပေါက်ပေါက်နှင့် မုန့်ဩဇာတို့ ဖြစ်ကြပေသည်။

ယခုတိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်ကုန်သော သရေစာသုံးမျိုးကို ဖော်ပြပါမည်။ ယင်းတို့မှာ နာနတ်ဆုပ်၊ ပိစပ်ဆုပ်နှင့် နာရီဆုပ်တို့ဖြစ်ကြ၏။

နာနတ်ယိုနှင့်အဆုပ်

နာနတ်ဆုပ်အကြောင်းကို ရေးသားလျှင် နာနတ်ယိုကို ချန်ထား၍မရပါ။ အကြောင်းမူ စာရှုသူသည် ယခုဖော်ပြမည့် နာနတ်ယိုကို မသိသောကြောင့်ပေတည်း။

သို့ရာတွင် စာရှုသူသည် မိုးဦးကျတွင် ရောက်ရှိလာလေ့ရှိသော နာနတ်သီးကိုကား သိမည်မုချဖြစ်ပါသည်။ ထိုအသီးထွက်ရှိရာဖြစ်သော နာနတ်ပင်ကိုလည်း သိတန်ရာပါသည်။ ထိုနာနတ်နှင့် အနည်းငယ်ဆင်သော တောနာနတ်ပင်ဟူ၍ ရှိပါသည်။

တောနာနတ်သည် မြန်မာပြည်အနှံ့အပြား မြေမြင့်မြေနိမ့်မရွေး

ပေါက်ရောက်ဖြစ်ထွန်းပါသည်။ မိုးနည်းရပ်ဝန်းဒေသတွင်ကား များပြားစွာပေါက်ရောက်သည်။ ပြာလဲ့သော အရွက်ရှည်ကြီးများ ဘေးသို့ပြန့်ကျနေကာ အရွက်ရှည်၏ ထိပ်တွင် မည်းနက်သော ဆူးတစ်ချောင်းရှိသည်။

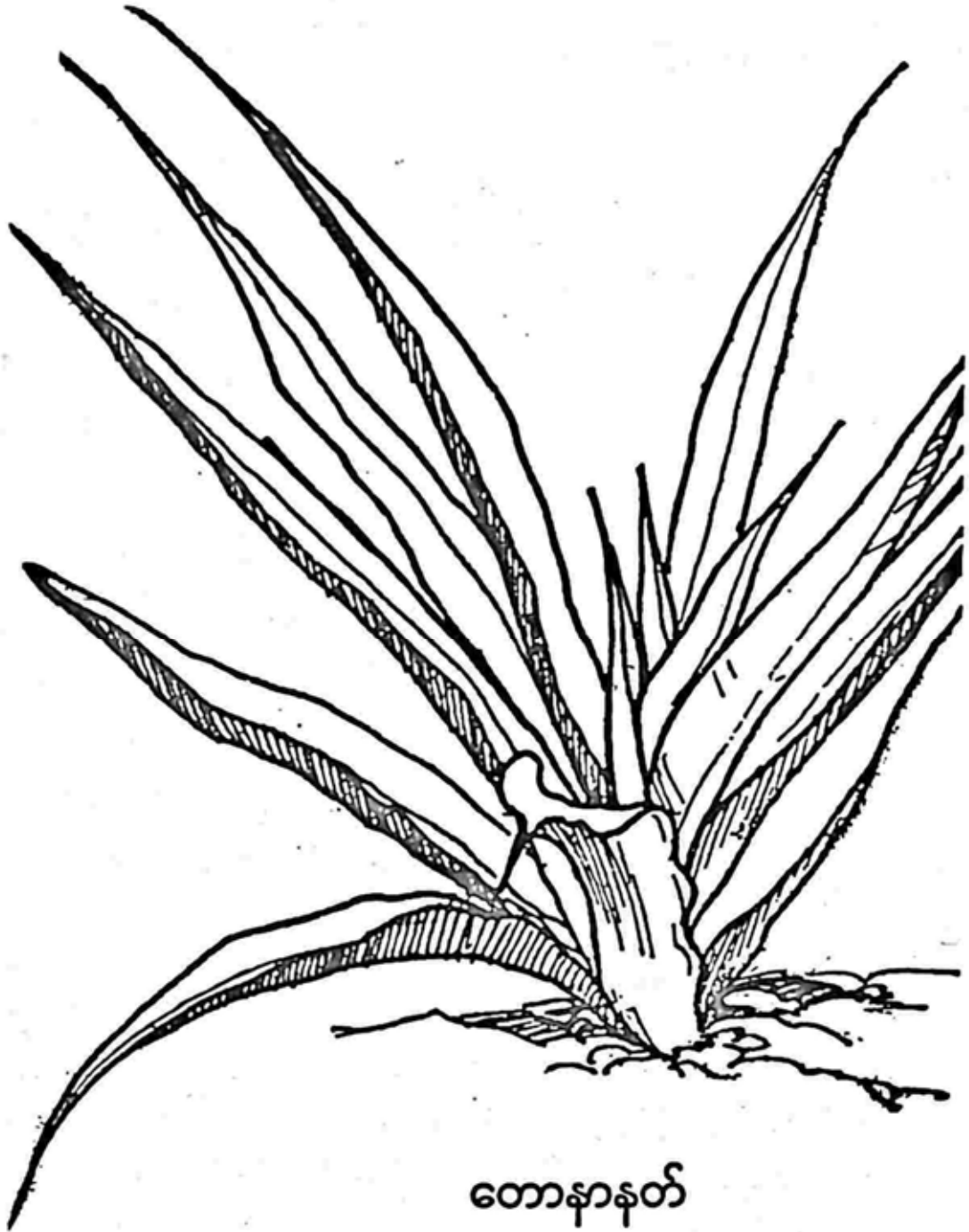
ထိုနာနတ်ပင်သည် သန်စွမ်းလျှင် လေးငါးနှစ်သား ချည့်နဲ့လျှင် ခုနစ်နှစ် ရှစ်နှစ်သားတွင် နာနတ်ယိုလုပ်၍ရပါသည်။ ထိုအပင်သည် အလေ့ကျဖြစ်သဖြင့် အသုံးပြုနိုင်သော သက်တမ်းကို မသိနိုင်ပါ။ ထိပ်ရွက်များတိုလာပြီး ပင်စည်ကြီးဖောင်းကားလာလျှင် ခုတ်ယူအသုံးပြုနိုင်ပြီဟု သိနိုင်ပါသည်။

ထိပ်ရွက်တို ပင်စည်ဖောင်းချိန်တွင် ထိပ်တည့်တည့်မှ အတံထွက်လာပြန်၏။ ထိုသုံးချက် ညီပြီးနောက် ထိပ်ရွက်ကလေးများ တစ်တောင်ခန့်ရှည်လာချိန်တွင် ခုတ်ယူအသုံးပြုဖို့ အကောင်းဆုံးအချိန်ဖြစ်ပေသည်။

နာနတ်ပင်ကို ခုတ်ယူသောအခါ ပူဖောင်းနေသော နေရာ၏ အောက်နားမှ ကပ်၍ခုတ်ယူရ၏။ ရွက်လက်များကုန်စင်အောင် ခုတ်ပြီးလျှင် နာနတ်တုံးကို ထိပ်မှစားဖြင့် လှီးလိုက် လျှာဖြင့်တို့ကြည့်လိုက်လုပ်ရသည်။ ခါးသောအရသာ တွေ့နေသေးသမျှ လှီးပစ်ရသည်။ ထိပ်နှစ်ဖက်လုံးကို ထိုသို့ပြုရကာ အခါးမတွေ့တော့မှ အခွံခွာရသည်။

နာနတ်သားအတုံးကို ရရှိလျှင် အုန်းသီးခြစ်သော ဂျစ် (ခြစ်) စိန်ခလုတ်စသည်တို့ဖြင့် အမျှင်ကလေးများရအောင် ခြစ်ရသည်။ ထို့နောက် နေသုံးနေပြကာ ရေနွေးငွေ့ဖြင့် ၁၅ မိနစ်ခန့် ပေါင်းရသည်။ မပေါင်းဘဲနာနတ်ယိုလုပ်ပါက ဓာတ်လျော့သည်။ နာနတ်ဆုပ်လုပ်ပါမူ လေပွသည်။

နာနတ်သားများကို ပေါင်းပြီးသွားလျှင် ရေစစ်အောင်ထားကာ

တောနာနတ်
(နာနတ်ယိုနှင့်အဆုပ်)

ထန်းလျက်နှင့် “တစ်ပိဿာချိုး” ထားလျက်ယိုထိုးပေသည်။ ယိုထိုးရာတွင် ထန်းလျက်ဖြစ်ပြီးသား ထန်းလျက်နှင့်ထိုးခြင်းထက် ထန်းလျက်ကျိုချက်နေရာမှ ချအံ့ဆဲဆဲထန်းလျက်ရည်နှင့် မွှေပြီး ယိုထိုးခြင်းက ပို၍ကောင်းသည်။

ထိုသို့ထည့်မွှေသော နာနတ်သားနှင့် ထန်းလျက်ရည်ကို မီးဖိုပေါ်မှမချဘဲ မွှေရခြင်းဖြစ်သည်။ မွှေနေသောအသားကို ယောက်မဖြင့် ဖြဲခွဲကြည့်၍ အစေးရှိနေသေးလျှင် ဆက်မွှေရသည်။ ခွဲကြည့်၍ အစေးမရှိမှ ချရသည်။ ထို့နောက် အအေးခံထားကာ လေလုံသော ဖန်ဘူးသံပုံးစသည်တို့တွင် ထည့်ထားရသည်။

လုံးပတ်သုံးတောင် အလျားနှစ်တောင်ရှည်သော နာနတ်တုံးမှ အခြောက်လှန်းပြီးသော အသားသည် ရှစ်ပိဿာကျော် ကိုးပိဿာရသည်။ သို့အတွက် ထန်းလျက်တစ်ပိဿာချိုး ထည့်သောအခါ ၁၆ ပိဿာကျော် ၁၉ ပိဿာမျှသော နာနတ်ယိုရပေမည်။

နာနတ်ဆုပ်ကိုလည်း ထိုနာနတ်ပင်မှပင် ရရှိပါသည်။ အပင်ကို ရယူပုံ အခွံခွာပုံနှင့် ပေါင်းပုံတို့တူညီငြား အမျှင်ကလေးတွေရအောင် ခြစ်ယူရာ၌ အရွယ်အစားချင်း ကွဲလွဲပါသည်။

နာနတ်ယိုမှာ အမျှင်ကြီး၍ နာနတ်ဆုပ်မှာ အမျှင်ကြီးရန် မလိုပေ။ ထို့အတွက် သင်္ဘောသီးခြစ်သော ဂျစ် (ခြစ်) ဖြင့် ခြစ်ရသည်။ ထန်းလျက်နှင့် ရောနှောပုံမှာ ယိုလုပ်နည်းအတိုင်းပင်ဖြစ်၏။ အချိုးအဆမှာမူ နာနတ်သားတစ်ပိဿာတွင် ထန်းလျက်ငါးဆယ်သားသာထည့်သည်။ အချို့လည်း ခုနစ်ဆယ့်ငါးကျပ်သားအထိ ထည့်သည်။

ထိုသို့ထန်းလျက်ရေအိုးတွင် လိုအပ်သော အချိုးအဆအလိုက် နာနတ်သားထည့်ပြီးပါက မီးဖိုပေါ်မှချပြီး မွှေရသည်။ လုံးဝအေးသည်

အထိ မွေရသည်။ လက်ဖြင့်ကိုင်၍ ရသည်အထိအေးလာချိန်တွင် “ဆုပ်” နိုင်ပေပြီ။ ဆုပ်သည်ဆိုရာ၌ အိုးတွင်းသို့ လက်နှိုက်၍ဖြစ်စေ၊ ကော်ယူ၍ဖြစ်စေ၊ သွန်ချ၍ဖြစ်စေ၊ ကြိုက်ရာအရွယ် အလုံးကလေး ရအောင် လက်ဖြင့်ဆုပ်လုံးခြင်းကို ဆိုလိုပေသည်။

အားလုံးဆုပ်လုံးပြီးသောအခါ အပူဓာတ် ကုန်အောင်ထားကာ လေလုံအောင် သိမ်းဆည်းရသည်။ နာနတ်ဆုပ်မှာ ထန်းလျက်မများ ရန် အမွေနှာရန် သတိထားရသည်။ သို့မဟုတ်ပါက အစိုပျံ့တတ် သည်။ အစာကျေ၍ လေရောဂါနိုင်သော ဆေးဝါးဖြစ် သရေစာဟု သဘောထားကြပေ၏။

ပိစပ်ဆုပ်

ကျေးရွာသူ၊ ကျေးရွာသားများသည် မိမိတို့ဝန်းကျင်ရှိ အခမဲ့ ရနိုင်သော တောနာနတ်ကို နာနတ်ယိုနှင့် နာနတ်ဆုပ်ဖြစ်အောင် အားထုတ်တီထွင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုနည်းတူပင် မိမိတို့ဝန်းကျင်တွင် ပေါ များသောအရာကို ရှာကြံစိတ်ကူးပြန်ရာ ပိစပ်ဆုပ်ဖြစ်လာပြန်၏။

ပဲပိစပ်ကို ရေဆေးပြီးနောက် တစ်ညသိပ်စိမ်သည်။ ထို့နောက် တစ်နေ့လှန်းကာလှော်၍ အခွံချွတ်သည်။ ထို့နောက် မောင်းတွင် ထောင်းကာ ရရှိသောအမှုန့်ကို ထန်းလျက်နှင့်လုံးသည်။ အချို့လည်း သကာရည်နှင့်လုံးသည်။ အချိုးအဆမှာ ပဲတစ်ပိဿာလျှင် သကာ ရည် ၅၀သား၊ ထန်းလျက် ၆၀ သားဖြစ်သည်။

နာရီဆုပ်

နာရီဆုပ်ဟူသည် ထမင်းခြောက် အလှော်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ခရီးလမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ခက်ခဲချိန်က ခြေကျင်နွားလှည်း

လှေနှင့်မြင်းတို့သာရှိပါသည်။ လမ်းဖောက်လုပ်ခြင်း အတတ်ပညာ မထွန်းကားသေးမီက နွားလှည်းဖြင့် သွားလာရေးသည် ခက်ခဲလှ၏။ အစိုးမရသော ခရီးလမ်းပန်းတွင် တစ်စုံတရာ ကြန့်ကြာမှုနှင့် ကြုံပါက အသင့်ဖြစ်စေရန် “မသိုးထမင်း မသိုးဟင်း” သဘောသက်ဝင်သော အရာများကို သက်စောင့်အဖြစ်ရေဘူးနှင့်အတူ ဆောင်ထားကြရ၏။

ပဒေသရာဇ်ခေတ် မြန်မာ့တပ်မတော်သားများတွင် “ဆန်စ လွယ်ဆန်ခါးပတ်” များပါရှိကြ၏။ ချက်ပြုတ်စားသောက်ရန် တစ်အိုး စားလျှင် အိုးတစ်လုံးပါရှိ၏။ ရိက္ခာထောက်သော “နောက်ထောက်” စနစ်နှင့် ရိက္ခာဖြည့်တပ်များလည်းရှိ၏။ သို့ရာတွင် “မနုဖြူလျှင်” ချီရတုကဲ့သို့ မီးမွှေးချက်ပြုတ်ရန်မဆိုထားဘိ၊ လူနေရန်ပင်ခက်ခဲသော အခိုက်အတန့်မျိုးတွင် မည်သည်ကိုစားပါမည်နည်း။

နာရီဆုပ်သည် ထိုကဲ့သို့သော အခါမျိုးတွင် အသုံးပြုရန် ပေါ် ပေါက်လာသော စားစရာဖြစ်ပေ၏။ စားစော်ချက်ကျမ်းတွင် ပါရှိ သော “သုခဘောဇိ” နာရီဆုပ်လုပ်နည်းမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။

“ဦးစွာပထမ ဆန်ကြမ်းထမင်းကို ရေစင်စွာ ဆေးရသည်။ ထို့နောက် ခြောက်သွေ့သည်အထိ နေလှန်းရသည်။ ကော့ကြွပ်နေ အောင် ခြောက်သွေ့မှ ဆား၊ ငရုတ်ကောင်းနှင့် ချင်းသင့်လျော်ရုံခတ် ပြီး လှော်ရသည်။ နို့စပ်အောင်မွှေပေး၍ ကျက်သည်ဆိုရုံမျှအရှိတွင် ဝါးကျည်တောက်၌ သွတ်ထားရသည်။ ဆီးဖြူခုံညင်းခန့်စားထားလျှင် တစ်နေ့လုံး အဆာအမွတ်ခံသည်။ ဆန်တစ်စလယ်လုပ်ကို တစ်လ စားရ၏။”

ထိုနာရီဆုပ်လုပ်နည်း အဆုံးတွင် “စစ်မြေအရပ်သို့ ဆောင်လေ” ဟူ၍လည်း အသုံးကို ညွှန်းထားပေးသေး၏။

စာတော်ပြင်ဆရာကြီး ဦးပညာကလည်း သူ၏ သားရွှေဥ

ဆုံးမစာ၌

“ဆီးဖြူသျှစ်ရှား သဖန်းခါးကို လိုအားကြီးစွာ မသုံးရာခွဲ၊ ရသာ ပြင်းလှ စားများကလျှင်၊ ခဏမကြာ ရင်ဝမ်းမှာတုံ၊ နန်းသာဖတ်ဖတ် ပန်းမောတတ်၏။ ကောင်းမြတ်နက်လေး ထန်းလျက် ထွေးလျက်၊ မရွေးကိုယ်လုပ် နာရီဆုပ်နှင့် မုန့်ဖုတ်ထမင်း မပါလျှင်းလည်း” ဟူ၍ နာရီဆုပ်၏အသုံးနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်ပုံကို ဖော်ပြသတိပေးခဲ့၏။

အဆက်အသွယ်အသွားအလာ ခက်ခဲချိန်ကမူ ရွာလည်ဈေး သည်ပင် မရှိရကား ကြုံရာရရာနှင့် ပေါများရာကို သရေစာအဖြစ် ဖန်တီးကြရသည်။ သရေစာနှင့် အာဟာရအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြရ သည်။

အခန်း ၄

ပျော်ရွှင်ပန်းဖြေ

(က) ဂျင်

မြန်မာစကားတွင် “ရှစ်စပ်က ဂျင်ခြေလည်သည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “အလုပ်များလိုက်သမျှ ဂျင်ခြေလည်နေတာပဲ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဂျင်ပေါ်ကထုံး” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂျင်ပဲ့ချင်းပေါက်တာပါကွာ” ဟူ၍လည်းကောင်း ခိုင်းနှိုင်းပြောဆိုလေ့ရှိကြလေသည်။ ဂျင်သည် မြန်မာမှုတွင် များစွာ အကျုံးတဝင်ရှိသည်ကို ထိုစကားများက ထောက်ခံနေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

မြန်မာကလေးသူငယ်များနှင့် ကာလသားများသည် ဂျင်ပေါက်ကစားလေ့ရှိကြ၏။ မြို့ရော တောပါ ကစားကြ၏။ သို့ရာတွင် ရန်ကုန်မြို့နှင့် အခြားမြို့ကြီးများတွင် ကလေးသူငယ်များ ယနေ့ကစားနေသော ဂျင်မျိုးမဟုတ်ချေ။ ထိုဂျင်ကို “ကုလားဂျင်” ဟုခေါ်သည်။

ခြေထောက်တွင် သံချောင်းတပ်ထားသည်။

မြန်မာကျင်ကား ထိုသို့မဟုတ်ချေ။ ပွတ်စင်တွင် ပွတ်ခံပြီး ခြေထောက်ရော ကိုယ်ထည်ပါတစ်ဆက်တည်းရှိသော “ကလပ်ဂျင်” ဖြစ်ပေ၏။ ၎င်း၏ ကိုယ်ထည်ဂျင်လုံးနှင့် ခြေထောက်ကြားတွင် ကြိုးရစ်ရန် မြောင်းကလေးပါသည်။ ထိုမြောင်းကလေးသည် ကလပ်သဖွယ် အနားလန်နေသောကြောင့် ကလပ်ဂျင် ခေါ်ခြင်းဖြစ်ပေ၏။

ကလပ်ဂျင်၏ ပုံမှန်အရွယ်အစားမှာ လက်သီးဆုပ်ရွယ်ဖြစ်၏။ ကစားသူ၏ အားအင်နှင့် အသက်အရွယ်ကိုလိုက်၍ ကြီးသည်လည်း ရှိ၏။ ငယ်သည်လည်း ရှိ၏။ ဂျင်လုပ်ရန် ကောင်းသော သစ်သားကို “မန်ကျည်းသား ဒေါင်ဒေါင်မာ၊ သမင်ရှာ ကြက်ညာစွဲ၊ ရှားသား ဗြန်းဗြန်းကွဲ” ဟူသော စာဆိုဖြင့် သတ်မှတ်ထားကြသည်။ မူကွဲအဖြစ် “မန်ကျည်းနှစ် ဒေါင်ဒေါင်လန်၊ သမင်ဖြူ ချော်လို့လဲ ရှားသားဗြန်းဗြန်းကွဲ” ဟူ၍လည်းရှိသေး၏။ သို့သော် မြန်မာကျင်တွင် အသားလည်း အဓိကမဟုတ်ချေ။ ဒေသအလိုက်ရရာ လွယ်ရာအထဲမှ မာကြောမှု အရှိဆုံး အသားကို သုံးကြပေလိမ့်မည်။ အဓိကမှာ ကစားပုံကစားနည်းဖြစ်၏။

မြန်မာကျင်အတွက် အကောင်းဆုံးကြိုးမှာ “ပေကြိုး” ဖြစ်၏။ ပေရွက်ကိုဆုပ်ပြီး ကျစ်ထားသော ကြိုးဖြစ်၏။ မည်သည့်လျှော်ဖြင့် ကျစ်သည်ဖြစ်စေ၊ မြန်မာကျင်တွင် သုံးစွဲသော ကြိုး၏ အရင်းပိုင်းတွင် “နသန်ကွင်း” ပါရသည်။ နသန်ကွင်းသည် ကြိုးလွန်းတင်ကတည်းက တစ်ပါတည်း ပါလာရသော ကွင်းဖြစ်လေသည်။

ထိုကွင်းထဲသို့ ကြိုးစသွင်းပြီး “ကွင်းရှင်” အဖြစ် အသုံးပြုရန် ကြိုးကို ကြိုတင်ပြီး ချောထားရပါသည်။ ကြိုးကို အပွေးရှိသော သစ်ပင်တွင် “ပတ်ဝက်” ပတ်ကာ အစနစ်ဖက်ကို လျော့ချေတင်းချေ